T.C.
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

İNTERNET ORTAMINDAN YAPILAN YAYINLARIN ZAMAN İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMİ VE BU YAYINLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE BU DÜZENLEMELERE İLİŞKİN DÜNYADAN ÖRNEKLERLE ÜLKEMİZİN KIYASLANMASI

UZMANLIK TEZİ

SELAHATTİN BAŞAR ALLIOĞLU

ANKARA

TEMMUZ , 2023

RTÜK
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

T.C.
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

İNTERNET ORTAMINDAN YAPILAN YAYINLARIN ZAMAN İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMİ VE BU YAYINLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE BU DÜZENLEMELERE İLİŞKİN DÜNYADAN ÖRNEKLERLE ÜLKEMİZİN KIYASLANMASI

UZMANLIK TEZİ

SELAHATTİN BAŞAR ALLIOĞLU

DANIŞMAN: ÜST KURUL UZMANI
MUSTAFA CAN AKTEMUR

ANKARA
TEMMUZ , 2023

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığına,

Selahattin Başar ALLIOĞLU adlı Üst Kurul Uzman Yardımcısının hazırladığı "İnternet Ortamından Yapılan Yayınların Zaman İçerisindeki Gelişimi ve Bu Yayınlara İlişkin Düzenlemeler ve Bu Düzenlemelere İlişkin Dünyadan Örneklerle Ülkemizin Kıyaslanması" başlıklı bu çalışma Tez Değerlendirme Komisyonu üyelerince oy birliği / oy çokluğu ile **Uzmanlık Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Komisyon Üyeleri		İmza
Başkan	……	……..
Üye	……	……..
Üye	……	……..
Üye	……	……..
Üye	……	……..

ONAY

Bu tez Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanlığı Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca …/…/2023 tarihinde kabul edilmiştir.

Ebubekir ŞAHİN

Üst Kurul Başkanı

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu Üst Kurul Uzmanlığı Tez çalışmasında;

Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

Sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. ……/…../2023

Aileme….

TEŞEKKÜR

"İnternet Ortamından Yapılan Yayınların Zaman İçerisindeki Gelişimi ve Bu Yayınlara İlişkin Düzenlemeler ve Bu Düzenlemelere İlişkin Dünyadan Örneklerle Ülkemizin Kıyaslanması" isimli işbu Üst Kurul Uzmanlık Tezinin hazırlanması süreciyle ilgili olarak; Sayın Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı ile Üyelerine, İzin Tahsisler Dairesi Başkanlığının Başkanı ve Başkan Yardımcılarına, danışmanım Mustafa Can AKTEMUR'a, değerli mesai arkadaşlarım Mahmut Sami KÖKSALDI, Muhammed Yusuf SARI, Cavidan AKPINAR, Hilal GÜNGÖR, Yusuf ÇAKIR ile her zaman desteklerini esirgemeyen aileme tez yazım sürecinde sağladıkları destek için teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İNTERNET ORTAMINDAN YAPILAN YAYINLARIN ZAMAN İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMİ VE BU YAYINLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE BU DÜZENLEMELERE İLİŞKİN ÜLKEMİZİN DÜNYADAN ÖRNELERLE KIYASLANMASI

ALLIOĞLU, Selahattin Başar
Uzmanlık Tezi
Tez Danışmanı: Üst Kurul Uzmanı Mustafa Can AKTEMUR
TEMMUZ 2023, 150

İnsanlar bilinen tarih boyunca birbirleriyle iletişim kurmak için çeşitli yöntemler kullanmıştır. Antik zamanlarda duman ve benzeri yollarla başlayan bu iletişim serüveni sonrasında yazının icadıyla çok daha gelişmiş bir hale bürünmüştür. Yazının ardından gelen matbaa, radyo ve televizyon gibi teknolojik atılımlarla birlikte iletişim olanakları da büyük oranda gelişmiştir. 1990'ların başından itibaren ise internet teknolojisi büyük bir ivme kazanmış ve gündelik hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. İnsanlar artık internet ortamından birbirleriyle haberleşmeye ve yayıncılık hizmeti sunmaya başlamıştır. İnternet yayıncılığı ile bilgiye erişim kolaylaşmış, fikir ve düşüncelerin çok daha kolay ve hızlı bir şekilde dünyayı dolaşmasına imkân sağlanmıştır.

İnternet ortamından yayıncılık hizmetleri yanında getirdiği büyük avantajlar birlikte bir takım sakıncalı durumu da yanında getirmiş ve bu ortamdan yapılan yayıncılık hizmetlerinin düzenlenmesi gerekliliği hâsıl olmuştur. İnternet ortamından yapılan yayınların düzenlenmesi ile suç içeriklerinin yayılmasının önlenmesi veya engellenmesi bakımından kullanılan platformların sorumluluğu arttırılabilmekte ve bu içeriklerin önlenmesi sağlanabilmektedir. Aynı zamanda, çocukların zararlı içeriklere maruz kalmasının önlenmesi, kuruluşların hukuki sorumluluğun artması, içerik üreticilerinin haklarının korunması gibi konularda düzenlemeler yapılarak internet yayıncılığının çekince gerektiren hususlarından korunabilmektedir

Ülkelerin OTT hizmetlerini ve isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerini düzenleme konusundaki yaklaşımı farklılık gösterebilmektedir. Bu bağlamda ülkelerin hukuk

sistemleri, toplumsal görüşleri, politikaları ve ekonomik çıkarları gibi değişken faktörlere bağlı olarak farklı çeşitlerde düzenlemeler mevcuttur.

İşbu Üst Kurul Uzmanlık Tezi çalışmasında öncelikle temel hatlarıyla iletişim tarihi ve internetin ortaya çıkışının ardından yaşanan gelişmeler incelenmiş daha sonrasında internetin yaygınlaşması ile birlikte gelen internet yayıncılığı üzerinde durulmuştur. Over the top (OTT) hizmetleri ve OTT hizmetleriyle birlikte gelen isteğe bağlı yayıncılık ve internet ortamından yapılan yayıncılık üzerinde çalışılmış ve başta Türkiye'deki yasal düzenlemeler ile birlikte bir takım başka ülkelerinde konu hakkındaki yasal düzenlemelerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Ortamından Yayıncılık, OTT, VOD, AVMSD

ABSTRACT

THE DEVELOPMENT OF BROADCASTS MADE ON THE INTERNET OVER TIME AND THE REGULATIONS REGARDING THESE BROADCASTS AND THE COMPARISON OF TURKEY WITH EXAMPLES FROM THE WORLD REGARDING THESE REGULATIONS

ALLIOĞLU, Selahattin Başar

Specializition Thesis

Thesis Advisor: Supreme Board Expert Mustafa Can AKTEMUR

July 2023, 150

The Internet has become an indispensable part of our lives today. Internet broadcasting has brought many benefits such as easy access to information, fast and accurate sharing of information, and worldwide dissemination of ideas.

By regulating broadcasting on the Internet, we can increase the responsibility of the platforms used to prevent or prevent the dissemination of criminal content and thus prevent such content. At the same time, regulations on issues such as preventing children from being exposed to harmful content, increasing the legal responsibility of organizations, and protecting the rights of content producers can be made to protect against the issues that require reservations in internet broadcasting.

Countries may differ in their approach to regulating OTT services and on-demand broadcasting services. There are different types of regulation types depending on variable factors such as the country's legal system, social views, policies and economic interests.

In this Supreme Council Expertise Thesis, firstly, the history of communication and the developments following the emergence of the internet are examined in basic terms, and then the internet broadcasting that came with the widespread use of the internet is emphasized. Over the top (OTT) services and the on-demand broadcasting that comes with OTT services and broadcasting from the internet environment have been studied and the legal regulations in Turkey and some other countries' legal regulations on the subject have been included.

Keywords: Internet Broadcasting, OTT, VOD, AVMSD

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI iii
TEŞEKKÜR v
ÖZET vi
ABSTRACT viii
İÇİNDEKİLER ix
TABLOLAR DİZİNİ xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ xiv
KISALTMALAR/SİMGELER xv
BÖLÜM 1
GİRİŞ 1
Problem 2
Amaç 3
Önem 3
Sınırlılıklar 3
Yöntem 4
Verilen Toplanması 4
Verilen Çözümlenmesi 4
BÖLÜM 2
TEMEL TANIM VE KAVRAMLAR 5
2.1. İletişim Tarihi 5
2.2. Matbaanın Ortaya Çıkışı 6
2.3. Kavramsal Olarak Radyo ve Özellikleri 7
2.4. İnternet ve Çevrimiçi Ortam 9
2.5. Türkiye'de İnternet Tarihi 14
2.6. Kavramsal Olarak OTT 16
2.7. OTT Tanımı ve Görsel İşitsel Yayıncılık Kapsamında İncelenebilecek Hizmetler 17
2.7.1. VOD (Video on Demand) 21
2.7.2. SVOD (Subscription Video on Demand) 22
2.7.3. TVOD (Transactional Video on Demand) 22
2.7.4. AVOD (Advertising-based Video on Demand) 23
2.7.5. VoIP(Voice Over Internet Protokol) 24
2.8. OTT ve VoIP Arasındaki Farklar 24

BÖLÜM 3
İNTERNET ORTAMINDA YAPILAN GÖRSEL-İŞİTSEL HİZMETLERİN GELİŞİMİ 26
3.1. İnternet Ortamında Yapılan Görsel-İşitsel Hizmetlerin Gelişimi 26
3.1.1. Karasal Ortamdan Analog Yayıncılık 26
3.1.2. Uydu Yayıncılığı 27
3.1.3. Kablolu Yayıncılık 27
3.1.4. İnternet Alt Yapısı Üzerinden Yayıncılık 27
3.2. Türkiye'de İnternet Ortamında Görsel-İşitsel Hizmetlerin Gelişimi 28
3.3. İnternet Ortamına İlişkin Türkiye'deki Hukuki Düzenlemeler 29
3.4. 5651 Sayılı Kanun İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun 30
3.4.1. İçerik Sağlayıcı 31
3.4.2. Yer Sağlayıcı 31
3.4.3. Erişim Sağlayıcı 32
3.4.4. Toplu Kullanım Sağlayıcı 32
3.4.5. İnternet Ortamındaki İçeriğin Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Kararları 33
3.4.6. 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun 29/A Düzenlemesi 35
BÖLÜM 4
TÜRKİYE'DE GÖRSEL VE İŞİTSEL YAYINCILIK HİZMETLERİNİN DÜZENLEMELERİ VE İNTERNET ORTAMINDAKİ YAYINLAR 37
4.1. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu 38
4.2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 39
4.3. RTÜK ve Yayın Hizmetleri 41
4.4. RTÜK'ün Lisans Verme Faaliyetleri 43
4.5. İnternet Ortamından yapılan Yayınlar 44
4.6. Yayın Hizmetlerinin İnternet Ortamından Sunumu 29/A 45
4.6.1. Madde 29/A Birinci Fıkra 46
4.6.2. Madde 29/A İkinci Fıkra 47
4.6.3. Madde 29/A Üçüncü Fıkra 48
4.6.4. Madde 29/A Dördüncü Fıkra 50
4.6.5. Madde 29/A Beşinci Fıkra 51

4.7. Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik 53
4.7.1. Yönetmeliğin Amaç ve Kapsamı 53
4.7.2. Yönetmeliğin Amaç ve Kapsam Dışındaki Durumlar 54
4.7.3. Bireysel İletişim 56
4.7.4. Lisans İşlemleri ve Yayın İletim Yetkisi 57
4.7.5. Diğer Ortamlardan Yayın Lisansı Bulunan Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar 59
4.7.6. İnternet Ortamından Yayın Lisans Başvurusu 59
4.7.7. İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkisi Başvurusu 61
4.7.8. İnternet Ortamından Yayın Lisansı ya da Yayın İletim Yetkisi Almadan Yapılan Yayın Hizmetleri 63
4.7.9. İnternet Ortamından Yayın Lisans Ücreti 65
4.7.10. İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkilendirme Ücreti 66
4.7.11. İnternet Ortamından Yayın Lisans Süresi ve Yenilenmesi 66
4.7.12. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların Yükümlülükleri 66
4.7.13. İnternet Yayın Platform İşletmecilerinin Yükümlülükleri 68
4.7.14. İnternet Ortamından Yayın Lisansının İptali 70
4.7.15. Yayın İçeriğine İlişkin Düzenlemeler 71
BÖLÜM 5
İSTEĞE BAĞLI YAYIN HİZMETLERİNE İLİŞKİN FARKLI DÜZENLEMELER 74
5.1. Avrupa Birliği 75
5.1.1. Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi 76
5.1.1.1. Direktiflerin Avrupa Birliği İçerisindeki Hukuki Konumu 76
5.1.2. 2010/13/ EU sayılı Direktifin Genel Çerçevesi 77
5.1.3. Direktifin Güncel Durumu: 2018/1808/ EU sayılı Direktif 78
5.1.3.1. Görsel İşitsel Medya Hizmetlerine Yönelik Genel Hükümler 79
5.1.3.2. Görsel işitsel Medya Hizmetlerine Uygulanacak Hükümler 81
5.1.3.3. Video Paylaşım Platform Hizmetlerine Uygulanacak Hükümler 84
5.2. İngiltere 89
5.2.1. OFCOM 89
5.2.2. OFCOM Düzenlemeleri 90
5.3. Amerika Birleşik Devletleri 94
5.4. Avustralya 95

5.4.1. Avustralya'daki Medya Düzenlemeleri 96
5.5. Malezya 98
5.5.1. MCMC (Malaysian Communications and Multimedia Commission) 98
5.6. Kanada 102
5.6.1. CRTC Canadian Radio Television and Telecommunications Comission 103
5.6.2. İnternet Ortamından Yayıncılık için Planlanan C-11 Yasa Tasarısı 103
5.7. Singapur 106
5.7.1. IMDA (Infocomm Media Development Authority) 106
5.7.1.1. IMDA İçerik Düzenlemeleri 108
5.7.1.2. IMDA İçerik Endişeleri 109
5.8. Arjantin 113
5.8.1. Arjantin'de İsteğe Bağılı Yayıncılık Hakkındaki Genel Durum 114
5.9. Şili 115
5.8.1. OTT Platformunu Düzenleyen Tasarı 116
5.9. Almanya 118
5.9.1. Die Medienanstallen 118
5.9.2. Medienstaatsvertrag (MStV) 120
5.10. Tayland 123
5.11. Belarus 125
5.12. Hindistan 126
5.12.1. IAMAI(Internet and Mobile Association of India) 127
5.12.2. Bilgi Teknolojisi Aracılar ve Dijital Medya Etik Kodu Kuralları 128
SONUÇ VE ÖNERİLER 131
KAYNAKÇA 140
ÖZGEÇMİŞ 150

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. OECD'nin OTT Hizmetleri Gruplaması 19
Tablo 2. BEREC'in OTT Hizmetleri Sınıflandırması 20
Tablo 3. Yönetmeliğin Kapsam Dışı Olduğu Durumlar 54
Tablo 4. İnternet ortamından yayın lisans türleri 57
Tablo 5. Yayın iletim yetkisine ve yayın lisansına için başvuruya yetkili tüzel kişiler 62
Tablo 6. İnternet Ortamından Yayın Lisansı ya da Yayın İletim Yetkisi Almadan Yapılan Yayın Hizmetleri Farkları 64
Tablo 7. 2023 yılı için İnternet Ortamındaki Yayın Lisans Ücretleri 65
Tablo 8. 2023 Yılı İçin İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkilendirme Ücreti 66
Tablo 9. Yayın Lisansının İptalini Gerektiren Durumlar 71
Tablo 10. 6112 sayılı kanunun 8. maddesi 71
Tablo 11. Üye Ülkelerin Temin Etmekle Yükümlü Olduğu Bilgiler 81
Tablo 12. Görsel-işitsel medya hizmetlerinin içermemesi gereken unsurlar 82
Tablo 13. Ticari iletişimlerin uyması zorunlu olan koşullar 83
Tablo 14. Avrupa Eseri Sayılabilmek İçin Gerekli Şartlar 84
Tablo 15. Yerleşik Kabul Edilebilmek İçin Gerekli Şartlar 85
Tablo 16. OFCOM İsteğe Bağlı Program Hizmet Ücretleri 93

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. ARPANET'in 1969 yılındaki hali 11
Şekil 2. EARN (European Academic and Research Network) Nisan 1991 yılı Durumu ... 15
Şekil 3. BEREC Logosu 18
Şekil 4. OTT Hizmetleri Çeşitleri 21
Şekil 5. VOD Örnekleri 23
Şekil 6. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Logosu 38
Şekil 7. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Logosu 40
Şekil 8. İnternet Ortamından Yayın Lisans Başvuru Formu (İ-1) 60
Şekil 9. İnternet Ortamından Yayın Lisans Başvuru Formu (İ-2) 61
Şekil 10. İnternet Platform İşletmecisi Başvuru Formu 62
Şekil 11. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların Yükümlülükleri 67
Şekil 12. İnternet Yayın Platform Alt Yapı İşletmecilerinin Yükümlülükleri 69
Şekil 13. Avrupa Birliği Amblemi 75
Şekil 14. OFCOM Logosu 90
Şekil 15. FCC Logosu 94
Şekil 16. ACMA Logosu 96
Şekil 17. MCMC Logosu 99
Şekil 18. Kanada Coğrafi Konumu 102
Şekil 19. CRTC Logosu 103
Şekil 20. Singapur Bayrağı 106
Şekil 21. IMDA Logosu 107
Şekil 22. IMDA tarafından belirlenen altı sınıflandırma derecesi 110
Şekil 23. ENACOM Logosu 113
Şekil 24. Şili Coğrafi Konum ve Bayrağı 115
Şekil 25. Die Medinanstallen Logosu 119
Şekil 26. Die Medienanstalten Teşkilat Çatısı 120
Şekil 27. Ulusal Yayıncılık ve Telekomünikasyon Komisyonu Logosu 123
Şekil 28. IAMAI Logosu 127

KISALTMALAR/SİMGELER

AB	Avrupa Birliği
ACMA	Avusturalya İletişim ve Medya Kurumu
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
APEC	Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği
APTA	Asya-Pasifik Ticaret Anlaşması
Arpa	Advanced Research Project Agency
ASEAN	Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği
AVMS	Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri
AVMSD	Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi
AVOD	Advertising-based Video on Demand
BBC	British Broadcasting Company
BEREC	The Body of European Regulators for Electronic Communications
BITNET	Because It's Time Network
BTK	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CERN	Avrupa Çekirdek Araştırma Merkezi
CMUK	Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
CRTC	Canadian Radio Television and Telecommunications Comission
DARPA	Defence Advanced Research Project Agency
DTH	Direct to Home- Uydu Ortamı
DTR	The Download to Rent
DTT	Digital Terrestrial Television
DVB	Digital Video Broadcasting
DVB-S	Digital Video Broadcasting- Satellite

DVB-T	Digital Broadcast-Terrestrial
EARN	European Academic and Research Network
ENACOM	Ulusal İletişim Kurumu
EST	The Electronic Sell-Through
ETSİ	European Telecommunications Standards Institute
FTC	Federal Trade Commission
IAMAI	Hindistan İnternet ve Mobil Birliği
IMDA	Infocomm Media Development Authority
IoT	İnternet of things
ISS	İnternet Servis Sağlayıcı Şirketler
ITU	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
ITU-R	International Telecommunication Union Radiocommunication Sector
JMStV	Interstate Treaty on the Protection of Minors
KDV	Katma Değer Vergisi
MCMC	Malaysian Communications and Multimedia Commission
MIB	Bilgi ve Yayıncılık Bakanlığı
MStV	Devletlerarası Medya Anlaşması
NAFTA	Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması
NBTC	Ulusal Yayıncılık ve Telekomünikasyon Komisyonu
NSFNet	National Science Foundation Network
ODPS	On-Demand Programme Service
OECD	The Organisation for Economic Cooperation and Development
OFCOM	Office of Communications
OFTEL	The Office of Telecommunications

OTT	Over the Top
PC	Kişisel Bilgisayar
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
RTYK	Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu
SAARC	Güney Asya Bölgesel İşbirliği Birliği
SKAAS	Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SVOD	Subscription Video on Demand
TCP/IP	(Transmission Control Protocol / Internet Protocol)
TDK	Türk Dil Kurumu
TPP	Trans-Pasifik Ortaklığı
TUVEKA	Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TVOD	Transactional Video on Demand
UCLA	Univercity of California of Los Angeles
ULAKBİM	Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
ULAKNET	Ulusal Akademik Ağ
VOD	Video on Demand
VoIP	Voice over Internet Protocol
WWW	World Wide Web

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Tüm diğer canlılar gibi insanlar da çevreleriyle etkileşim içerisinde bulunmaktadırlar. Bu etkileşim sayesinde düşünce ve fikirler bir insandan başka insana geçebilmiş ve günümüzde sahip olduğumuz medeniyetin temelleri atılmıştır. İlk zamanlarda sadece sözle aktarılabilen düşünce, fikir ve bilgilerin insanlar arasında paylaşılabilme ve dolaşabilme imkânı oldukça sınırlı bir durumda idi. Daha sonradan bu bilgilerin yazıya aktarılması yoluyla insanlar ve jenerasyonlar arasında bilgi paylaşımının önü açılmış ve bu bilgi paylaşımının neticesinde insanlık tarihi olağanüstü başarılar elde etmiştir. Yazının icadından beri, insanlar bilgileri kaydetmek, korumak ve paylaşmak için çeşitli yayın biçimlerine başvurmuşlardır.

İlk olarak, insanlar taşlar üzerine yazı yazmaya başlamışlardır. Daha sonradan, papirüs ve pergament gibi malzemelerin icadı ile yazıların kaydedilmesi ve saklanması daha kolay hale gelmiştir. Toplu olarak kitap basımı, Çin'de yaklaşık 1000 yıl önce icat edilmiş ve Avrupa'da ilk defa 15. yüzyılda Johannes Gutenberg tarafından matbaanın keşfinin ardından kullanılmaya başlanmıştır. Kitap basımı sayesinde, kitapların üretimi hızlanmış ve kitapların insanlar arasında sirkülasyonu daha yaygın bir konuma gelmiştir. Bunun neticesinde, fikirler ve kültürler zaman veya mekân tanımaksızın yayılmaya başlamış ve günümüzde sahip olduğumuz medeniyetin tohumları atılmıştır.

19. yüzyılda, gazetelerin yaygınlaşmasıyla birlikte yayıncılık kavramı, habercilik ve gazetecilik ile yaygınlaşmaya başlamıştır. Sonrasında sırasıyla radyo ve televizyonun keşfi neticesinde yayıncılığın ve bu ortamlardan yapılan yayınların belirli bir çerçeve içerisinde yapılması gerektiği ve bu anlamda düzenlemelere ihtiyaç olduğu hükümetler tarafından anlaşılmıştır. Birçok ülke radyo ve televizyon ortamı üzerinden yapılan yayınların belirli bir çerçeve içerisinde kalması için düzenlemeler getirmiş ve bu düzenlemelere uymayan yayın kuruluşları hakkında yaptırım kararı almışlardır.

Özellikle 21. Yüzyılın başından itibaren, internet ve dijital teknolojilerin gelişmesi ile birlikte, insanlar dünya genelinde anında bilgiye erişebilir hale gelmiş ve anında içerik paylaşabilir hale gelmişlerdir. Yaşanan teknolojik atılımlar neticesinde her insanın birer yayıncı olmasının yolu açılmıştır.

İnternet ortamından yapılan yayınlar özellikle 2010'lu yılların başından itibaren büyük bir ivme kazanmıştır. Mevcut radyo ve televizyon yayınlarına yönelik yapılan düzenlemelerin dışında kalan bu yayınlar yanıltıcı, rahatsız edici, şiddet içerikli veya insanları rahatsız edici unsurlar içerebilmektedir. Bu kapsamda bunun gibi durumların önlenmesi için internet ortamından yapılan yayınlar hakkında ülkeler çeşitli düzenlemeler çıkarmışlardır.

Çıkarılan düzenlemeler ülkelerin farklı tarih ve kültürlerinden dolayı birbirlerinden farklılık göstermekle birlikte temel amaçları insanların zarar görmesini önlemek ve doğru bilgiye erişimlerini sağlamak yönündedir.

Bu kapsamda, altı bölümden oluşan işbu Üst Kurul Uzmanlık Tezinde internet ortamından yapılan yayınlar ve bu yayınlara yönelik başta ülkemiz olmak çeşitli ülkelerde yapılan düzenlemeler ele alınacaktır. Çalışmanın ilk bölümünde giriş aşaması bulunmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde iletişim tarihi ve iletişimin yaşanan teknolojik gelişmeler ile nasıl bir hal aldığı ve OTT (Over-the-Top) hizmetlerin yaşadığı süreç incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde internet ortamından yapılan görsel işitsel hizmetlerin gelişimi ve bu yönde Türkiye'de çıkarılan hukuki düzenlemelerin tarihçeleri incelenmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde Türkiye'de internet ortamından yapılan yayınlar hakkında mevcut düzenleme olan 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesi ve bu madde kapsamında çıkarılan yönetmelik incelenmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise internet ortamından yapılan yayınlar hakkında dünyadaki başka ülkelerin nasıl bir düzenleme tutumu içerisinde bulunduğu hususu incelenmiştir.

Son bölümde ise teknik inceleme ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Problem

İnternet ortamından yapılan yayınlar hakkında çerçeve düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır çünkü internet, herkesin kolayca erişebildiği bir alandır ve teknolojik gelişmeler neticesinde herhangi biri tarafından herhangi bir içerik yayınlanabilir hale gelmiştir. Bu nedenle, bazı içerikler, özellikle de yanıltıcı, rahatsız edici, şiddet içerikli veya yasa dışı olanlar, insanların zarar görmesine neden olabilmektedir. Bu gibi durumların önlenmesi için internet üzerinden yapılan yayınlar düzenlenmelidir. İnternet ortamından

yapılan yayınların çerçeve düzenlemelere ihtiyacı bulunduğundan ve yeni ve dinamik bir dal olduğundan işbu Üst Kurul Uzmanlık Tezi çalışması icra edilmiştir.

Amaç

İnternet ve dijital ortamdaki teknolojik gelişmelerin ardından her insan elindeki basit bir telefonla dahi milyonları etkileyecek yayıncı olabilme kapasitesi sahip olmuştur. Ayrıca dünyaca tanınan büyük kuruluşlar da internet ortamından yayın alanına girmiş ve yayıncılık hizmetlerini kullanıcılarına sunmuşlardır. Kullanıcılara sunulan bu yayınlar hakkında düzenlemeler yapılması ihtiyacı doğmuş ve bu kapsamda da Türkiye'de 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesi yürürlüğe girmiştir. Bu çalışma ile mevcut düzenlemeler incelenip değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, bu çalışmanın mevcut düzenlemelere tespit edilen hususlarda katkıda bulunması hedeflenmektedir.

Önem

İnternet ortamından yapılan yayınlar gündelik hayatımızda önemli bir yere sahiptir. İnternet, dünya genelinde milyarlarca insanın erişebildiği, bilgiye kolayca ulaşılabildiği ve iletişim kurulabildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet üzerinden yapılan yayınlar, haberler, eğitim materyalleri, sanatsal faaliyetler, ticari etkinlikler gibi birçok alanda insanların faydalanabileceği içerikler sunmaktadır. İnternet, ayrıca düşük maliyeti ile ve küresel erişim imkânı sağladığı için, geleneksel yayıncılık ve iletişim yöntemine kıyasla daha etkili bir alandır. Ancak, internet ortamından yapılan yayınların güvenilirliği, doğruluğu ve güvenliği konusunda dikkatli olunması gerekmektedir. Bu kapsamda son yıllarda her geçen saniye daha da büyüyen internet ortamındaki yayın içeriklerinin ve yayın düzenlemelerinin belirli bir çerçeve içerisine konulması gerekmektedir.

Sınırlılıklar

Dijital verilerin görsel ve işitsel ortamda internet ortamında son kullanıcıların kullanıma açılmasına yönelik hizmetler genel olarak OTT (Over the Top) hizmetleri olarak adlandırılmaktadır. OTT hizmetleri geniş çerçeveden bakıldığında toplumu, dar bir çerçeveden bakıldığında ise yayıncılık sektörünü toptan değiştirme potansiyeline sahip

önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle işbu Üst Kurul Uzmanlık Tezi çalışmasında OTT kavramı dar çerçevede yorumlanmıştır.

Yöntem

Bu Üst Kurul Uzmanlık Tezi çalışmasında kaynak tarama yöntemi kullanılarak dar anlamda OTT hizmetleri çalışılmıştır. Aynı zamanda internet ortamından yapılan yayınlara ilişkin başta Türkiye olmak üzere ve dünyadaki diğer ülkelerin mevzuatları incelenmiştir.

Verilen Toplanması

Bu çalışma sırasında incelenen veri ve bilgiler farklı türlerdeki kaynaklardan seçilmiştir. Buna göre; akademik hakemli dergi makaleleri, kitaplar, tez çalışmaları, uluslararası kuruluşların raporları incelenerek kaynak çeşitliliği mümkün olduğunca geniş tutulmuştur. Erişilen kaynakların güvenilir ve doğru olması hususuna önem verilmiş ve kaynakçanın oluşturulmasında özen gösterilmiştir.

Verilen Çözümlenmesi

Edinilen bilgi ve veriler neticesinde incelemeden geçirilmiş başlıklar ve konular halinde kategorize edilmiştir. Analiz sonrası toplanan bu bilgi ve veriler ilgili bölümlere aktarılmış ve çalışmanın sonuncuda verilerin sağladığı bilgilerin ışığında bütüncül bir yorumlama yapılmıştır.

BÖLÜM 2

TEMEL TANIM VE KAVRAMLAR

2.1. İletişim Tarihi

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğüne göre iletişim; "Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon" ve "Telefon, telgraf, televizyon, radyo vb. araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alışverişi, bildirişim, haberleşme, muhabere, komünikasyon" şeklinde tanımlanmaktadır. (Türk Dil Kurumu, 2022) Yine benzer bir şekilde, canlıların birbirlerine; nesneler, olaylar, olgularla ilgi haber veren ve bunlarla ilgili bilgileri birbirlerine aktaran, aynı olgular, nesneler, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerini karşılıklı ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen duygu düşünce ve bildirimlere iletişim denmektedir (Gönenç, İletişimin Tarihi, 2003).

İletişim, insanoğlunun yaşamlarını sürdürme yöntemlerinin bir sonucu ve insanların varlıklarını sürdürme biçimindeki gelişmelere göre farklılıklara uğrayan insana özgü bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar tıpkı bütün canlılar gibi etraflarındaki doğa ve çevre ile etkileşim halindedir. İnsanların bu konuda diğer canlılardan ayrıldığı nokta ise iletişim kullanırken kendi farklılıklarını yani bir anlamda kendi kültürlerini kullanmalarıdır.

İletişim kelimesi kullanıldığında akla ilk gelen iletişim biçimi, insan ile insan arasındaki sözel bir süreç olan iletişim biçimidir. Bu iletişim biçiminin çok basit ve sıradan bir olgu olduğu düşünülse de aslında bu o kadar basit bir olgu değildir. İnsan ile insanın karşılaştığı herhangi bir etkileşim ve ilişki içerisinde bulunduğu her yer ve zamanda bir iletişim süreci yaşanmaktadır (Oskay, 1997).

İnsanlar uyandıkları anda farkında olmasalar da başka insanlarla iletişim halindedir. Bu iletişim kelimeler vasıtası ile sözlü olabileceği gibi, jest ve mimiklerden oluşan vücut dili vasıtası ile de olabilmektedir. İnsanlar gibi toplumlar da iletişim kurmak, etraflarında olup bitenleri öğrenmek haberdar olmak ve düşünceler vasıtasıyla etrafındakileri etkilemek için iletişim ihtiyacına gerek duymuşlardır. İşbu ihtiyaç haberleşme eyleminin kaynağını yaratmıştır (İnuğur, Basın ve Yayın Tarihi, 1993).

Tarihteki ilk haberleşme işaretleşme ile başlanmıştır. Bu kapsamda, yüksek dağ ve tepeler üzerinde ateş yakılarak bu ateşin çıkarttığı duman ile haberleşme yapılmıştır. Bunun

dışında insanlar çeşitli vasıtalar aracılığıyla çeşitli ses ve işaretler kullanarak haberleşemeye de çalışmışlardır.

Zaman içerisinde bu ilkel haberleşme yöntemleri insanlık için yeterli gelmemeye başlamıştır. İletilen haberlerin ve bilgilerin kalıcı olmasını sağlayacak pratik ve kolay haberleşme yolları aranmaya başlamış ve böylelikle yazı ortaya çıkmıştır. Yazının bulunmasıyla birlikte duygu ve düşünceler ete kemiğe bürünmüş ve biçim kazanmıştır. Yazının bulunmasıyla iletiler ölümsüzleşmiş ve unutulup gitmekten kurtulmuştur. (Gönenç, İletişimin Tarihi, 2003)

Medeniyetin başlangıcından beri insanlar hikâye yazmanın ya da daha doğru bir ifadeyle bilgi ve düşünceleri diğer kuşaklara aktarmanın yollarını bulmaya çalışmışlardır. İlk başlarda taşlar oyularak şekiller çizilmiş ve bilgi bu yöntemle aktarılmaya çalışılmıştır. İlerleyen dönemlerde parşömenlere bilgi ve fikirler aktarılmış ve sonrasında da el yazımı kitaplar ortaya çıkmıştır.

El yazımı antik kitaplar ile bilgi ve düşünceler artık zamana bağlı olmaktan kurtulmuş ve evrensel bir boyut kazanmıştır. Fakat bahsi geçen el yazımı kitapları günümüz koşullarındaki kitaplar gibi düşünmek oldukça hatalı olacaktır. Bu dönemde yazılmış olan el yazımı kitaplara sadece toplumun çok üst ve elit bir azınlığının erişim imkânı bulunmaktadır. Bu dönemde her bir kitap el emeğiyle yazılmakta ve bu nedenle bu kitaplar çok değerli sayılmaktadır. Her kitap çok uzun uğraşlar sonucunda hazırlanmakta ve çok yüksek meblağlara mal olmaktadır. Bu nedenle orta çağ döneminde normal bir çiftçinin kitap görebilmesi hayatın olağan akışına gayet ters olacaktır. Yapılan kopya sayısının sınırlı olması ve çıkarılan kopyaların aşırı derecede pahalı olması; bilgi ve fikir akışının gerçekleşmesine büyük sınır koymuş ve sadece seçkin bir azınlığın kitaplarda yer alan bilgi ve fikirlere erişim imkânına sahip olmasına neden olmuştur.

Toplumun yazılı eserlere ulaşmasındaki güçlük dolayısıyla bilgi ve fikirlerin sadece seçkin bir azınlığın erişimine açık olması durumu matbaanın icadı ile büyük oranda azalmıştır. Yazının bulunmasıyla insan düşünceleri ebedileşmiş ve saklanabilme olanağına kavuşmuştur. Matbaanın bulunması ile bu yazıların çoğaltılması imkânı sağlanmıştır (İnuğur, Türk Basın Tarihi, 1992).

2.2. Matbaanın Ortaya Çıkışı

1440'lı yılların başlarında Gutenberg tarafından matbaanın bulunmasından itibaren matbaa teknolojisi doğrudan ya da dolaylı olarak; yaşanmış bütün gelişmelerin zeminini

oluşturmuştur. İnsanlığın bilim ve teknoloji alanındaki yeni arayışlarından, dini hareketlerin gerçekleşmesi, nüfusun eğitilmesi ve insan kitlelerinin bir ulusa dönüştürülmesi fikri matbaa aracılığı ile gerçeklemiş toplumsal gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Aydoğan, 2013).

Matbaaların Avrupa'da sayısının artmasıyla birlikte basılı haber mektupları yoluyla iletişim kanalı doğmuştur. Basılı haber mektuplarının gelişmesi neticesinde ilkel anlamda gazeteler ortaya çıkmıştır. Fakat bu gazeteleri günümüzdeki gazetelerle kıyaslamak doğru olmayacaktır. Bahsi geçen gazeteler gelişi güzel zamanlarda yayımlanan, belirli bir düzene sahip olmayan yorumdan uzak ve sadece basit haberler veren bu mektuplar günümüz anlamındaki gazetelerden oldukça uzaktır (Gönenç, İletişimin Tarihi, 2003).

Matbaaların ve basım teknolojisinin gelişmesiyle birlikte, kitapları üretmek ve çoğaltmak için gereken masraflar büyük oranda azalmış ve insanlar tarafından ekonomik olarak ulaşılabilir hale gelmiştir. O döneme kadar yalnızca elit ve seçkin bir azınlığın sahip olabileceği bilgi belge ve kitaplara artık geniş halk kitleleri tarafından erişimi mümkün hale gelmiştir.

17. yüzyıldan itibaren basım teknolojisi oldukça gelişmiş bir hale bürünmüş ve dönemin hâkim düşüncelerinden olan özgürlük ve bireyci akımların geniş halk kitleleri arasında fikir bulmasına neden olmuştur. Bunun neticesinde etkilerini günümüze kadar varan ve bugünümüzü şekillendiren gelişmeler yaşanmıştır. Sırf bu nedenden ötürü matbaanın bulunuşu, insanlık tarihindeki en önemli buluşlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kronolojik olarak iletişim tarihine bakıldığında, matbaanın icadından sonra gelen en önemli buluş radyonun icadı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3. Kavramsal Olarak Radyo ve Özellikleri

Radyonun icadı iletişim tarihinde önemli bir dönüm noktalarından biridir. Radyo kelime olarak ışınlama anlamına gelen Latince "Radius" ve ses anlamına gelen Yunanca "Föne" sözcüklerinin birleşimiyle meydana gelen Radyofoni kelimesinin kısaltılmış hali olarak karşımıza çıkmaktadır (Tekinalp, 2011). Latince 'deki "Radius" kelimesine dayanan radyo, birçok dünya dili gibi Türkçeye de benzer bir biçimde çevrilmiştir.

Radyonun sözlükteki tanımına bakıldığında ise "Elektrik dalgalarının özelliğinden yararlanılarak seslerin iletilmesi sistemi; elektrik dalgalarıyla düzenli olarak yayın yapan istasyon ve bu istasyonun programlarını düzenlemekte görevli kuruluş; istasyonun yayınlarını alan araç" tanımları karşımıza çıkmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2022).

1830’lu yılların başından itibaren yapılan çalışmalar neticesinde telgrafın icadı ve telgraf şebeke ve servislerinin ortaya çıkması ile bilginin daha hızlı aktarılmasıyla iletişim alanında yeni bir dönem daha başlamıştır (Barbier ve Lavenir, 2001: 131).

1850’de elektrikli telgrafın karadaki şebeke altyapı sistemlerinin birbirine bağlanması ve 1865’te iletişim kablolarının çekilmesi ile dönemin ekonomik, siyasal, toplumsal ve belki de her alanında ciddi değişikliklere neden olacak bir sistem için gerekli altyapı hazır hale gelmiştir. James Clerk Maxwell’in 1860’ta başlayan ve 1864’te biten çalışmasında elektro manyetik dalgaların varlığı ve bu dalgaların sesi aktarabilme yetisinin olduğunu tespit etmiştir (Aziz, 2002).

Bu tespitten sonra Maxwell’in kuramları Alman fizikçi Heinrich Hertz tarafından geliştirilmiş ve daha sonrasında Hertz kendi adını taşıyacak olan dalgaları 1887'de bulmuş ve aynı yıl bu dalgalardan üretmeyi başarmıştır. Hertz, elektromanyetik dalgaların varlığını ve bunların hava yoluyla nasıl iletilebileceğini tespit etmiştir. 1890'da Fransız Edouard Branly, bir devreye galvanometre ve pille birlikte bağlanmış, içi demir talaşıyla dolu bir tüpten oluşan ilk elektromanyetik dalga iletkenini geliştirerek radyonun icat olunması adına önemli bir adım atmıştır (Jeanney, 2009, s. 143).

Ancak, radyoyu pratik bir iletişim aracı olarak icat eden kişi İtalyan mucit Guglielmo Marconi'dir. Marconi 1874 yılında İtalya'nın Bologna kentinde doğmuş ve küçük yaşlardan itibaren bilim ve teknolojiye ilgi duyarak kendisini yetiştirmiş biridir. Marconi,1890'larda kablosuz telgraf denemelerine başlamış ve 1895'te bir buçuk millik bir mesafeye sinyal iletebilen bir sistem geliştirmiştir. Marconi bunu, hava yoluyla iletilebilen bir dizi yüksek frekanslı elektrik darbesi üreten bir kıvılcım aralığı vericisi ve bu darbeleri algılayabilen bir koherer alıcısı kullanarak başarmıştır.

Marconi 1899'da bir sinyali altı mil mesafeye başarıyla iletmiş ve bu insanlık tarihindeki kablosuz çağın başlangıcı olmuştur. Daha sonradan sistemini geliştirmeye devam etmiş ve 1901'de Atlantik Okyanusu boyunca Poldhu Cornwall'dan, St. John's, Newfoundland Kanada'ya bir sinyal iletmeyi başarmıştır. Bu başarı ilk transatlantik kablosuz iletişimi olmuş ve hala kablosuz telgraf alanında büyük bir atılım olarak kabul edilmektedir. Guglielmo Marconi bu alana yaptığı katkılardan dolayı 1909 yılında Nobel Fizik Ödülü de dâhil olmak üzere çok sayıda ödül almıştır.

Radyonun icadı iletişim tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Radyoyu mümkün kılan teknoloji Heinrich Hertz tarafından keşfedilmiş, ancak radyonun iletişim için pratik bir cihaz olarak icadıyla tanınan kişi İtalyan mucit Guglielmo Marconi olmuştur.

Marconi'nin kablosuz telgraf ve radyo iletişimi alanındaki katkıları çığır açıcı niteliktedir ve başarıları iletişim dünyası üzerinde kalıcı bir etki yaratmıştır.

İcat edildiği ilk zamanlarda sadece şebeke elektriğinden güç alabilen ve hareket ettirilmeksizin bir yere sabit olarak konumlandırılan radyo, transistörün icadıyla bir mekâna bağımlı kalmaksızın bireylerce dinlenebilen bir kitle iletişim aracına dönüşmüştür (Çakır, 2005, s. 5-6).

Transistörün icadıyla radyonun kitlesel bazda kullanımı önemli oranda kolaylaştırmış ve insanların daha rahat ve kolay biçimde radyoya erişebilmesinin önü açılmıştır. Artık radyo; kara, deniz ya da demiryoluyla günlerce ulaşması beklenen haber ve bilgilerin saniyeler sonra ulaşmasını sağlayan ve o dönemde son derece önemli imkânlar sunan bir yenilik olmuştur. Bu yönüyle sosyal hayatta, siyasette, ticarette, eğlencede, eğitimde, haberleşme ve ulaşımda radyodan yararlanılmaya başlanmış, adeta dünyada radyo çağı yaşanmıştır (Yazıcı, 2019).

Radyo çağının başlangıcı ile insanların haber takip etme alışkanlıklar büyük oranda değişmiş, bu açıdan yeni bir sözlü kültür dönemine girilmiştir. İnsanlar haber ve bilgileri okuma zahmetine girmeden haberleri radyolardan dinler hale gelmiştir (Bendaş, 2022, s. 375).

Fakat her çağın sonu olduğu gibi radyo çağının da sonu yirminci yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen değişiklikler ile yaklaşmıştır. Bu dönemde yapılan teknolojik atılımlar ile bilgisayarlar tarih sahnesine çıkmıştır. Bilgisayarların ortaya çıkmasından sonra küresel çapta herkesin birbirleri ile bağlanmasına imkân tanıyan internet bulunmuş ve herkesin birbirlerine bağlı olduğu ağ toplumuna doğru bir evrilme olmuştur (Castells, 2016, s. 59).

Radyonun kullanımı vasıtası ile geleneksel anlamda medyayı kitle iletişimi alanında ikinci plana atacak gelişmelerin başlangıç noktasını bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler ve özellikle de internetin keşfedilmesi oluşturmaktadır. İnternet ile radyo çağı büyük oranda geride kalmış ve yeni bir devrin kapısı aralanmıştır.

2.4. İnternet ve Çevrimiçi Ortam

Gündelik hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru olan internetin ortaya çıkışı soğuk savaşın getirdiği çekişmelerin sonucunda yaşanmıştır. (Köksal, 1999) İnternetin kökeninin, Amerikan Savunma Bakanlığı'nın araştırma ve geliştirme kolu olan DARPA'ya (Defense Advanced Research Project Agency) dayandığı ifade edilmektedir. Ekim 1957'de eski

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) Dünyanın yörüngesine ilk uyduyu fırlatmasının ardından dönemin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başkanı Dwight Eisenhover tarafından ARPA'nın (Advanced Research Project Agency) kurulması talimatı verilmiştir. ARPA zaman içerisinde değişime uğramış ve isminin başına "Defense" kelimesi getirilerek bugünkü adı olan DARPA'ya evrilmiştir.

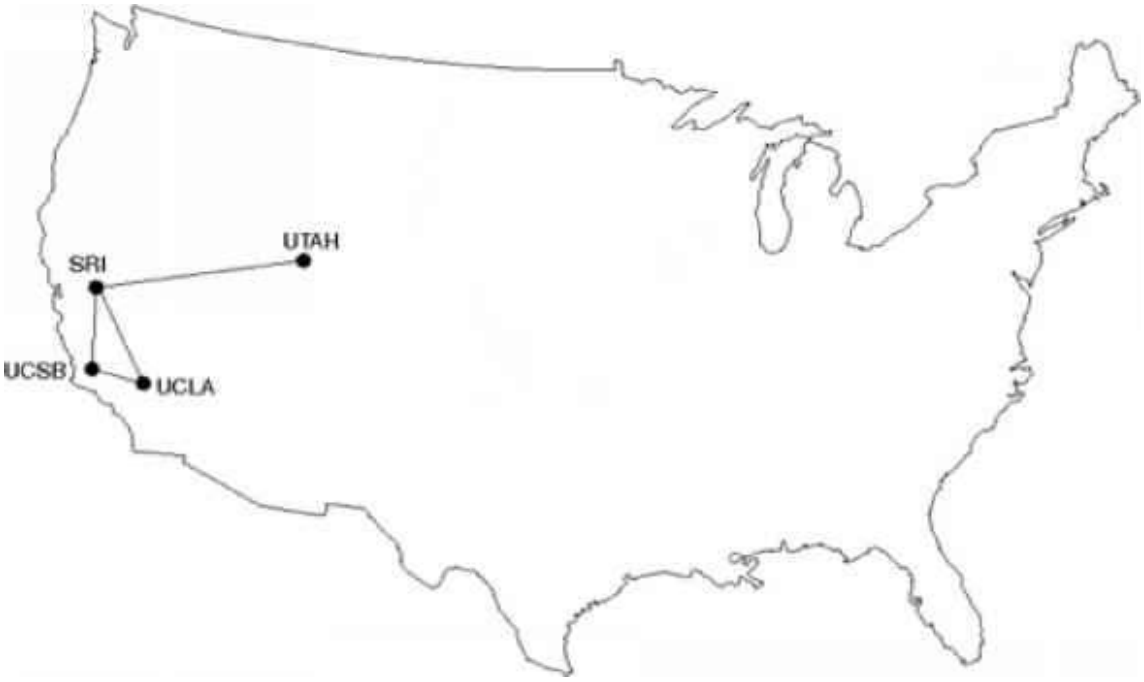
ARPA kuruluşundan itibaren SSCB ile olası bir nükleer savaş senaryosunda geleneksel haberleşme metotlarının ortadan kalkacağını öngörmüş ve böyle bir duruma karşı kesilmeyecek haberleşme yollarının oluşturulması düşüncesiyle ARPANET olarak isimlendirilebilecek bir proje üzerinde çalışmaya başlamıştır.

1962 yılında ARPANET ve Massachusetts Institute of Technology'nin ortak çalışmaları neticesinde "galaktik bir ağ" sistemi düşüncesi ortaya çıkmıştır. ARPANET bağlamında ilk bağlantı, University of California at Los Angeles (UCLA), Stanford Research Institute, University of Utah ve University of California at Santa Barbara arasında, 1969 yılında gerçekleştirilmiştir (Güçdemir, 2010).

İnternet, kronolojik olarak ilk teknolojik gelişimini ARPANET projesi ve paket anahtarlama üzerine yapılan çalışmalar ile başlamıştır (Barron, 1997). Nükleer tehdidin ortadan kalkmasından sonra geliştirilen bu teknoloji sivil kullanıma açılmıştır. 1969 yılında ilk fiziksel ağ California'da kurulmuştur. Bu çalışma ile Stanford Araştırma Enstitüsü, UCLA, UCSB, Utah ve Santa Barbara Üniversitesinden oluşan dört nokta birbirine bağlanmıştır (Barron, 1997).

Şekil 1

ARPANET'in 1969 yılındaki hali

1970'li yılların ortasına doğru gelindiğinde, ARPANET'in kullanıcı sayısı artmaya başlamıştır. ARPANET ile birlikte çeşitli başka ağlar da ortaya çıkmış ve daha sonradan ARPANET ve bu diğer başkaca ağlar birleştirilerek günümüzde "internet" olarak adlandırılan büyük bir ağ oluşturulmuştur.

Zaman içerisinde ARPANET çok başarılı bir sistem haline gelmiş ve ABD'de bulunan üniversiteler sisteme birer birer dâhil olmaya başlamışlardır. Çok sayıda üniversitenin ve başkaca kurumların ARPANET'e dâhil olması ile sistem giderek kontrol edilmesi zor bir hale gelmiştir. Bunun üzerine sistem içerisindeki askeri bileşenler ARPANET'ten ayrılmıştır. 1983 yılında ARPANET, MİLNET ve ARPANET olmak üzere ikiye bölünmüştür. Askeri unsurlar ARPANET'ten taşınarak MİLNET'e geçiş sağlamıştır (Norman, 2022).

1980'li yıllardan itibaren farklı marka ve modellerdeki bilgisayarların işletim sistemlerinde ortak olarak kullanmak üzere TCP/IP protokolünü (Transmission Control Protocol / Internet Protocol – İletişim Kontrol Protokolü / Internet Protokolü) geliştirilmiştir. Bunun neticesinde, dünyanın farklı bölgelerinden sayısız bilgisayar TCP/IP protokolü ile birbirleriyle iletişim kurabilir vaziyete gelmiştir. Bunun neticesinde, internet ortamında yer

alan sistemlerin sağlıklı iletişim kurabilmesi adına ortak bir anlaşma dili kullanılmaya başlanmıştır (Kırçova, İnternette Pazarlama , 1999).

TCP/IP protokolü 1985 yılından sonra akademik tabanlı kurum ve kuruluşların ARPANET sistemini benimsemesi ile gelişmesine devam etmiş ve 1990'lı yılların başından itibaren ticari kurum ve kuruluşların katılımıyla da daha da büyümüştür (Gönenç, İnternet ve Türkiye'deki Gelişimi, 2004). İnternet 1990 yılından itibaren ticarileşmeye başlamış ve bu dönem itibariyle maliyetlerde azalma, internetin kullanımında yaygınlaşma ve dolayısıyla bilgi erişiminde herkese açık olma durumu hâsıl olmaya başlamıştır. Toplam bağlantı sayısı da aynı dönemde 100.000'i bulmuştur (Kalakuta & Whinston, 1996).

İnsanlar arasında birbirlerine mesaj göndermek haber okumak ya da dosya alışverişi yapmak bu TCP/IP protokolü sistemi ile daha kolay hale gelmiştir. Fakat tüm bu kolaylıklara rağmen bahsi geçen sistemi etkin bir biçimde kullanabilmek için kullanıcılar ileri düzeyde bilgi işlem becerisine ihtiyaç duymaktaydı ve ağdaki belgelerin biçimlendirilme şekli konusunda ortak bir standart form bulunmamaktaydı. Bu nedenlerle internet kullanımı halk tarafından zor ve karmaşık olarak görülmekteydi.

1980'lerin sonunda Avrupa Çekirdek Araştırma Merkezi'nde (CERN) çalışan İngiliz fizikçi ve mühendis Tim Berners-Lee, sanal ortamdaki bilgi karmaşasını ortadan kaldırmak için Mart 1989'da dünya genelindeki araştırmacılar arasındaki veri alışverişini kolaylaştıran bir proje sunmuş ve daha sonrasında "info.cern.ch" ile dünyanın ilk web sunucusunu kurmuş ve 6 Ağustos 1991 yılında da internette ilk web sayfasını yayımlamıştır.

1990'lı yıllar internet ve aynı zamanda dünya tarihi için devrim yılı olmuştur. Girişimci ve mühendis olan Tim Berners – Lee, iletişim tarihinin en önemli buluşlarından biri olan WWW (World Wide Web – Dünya Çapında Ağ) icat etmesiyle bilgisayar insan etkileşimi çok daha kolaylaşmış ve belirli bir kesimin elinde olmaktan çıkarak herkes için erişilebilir olmuştur. World Wide Web, Nisan 1993 yılında herkese açılmıştır. Bu yazılımın geliştirdiği yeni sürümler ile insanlar internet üzerinde hareket serbestisi yakalama olanağını bulmuştur.

Bu serbest hareket ile birlikte Web 1.0 dönemi başlamış bulunmaktadır. Web 1.0 döneminde internet kullanıcıları edilgen bir konumdadır. Kullanıcılar, uzman kişiler tarafından hazırlanan içerikleri sadece okuma yetkisine sahip bir konumda bulunmaktaydılar. 2004 yılında Dale Dougherty tarafından bulunan Web 2.0 sürümü ile birlikte internet geleneksel medyadan ayrılarak sosyal bir mecraya dönüşmüştür. Artık kullanıcılar istediği içeriği rahatça üretebilir, paylaşabilir, içerik hakkında yorum ve tartışma

yapabilir hale gelmiş yani edilgen konumdan etken konuma geçiş yapmışlardır. Facebook, Twitter, Youtube gibi sosyal ağların, Wikipedia, ekşi sözlük gibi sitelerin aktif kullanımı sayesinde artık uzak yakın olmuş, zor ulaşılan bilgi yerini kolay ulaşılan bilgiye bırakmıştır (Uysal, 2021).

Web 2.0 ile, Web 1.0'ın tümüyle statik ve yalnızca okumaya izin veren bir ağ yerine dinamik ve kullanıcıların içeriklerini oluşturmalarına ya da paylaşmalarına izin veren bir yapıya sahiptir. Bunlarla beraber kullanıcılar ve okuyucular arasında etkileşim kurulmasına izin verilmektedir. Genel olarak ele alındığında, Web 2.0 teknolojisi internetin kullanımının çok daha kolay erişilebilir hale getirmiş ve insanlar arasındaki etkileşimi büyük oranda arttırmıştır.

Web 3.0, Web 4.0'ın hazırlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapay zekanın internete entegre olmasıyla yapay zekâ uygulamaları artık internetteki bilgileri anlayabilir, paylaşımda bulunabilir, öğretebilir, hatta aktif birer internet kullanıcısına dönüşebilir hale gelmiştir (Gürel, 2017).

Web 3.0, internette bulunan bilgi ve belgelerin anlamlı bir şekilde organizasyonu ve sorgulanması için kullanılan yapay zekâ ve semantik teknolojileri içeren bir Web dönemi olarak tanımlanmaktadır. Web 3.0 teknik anlamda Web 2.0'ın sosyal ağ ve içerik oluşturma gibi araçlarını kullanmasına karşın verileri daha anlamlı hale getirmek için yapay zekâ vasıtası ile daha anlamlı sonuçlar elde edilmektedir (Kırçova & Enginkaya, Sosyal Medya Pazarlaması, 2015).

Web 3.0 'ün temellendirdiği Web 4.0 ise tam anlamıyla dijitalleşmedir. Geliştirilen yapay zekâ teknolojileri ile kullanıcıya bağımlı olmadan ortaya çıkan sorunları belirleyen ve bu sorunlara çözüm getirebilen sistemdir (Uysal, 2021).

Web teknolojilerinin gelişimini Web 3.0 teknolojisine kadar şu şekilde sıralayabilmemiz mümkündür;

- Web 1.0 döneminde insanlar yalnızca makinalar ile konuşuyorlardı yani interaktif bir iletişim gerçekleşmemekteydi.
- Web 2.0 ile beraber insanlar makinalar dışında artık birbirleriyle de konuşmaya başlamışlardır.
- Web 3.0 teknolojisi ile artık hem makineler hem de insanlar beraber konuşmaya başlamış bulunmaktadırlar (Aslan & Kolancu, 2018).

Web 3.0 teknolojisinin ardından Web 4.0 teknolojisi karşımıza çıkacaktır. Web 4.0 ile hayatımıza "İnternet of Things" (IoT) yani nesnelerin interneti, sanal ve arttırılmış gerçeklik, bulut sistemi ve 5G teknolojisinin katılması beklenmektedir. Web 4.0 henüz

gerçekleşmiş bir dönem olmamasına rağmen gelecekteki internetin nasıl bir şekilde hayatımızda olacağına dair ipuçları vermesi açısından önemli bir konumdadır.

Bununla birlikte, Web dönemleri hakkındaki tanımlamalar ve sınıflandırmalar hususunda doktrin uzlaşma içinde değildir. Bu nedenle Web'in şu an kaçıncı döneminde olduğumuzu net bir şekilde belirtmek güç görünmektedir. Fakat doktrindeki hâkim görüşe göre şu an Web 3.5 aşamasında olduğumuzu söyleyebiliriz.

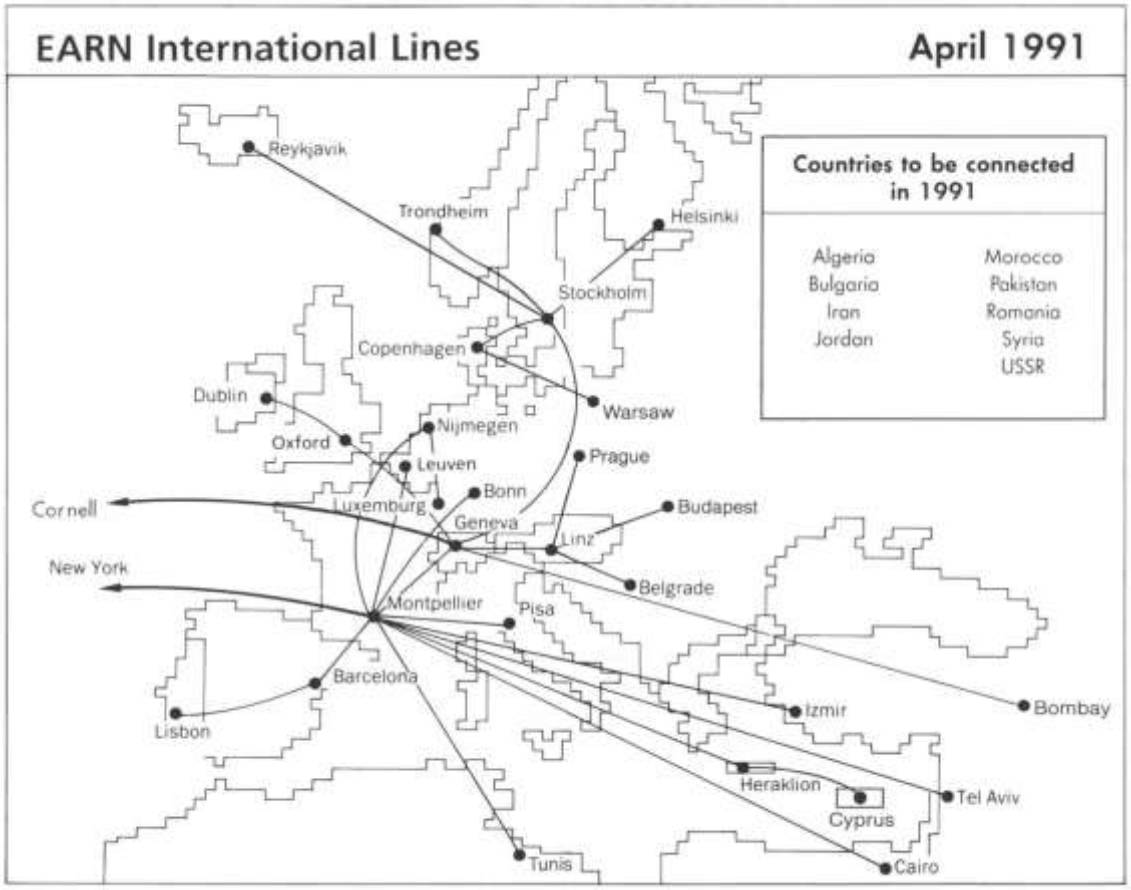
2.5. Türkiye'de İnternet Tarihi

Türkiye'ye ilk kişisel bilgisayarlar (PC) 1980'li yılların ortalarına doğru girmiştir. Dönemin popüler olan markalarından Spectrum, Commodore 64 ve Amiga gibi markalar ile evlerde ilk defa dijital ortamda oyunlar oynanmaya başlamış ve ülkemiz dijital ortam ile tanışmaya başlamıştır.

Türkiye'nin internet ortamı erişimi altyapısının öncüsü olarak Ege Üniversitesi öncülüğünde 1986 yılında kurulan TÜVEKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı) karşımıza çıkmaktadır. Fakat bahsi geçen bu ağ sistemi, internet olarak tanımlanmayıp geniş alan ağı olarak Avrupa'daki EARN (European Academic and Research Network)/BITNET (Because It's Time Network) ağlarına Türkiye'deki bazı üniversiteler ve akademik kuruluşları arasında bilgi paylaşımına yardımcı bir ağ olarak ortaya çıkmıştır (Demirci, E.T 22.11.2022).

Şekil 2

EARN (European Academic and Research Network) Nisan 1991 yılı Durumu

Bu ağın sonraki yıllarda yetersiz kaldığının anlaşılması üzerine 1991 yılı sonlarına doğru ODTÜ ve TÜBİTAK, internet teknolojilerini kullanan yeni bir ağın tesis edilmesi yönünde bir proje başlatmış ve çerçevede ilk deneysel bağlantı Ekim 1992'de Hollanda'ya yapılmıştır. Bu süre zarfında yapılan deneysel çalışmalar neticesinde 12 Nisan 1993'de e 64 Kbps kapasiteli kiralık hat ile, ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı sistem salonundaki yönlendiriciler kullanılarak, ABD'de NSFNet (National Science Foundation Network)'e TCP/IP protokolu üzerinden Türkiye'nin ilk internet bağlantısı gerçekleştirilmiştir (Saka, 2017).

Türkiye'de gerçekleştirilen ilk uluslararası internet bağlantısının ardından 12 Nisan 1993 tarihi Türkiye'de internetin doğum günü olarak ilan edilmiş olup ülke çapında iki hafta süresince "İnternet haftası" adı altında kutlanmaktadır. ODTÜ üzerinden çıkan bu bağlantı yaklaşık bir yıl boyunca ülkenin dünyaya açılan tek internet çıkış noktası olmuş ve daha sonradan Ege Üniversitesi'nin 1994, Bilkent Üniversitesi'nin 1995, Boğaziçi 1995 ve

İstanbul Teknik Üniversitesi'nin 1996 yıllarında bağlantı kurmasıyla çıkış noktasında çoğalmalara gidilmiştir.

Türkiye'de transmisyon hatlarını kurma yetkisi ve bunlar üzerindeki mülkiyet hakkı 10.06.1994 tarih ve 4000 sayılı Kanunda yapılan değişik ile 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 1.maddesi gereğince Türk Telekomünikasyon A.Ş.'ye ait hale gelmiştir. Böylece Türk Telekom'un internet ortamı konusunda da tekel yetkisine sahip olmuştur.

Türk Telekom'un 1995 yılında açtığı ihale ile bir şirketler birliği tarafından kurulan TURNET 1996 Ağustos ayında çalışmalarına başlamıştır. Bunun yanı sıra Haziran 1996 tarihinde TÜBİTAK bünyesinde Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) adıyla yeni bir merkez kurulmuştur. ULAKBİM'in temel görevlerinden biri en yeni teknolojileri kullanarak Türkiye çapında tüm eğitim ve araştırma kuruluşlarını birbirine bağlayacak Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) adıyla hızlı bir iletişim ağı kurmak ve bu ağ aracılığı ile bilgi hizmetleri vermektir (Bakır, 2011).

TURNET'in hatlarından ticari olarak yararlanan internet servis sağlayıcı şirketler (ISS) ortaya çıkmıştır. ISS'ler internet hizmetini üçüncü kişilere satmaya başlamış, 1997 yılının sonlarına gelindiğinde tahminlere göre Türkiye'de internet servis sağlayıcılar üzerinden internet servisi alan ve internet erişimi olan ticari şirket sayısı 10.000'e, internete bağlı bilgisayar sayısı ise 30.000'e ulaşmıştır (Saka, 2017).

İnternete erişim konusundaki bu hızlı artıştan sonra da Türkiye'de vatandaşların internet ortamına ilgisi artmaya devam etmiş ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından gerçekleştirilen Hane halkı internet bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre; 2022 yılında hanelerin %94,1'inin evden internete erişim imkânına sahip olduğu bildirilmiştir (TÜİK, Ağustos 2022).

2.6. Kavramsal Olarak OTT

Günümüzde internet ortamı üzerindeki veri akışı trafiğinin %75'inden fazlası video içeriklerin iletilmesinden kaynaklanmaktadır. Televizyondan izlenen sanal ortamdaki video içerikleri ise bu trafiğin %25'ine tekabül etmektedir (Systems, 2016). Gelişmiş ülkelerdeki yetişkinlerin hemen hemen yarısının sanal ortamda görsel ve işitsel içerik sunan en az iki hizmetin abonesi olduğu çeşitli çalışmalarda belirtilmiştir (Deloitte, 2017).

Bu ve bunlara benzer hadiseler neticesinde görsel ve işitsel içeriklerin dijitalleşeceği ve bu içeriklerin internet ortamında dağıtımının belirli bir rol oynayacak olması hususu büyük bir önem arz etmektedir. Bu kapsamda, görsel ve işitsel yayıncılık açısından

geleneksel yapımcılar ile bu pazara yeni giren yapımcılar arasında rollerin hızlıca değişebileceği bir durumun varlığı pek tabii mümkün olacaktır.

Dijital verilerin görsel ve işitsel ortamda internet ortamında sağlanmasına yönelik hizmetler genel olarak OTT (Over the Top) hizmetleri olarak adlandırılmaktadır. OTT hizmetlerinin, geniş çerçeveden bakıldığında toplumu, dar bir çerçeveden bakıldığında ise yayıncılık sektörünü toptan değiştirme potansiyeline sahip önemli bir unsur olduğu sonucu karşımıza çıkmaktadır.

OTT hizmetlerinin yayıncılık sektöründe büyük bir değişime neden olmuştur. OTT hizmetlerinin yarattığı etki ile yayıncılık endüstrisinin temelinde yer alan arz ve talepte yapısal değişikler meydana gelmiştir. Artık herhangi bir insanın sadece cep telefonunda üretebileceği bir içerik ile milyonlarca insana erişebilme imkânı bulunmaktadır ve bu durum yayıncılık endüstrisinde yapısal değişikliklere neden olmuştur.

2.7. OTT Tanımı ve Görsel İşitsel Yayıncılık Kapsamında İncelenebilecek Hizmetler

OTT hizmetleri için, henüz doktrinde üzerinde uzlaşılmış teknik bir tanım bulunmamaktadır. Fakat elektronik ve sanal ortamlardan haberleşme düzenlemeleri konusunda önemli bir kuruluş olan BEREC'in (The Body of European Regulators for Electronic Communications) yaptığı tanım bu sektörde OTT hizmetlerinin tanımı için oldukça yol göstericidir. BEREC'in 2016 yılında yayımladığı raporunda, OTT hizmetleri için, "internet ortamından son kullanıcılara iletilen içerik, hizmet veya uygulama benzeri hizmetler" tanımını yapmıştır (BEREC, 2016).

Şekil 3

BEREC Logosu

BEREC'in bahsi geçen tanımına göre, internet ortamından sağlanan herhangi bir görsel işitsel içerik, hizmet ya da uygulama OTT hizmeti kapsamında sayılabilmektedir. Bu kapsamda genel anlamda OTT hizmetlerinin internet ortamından sağlanan ses hizmetlerini, sosyal medya mecralarını veya haber siteleri gibi içerikleri ya da çevrimiçi mesajlaşma hizmetlerini ve ayrıca video ve multimedya içeriklerini kapsadığı belirtilebilmektedir.

BEREC'in yanında OTT tanımı yapan başkaca önemli kuruluşlar da bulunmaktadır. Ekonomik alandaki bilgi ve gelişmelerin önemli kaynaklarından biri olan OECD'nin de (The Organisation for Economic Cooperation and Development) OTT hizmetlerine yönelik tanımlama çalışması bulunmaktadır. OECD'nin 2015 yılında yayımladığı bir raporda OTT hizmetlerini geniş bant internet ortamında hizmetlerin sunumunun alternatif bir yolu olarak tanımlamıştır. (OECD, 2015). OECD'nin bu tanımına göre OTT hizmetlerinin başkaca içerik ve uygulama sağlayıcılara benzer altyapı imkânlarını kullandığı söylenebilmektedir. Bu tanımdan yola çıkarak OTT hizmetlerinin sunumunda ISS'lerin doğrudan kontrol altında olmadığı söylenebilmektedir. Ancak ISS'lerin OTT hizmet sağlayıcılarına sahip olabilecekleri ya da kuracakları ortaklıklarla ile OTT hizmetlerinde söz sahibi olabilecektir.

BEREC, OTT'lerin sunduğu hizmetlerin birer elektronik haberleşme hizmeti sayılıp sayılmayacağı konusundaki 2016 tarihli raporunda, elektronik haberleşme hizmetleri ile potansiyel bir rekabet ihtimalinin bulunması halinde bu hizmetlerin, elektronik haberleşme hizmeti sayılabileceğini belirtmiştir. Bunlara örnek olarak e-posta ya da anlık mesajlaşma gibi hizmetler dâhil olabilmektedir. Bununla beraber, potansiyel bir rekabetin söz konusu olmadığı diğer OTT hizmetleri elektronik haberleşme hizmeti kapsamında

değerlendirilmemektedir. Elektronik haberleşme kapsamında değerlendirmeyecek OTT hizmetlerine Airbnb, Uber gibi hizmetler örnek gösterilebilmektedir (BEREC, 2016).

OTT hizmetlerinin tanımlanması konusunda BEREC'in üzerinde dikkat durduğu bir başka nokta ise sorumluluk dağılımına yöneliktir. Buna göre, ISS'ler OTT'lerin son kullanıcıya temin ettiği son içerik açısından doğrudan sorumluluk ya da kontrol imkânına sahip değillerdir. Bununla beraber OTT hizmeti sunan kuruluşlar da, sunulan hizmetin iletim kalitesi, hizmetin genel anlamda kalitesi gibi konularda tasarruf yetkisine haiz değildir. Aynı zamanda OTT hizmeti sunan kuruluşların böyle bir durumda dolayı herhangi bir sorumluluk sahibi olmaları da mümkün değildir. Yani özetlemek gerekirse BEREC'e göre sunulan içerikten OTT hizmetini sunan kurum kuruluşlar sorumludur ve aynı şekilde bu içeriklerin sunulması esnasındaki iletim kalitesinde de ISS sorumludur.

OECD'nin "The Development of Fixed Broadbant Networks" çalışmasında OTT hizmetleri işlevsel ve kullanım amaçları dikkate alınarak ve detaylı bir sınıflandırmaya sokulmuştur (OECD, 2015).

Tablo 1

OECD'nin OTT Hizmetleri Gruplaması

Gerçek Zamanlı İletişim	Skype, Whatsapp
Video Eğlence Hizmetleri	Netflix,Amazon Prime,
Telekonferans	Teamviewer
Depolama ve Bulut Sistemleri	Amazon Cloud, Google Documents
Finansal Hizmetler	Fintech Apps
Nesnelerin İnterneti (IoE)	Eşyalar arası internet kuran uygulamalar
Akıllı Evler (Smart Houses)	Ev ihtiyaçlarını yöneten akıllı sistemler

Tablo-1'deki OECD listesi göz önüne alındığında işbu Üst Kurul Uzmanlık Tezi kapsamında incelenecek OTT hizmetlerinin "Video Eğlence Hizmetleri" alanına dâhil olduğu söylenebilmektedir.

Öte yandan BEREC'in 2016 tarihli raporunda OTT hizmetlerinin sınıflandırılması hususunda sunulan hizmetlerin elektronik haberleşme hizmeti sayılıp sayılmayacağı dikkate alınarak, OTT hizmetlerini üç ana başlıkta toparlamıştır.

BEREC'in anılan raporuna göre işbu Üst Kurul Uzmanlık Tezinde incelenen; video, müzik ve benzeri görsel-işitsel içerikler sunan OTT hizmet sağlayıcılarının "OTT-2" başlığı altında toplandığı gözlenmektedir.

Tablo 2

BEREC'in OTT Hizmetleri Sınıflandırması

OTT-0	Elektronik Haberleşme Hizmeti Niteliğinde Değerlendirilen OTT Hizmetleri Telefon/GSM şebekelerine bağlanılarak kullanılması mümkün olan OTT Hizmetleri
OTT-1	Elektronik haberleşme hizmeti sayılmayan fakat rekabet potansiyeli bulunan OTT hizmetleri
OTT-2	Diğer OTT hizmetleri Video, müzik, Elektronik ticaret uygulamaları

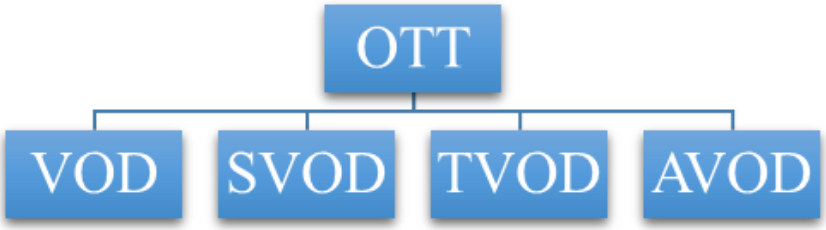
Tüm bu tanımlamalar kapsamında; BEREC ve OECD'nin çıkarmış olduğu bu raporlar da göz önüne alınarak OTT hizmetlerini, herhangi bir şebeke işletmecisinin kontrolü altında olmayan, dağıtımı ve iletimine herhangi bir şekilde müdahale edilmeyen video, ses ve diğer benzeri medya içeriklerinin internet ortamından iletilmesi olarak tanımlanması mümkün olmaktadır. Benzer şekilde Avrupa Komisyonu'nun dijital pazar için hazırladığı sözlükte de OTT hizmeti için benzer bir tanımlama yapılmaktadır (Sözlük, 2023).

Geniş anlamda OTT hizmetleri, internet ortamı üzerinden içeriklerin yayınlanması olarak tanımlanmaktadır. Fakat bununla birlikte, OTT hizmetlerinin farklı kapsamları ve farklı çeşitleri bulunmaktadır. OTT hizmetlerinin dört ana alt çeşidi bulunmaktadır. Bunlar

VOD (Video on Demand), SVOD (Subscription Video on Demand), TVOD (Transactional Video on Demand) ve AVOD (Advertising-based Video on Demand) hizmetleridir.

Şekil 4

OTT Hizmetleri Çeşitleri

2.7.1. VOD (Video on Demand)

Talebe bağlı video içerik hizmetleri (VOD), tüketicinin talebi üzerine OTT tarafından bir tüketiciye sunulan video içeriğinin akışını ifade etmektedir. VOD platformları genellikle abonelik tabanlı olup; reklam destekli, abonelik gerektirmeyen platformlar da mevcuttur. VOD hizmetleri kullanıcıların istedikleri zaman ve istedikleri içeriği izlemelerine olanak tanıyan bir hizmettir. VOD hizmetleri, kablo veya uydu alt yapı sağlayıcılar tarafından sunabilmekte veya internet üzerinden erişilebilmektedir.

OTT ve VOD (Video On Demand), video içeriğinin izleyicilere ulaştırılma şeklini ifade eden birbiriyle ilişkili ancak farklı terimlerdir. OTT hizmetleri, kablo veya uydu aboneliğine ihtiyaç duymadan internet üzerinden içerik sunma yöntemini ifade etmektedir. Bu hizmetler, kullanıcıların geleneksel bir kablo veya uydu aboneliğine ihtiyaç duymadan çok çeşitli görsel veya işitsel içeriğe erişmesine olanak tanımaktadır.

Öte yandan VOD hizmetleri, içeriği herhangi bir zamanda ve talep üzerine izleme yeteneğini ifade etmektedir. Bu, kablo veya uydu sağlayıcıları aracılığıyla yapılabileceği gibi internet üzerinden de kullanılabilmektedir. VOD hizmetlerine örnek olarak kablo TV sağlayıcısının VOD hizmeti verilebilmektedir.

VOD kavramsal olarak basit gibi görünse de talebe bağlı abonelik temelli video hizmetleri (SVOD), talebe bağlı öde izle temelli video hizmetleri (TVOD) ve talebe bağlı reklam temelli video hizmetleri (AVOD) dâhil olmak üzere farklı VOD platformları bulunmakta ve uygulamada bazı karmaşıklıklara neden olabilmektedir.

Karışıklıkların yaşanmaması adına özetlemek gerekirse, OTT hizmetleri içeriğin dağıtımının bir yoludur, VOD hizmetleri ise hizmetin içeriği talep üzerine izleme özelliğini ifade etmektedir.

2.7.2. SVOD (Subscription Video on Demand)

SVOD hizmetleri, Netflix, Hulu, Amazon Prime, Disney+ gibi hizmet sağlayıcılarla abonelik temelli bir yapı üzerinden ilerlemektedir. Aboneler düzenli olarak ödedikleri hizmet bedeli karşılığında televizyon programları ve film içeriklerine sınırsız olarak erişim sağlamaktadırlar. SVOD hizmet sağlayıcılar arasındaki rekabet; program yeniliklerini ve fiyat kontrolünü sağlamaktadır.

SVOD hizmet sağlayıcılar, tüketicilerin genellikle aylık olarak ödenen sabit bir ücret karşılığında tüm içerik kataloğuna erişmesine olanak tanımaktadır. Kullanıcılar abonelik ücretlerini ödemeye devam ettikleri sürece istedikleri kadar reklamsız içerik tüketebilmektedir.

SVOD hizmet sağlayıcılar, OTT pazarının en büyük payını temsil etmektedir. Aslında, Netflix, Hulu ve Amazon Prime Video'nun yanı sıra Apple TV+, Disney+ ve HBO gibi yeni katılımcılar da dâhil olarak; yayın endüstrisindeki en büyük pazar payına sahip olan kuruluşların SVOD'u tercih ettiği görülmektedir.

Forbes'a göre, Amerikalıların %55'i haftada 1 milyar saatten fazla videonun tüketildiği Netflix'e abonelikleri bulunmakta ve %52'si ise Amazon Prime Video abonelikleri bulunmaktadır (Feldman, 2019). Piyasa uzmanları küresel OTT hizmetleri pazarının 2025'e kadar 332 milyar dolara çıkacağını tahmin etmektedir ve bu hizmetlerin yakın zamanda daha da ivmesini arttırması beklenmektedir (Galler, 2021).

2.7.3. TVOD (Transactional Video on Demand)

TVOD (Transactional Video on Demand), standart aylık ya da yıllık bir ücrete dayalı SVOD aboneliğine bağlı kalmayı tercih etmeyen tüketiciler için yalnızca izledikleri kadar ödeme yaptıkları bakiye temelli bir hizmettir. TVOD hizmeti iki şekilde son kullanıcıya sunulabilmektedir. Bunlardan ilki, elektronik satış üzerinden (EST- The Electronic Sell-Through (EST) olarak adlandırılan tüketicilerin belirli bir videoyu kalıcı erişim için bir kez ödeme yaparak satın aldığı yöntemdir. Diğer bir yöntem ise içerikleri indirmek için ödeme

(DTR-The Download to Rent) olarak adlandırılan, tüketicilerin belirli bir videoyu yalnızca belirli bir süre izlemek için kiralayabildiği şekilde sunulmaktadır.

OTT hizmet tercihleri incelendiğinde, TVOD'un en yüksek gelirlerden birini sağladığı görülmektedir. Bu kapsamda, yeni içeriklerin yüksek lisans ücretlerini dengelemek ve kazancın artırılması için kiralama yöntemi TVOD sağlayıcıları son kullanıcılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Popüler TVOD Sağlayıcıları arasında Apple iTunes, Sky Box Office ve Amazon'dan The Video Store gibi ünlü markalar bulunmaktadır.

2.7.4. AVOD (Advertising-based Video on Demand)

AVOD hizmeti, son kullanıcılara herhangi bir maliyet yüklemeksizin reklam verenler tarafından desteklenen bir OTT alt hizmetidir. Bu nedenle, bütün reklam destekli platformlarda olduğu gibi tüketiciler, ödeme yapan reklamcılar tarafından hedef olarak görülmektedir. Reklam verenler, tüketici gruplarını ve aynı zamanda tüketici davranışlarını hedeflemek adına ürünlerinin reklamlarının stratejik olarak yerleştirilmesi için ödeme yapmaktadırlar. AVOD hizmeti karşımıza izleyicilerin izleyerek ödeme yaptıkları bir model olarak karşımıza çıkmaktadır (Alava, 2021). Youtube ve DailyMotion AVOD hizmeti sağlayıcılarının önde gelen isimlerinden bir kaçıdır.

Şekil 5

VOD Örnekleri

2.7.5. VoIP(Voice Over Internet Protokol)

VoIP kavram olarak, internet ortamı üzerinden sesli aramaları ileten platformlara verilen isimdir. Günümüzde yaşanan teknolojik atılımlar ve gelişmeler neticesinde kablolu telefonların yerlerini internet protokolü adresleri almaya ve iletişim internet üzerinden sağlanmaya başlamıştır. VoIP, eski kablolu sistem kullanan cihaz ve uygulamalara kıyasla uygun maliyetli, daha hızlı ve yüksek kapasiteli bir sesli iletişim aracıdır. Ses verileri, internet üzerinden anında iletilmektedir ve bu sayede telefon hizmeti internet üzerinden sağlamaktadır.

VoIP, sesli aramaların yanı sıra video görüşmeleri, video-konferans işlemleri yapılabilmesine olanak sağlamıştır. VoIP hizmetlerinin sunulmasında WhatsApp, Viber, Facetime ve Skype gibi uygulamalar dünya pazarında hâkim durumdadır.

2.8. OTT ve VoIP Arasındaki Farklar

OTT ve VoIP (Voice over Internet Protocol) iletişim hizmetleri sağlamak için interneti kullanan teknolojilerdir, ancak farklı şekillerde kullanılmaktadırlar.

OTT hizmetleri, video ve ses gibi medya içeriğinin geleneksel bir kablo veya uydu sağlayıcısının katılımı olmadan internet üzerinden sunulması anlamına gelmektedir. OTT hizmetlerine Netflix, Hulu ve Amazon Prime örnekleri verilebilmektedir. Bu hizmetler, kullanıcıların geleneksel bir televizyon veya kablo aboneliğine ihtiyaç duymadan çok çeşitli içeriğe erişmesine ve bunları yayınlamasına olanak tanımaktadır.

Öte yandan VoIP, internet üzerinden telefon görüşmeleri yapılmasına olanak tanıyan bir teknolojidir. VoIP, geleneksel telefon hatlarını kullanmak yerine analog ses sinyallerini internet üzerinden iletilebilen dijital verilere dönüştürmektedir. VoIP hizmetlerine örnek olarak Skype, Zoom ve Google Voice verilebilmektedir. Bu hizmetler, kullanıcıların internet üzerinden sesli ve görüntülü arama yapmalarına ve anlık mesaj göndermelerine olanak tanımaktadır.

OTT ve VoIP hizmetleri arasındaki temel farklardan biri sağladıkları hizmet türüdür. OTT öncelikle eğlence ve içerik tüketimi için kullanılırken, VoIP iletişim; iş birliği ve haberleşme için kullanılmaktadır. Ayrıca, OTT hizmetlerine genellikle bir web tarayıcısı veya mobil uygulama aracılığıyla erişilirken, VoIP hizmetlerine özel yazılım veya uygulamalar aracılığıyla erişilmektedir.

Bir diğer önemli fark ise maliyettir. OTT hizmetleri genellikle bir abonelik ücreti ya da başka bir ücret gerektirebilirken, VoIP hizmetleri abonelik tabanlı veya kullanım başına ödeme şeklinde olabilmektedir. Bununla birlikte, OTT hizmetleri internet gibi diğer hizmetlerle bir paket olarak kullanılabilirken, VoIP hizmeti diğer hizmetlerden bağımsız olarak kullanılabilmektedir.

Özetle, OTT ve VoIP, hizmet sağlamak için interneti kullanan teknolojilerdir, ancak farklı şekillerde kullanmaktadırlar. OTT öncelikle eğlence ve içerik tüketimi için kullanılırken, VoIP iletişim ve iş birliği için kullanılmaktadır. Ayrıca, OTT hizmetlerine genellikle bir web tarayıcısı veya mobil uygulama aracılığıyla erişilirken, VoIP hizmetlerine özel yazılım veya uygulamalar aracılığıyla erişilmektedir.

BÖLÜM 3

İNTERNET ORTAMINDA YAPILAN GÖRSEL-İŞİTSEL HİZMETLERİN GELİŞİMİ

3.1. İnternet Ortamında Yapılan Görsel-İşitsel Hizmetlerin Gelişimi

Geçtiğimiz son 40 yıl gibi kısa olarak nitelendirilebilecek bir sürede gündelik hayatımızda yer alan radyo ve televizyon yayınları, gelişen teknoloji sayesinde 2000'li yıllardan itibaren farklı şekillerde gündelik hayatımıza dahil olmaya başlamıştır. Hayatımıza en güncel dahil olan yayınlar, internet üzerinden sunulan yayınlardır.

İnternet ortamından yapılan yayınlar incelenmeden önce bu aşamaya nasıl gelindiği ve yayınların sayısal (dijital) olarak izleyicilere iletimini sağlayan teknoloji ile başlayan sayısal yayıncılığın kısaca incelenmesinde yarar görülmektedir.

İnternet ortamından yapılan yayınların tarihsel sürecine bakıldığında öncelikle analog yayınların, bilgisayarlarda kullanılan ve sadece verileri 1 ve 0'lar olacak halde kodlayarak iletmeyi sağlayan dijital yöntemin televizyon yayıncılığında kullanılmasıyla; yayınların sayısal olarak son kullanıcılara yani izleyiciler iletilmesini sağlayan teknoloji ile sayısal yayıncılık tarihi başlamıştır (Yaman, 2017, s. 246).

Sayısal yayıncılık teknolojisinin kapsadığı ve Türkiye'de mevcut olarak kullanılan yayın çeşitlerinden dört ana başlık; Karasal Ortamda Analog Yayıncılık, Uydu Yayıncılığı, Kablolu Yayıncılık ve İnternet Altyapısı Üzerinden Yayıncılık olarak sayılabilmektedir.

3.1.1. Karasal Ortamdan Analog Yayıncılık

Ülkemizde mevcut olarak kullanılan yayın çeşitlerinden ilki olan sayısal karasal yayıncılık (DVB-T-/Digital Broadcast-Terrestrial) yayınların elektromanyetik olarak sinyallerle gönderenden alıcıya alıcının sahip olduğu ya da günümüz teknolojisinde yer alan neredeyse tüm televizyonların dahili bir eklentisi olan uydu alıcısı benzeri bir cihazla alınarak görüntülenmesini sağlayan sisteme verilen isim olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1.2. Uydu Yayıncılığı

Uydu yayıncılığı, sayısal yayıncılık sıkıştırma yöntemleri kullanılarak bir yayının uydu vasıtasıyla doğrudan doğruya evlere veya dağıtım merkezlerine iletildiği yayınlar olarak adlandırılmaktadır (Paçacı, Seçki, & Pençereci, 2011). Uydu yayıncılığı yöntemiyle, yayınlar sayısal yayıncılığın alt türü olarak DVB (Digital video broadcasting) kısaltması ve uydu kelimesinin İngilizce karşılığı olan (Satellite) kelimesinin baş harfinin eklenmesiyle DVB-S (Digital Video Broadcasting- Satellite) olarak adlandırılmaktadır.

3.1.3. Kablolu Yayıncılık

Kablolu yayıncılık, özellikle coğrafi konum ve engellerin yarattığı muhalefet sebebiyle karasal yayının ulaştırılamadığı yerlerde, radyolink teknolojisi ve uydular aracılığı ile dağıtım merkezlerine ulaştırılan görüntü, ses ve benzeri yayın içeriğini oluşturan verilerin fiberoptik kablolar aracılığıyla kullanıcılara ulaştırılmasıdır (Yaman, 2017, s. 246).

3.1.4. İnternet Alt Yapısı Üzerinden Yayıncılık

İnternet alt yapısı üzerinden yayıncılık hizmetlerinde kavram olarak dünyada hızla gelişen ve her geçen gün gerçekleşen teknolojik atılımlar sonucu olarak artan veri miktarı ve boyutlarının sıkıştırılması için yeni ve ileri düzey yöntemler ortaya çıkmıştır. Bu yöntemlerle eski sistemlere kıyasla çok daha kolay sıkıştırılabilen verilerin, internet ağı vasıtasıyla internete erişebilen herhangi bir cihaz üzerinden son kullanıcılara sunulması şeklinde gerçekleştirilen yayıncılık internet yayıncılığıdır (Algan, 2021, s. 10-11).

Günümüzde internet ve internet teknolojileri dünyanın büyük bir bölümünde kullanıcılar için oldukça yaygın ve erişilebilir hale gelmiştir. Bu kapsamda, yayıncılığın en hızlı gelişim gösteren türü olması hayatın olağan akışına uygun görülmektedir. Bununla beraber geçtiğimiz yıllardaki gelişmelerle beraber; internet yayıncılığının izleyicilerle yani son kullanıcılarla olan etkileşimini arttırdığı ve izleyicinin isteklerine daha tatmin eden cevaplar veren bir hale doğru dönüşüm yaşamıştır. İnternetin tüm insanlar üzerinde bu kadar yaygın olması ile birlikte son kullanıcılar aynı zamanda birer aktif içerik üreticisi haline gelmişlerdir (Söğüt, 2019, s. 12).

Özellikle son on yıldır internet ortamından yapılan yayınların kullanıcılar tarafından tercih edilmesini sağlayan pek çok özellik mevcuttur. Bunlardan en başta gelen özelliklerden biri ise, internet ortamından sunulan görsel işitsel içeriklerin hızla ve oldukça az masrafla

kitlelere yayılabilmesidir. Genel anlamda internet ortamından yapılan yayın hizmetleri "Over the Top" olarak isimlendirilmiş ve son kullanıcıların içerikler üzerindeki kontrolünü en üst seviyede tutan, isteğe bağlı yayınların artmasıyla bir dönüm noktası yakalanmış ve bu durum yayıncılık tarihinde büyük bir kilometre taşı olmuştur.

İnternet ortamından yayıncılık ile geleneksel anlamdaki görsel-işitsel hizmetlerinden farklı olarak kullanıcılara diledikleri zaman hizmet sunulabilir hale gelinmiştir. Teknik anlamda yeterli koşulları sağlayan cihazlardan hizmet sunan birden fazla dil seçeneği sunan, kalınan yerden devam etme ve içerikleri puanlayarak buna göre kullanıcılara tavsiyelerde bulunma gibi pek çok farklı özellik sunan platformların varlığı kullanıcıların görsel-işitsel medya hizmetlerine olan bakışında büyük bir değişime yol açmıştır.

Bu kadar gelişmiş imkân ve teknolojilere sahip kuruluşların ücretlendirmelerin şu ana kadar çoğu ülke için makul seviyelerde tutulmasıyla birlikte kullanıcılara erişim kolaylaşmış ve bu durum da internet ortamından yapılan yayınların toplum gözündeki popülaritesini arttırmıştır.

3.2. Türkiye'de İnternet Ortamında Görsel-İşitsel Hizmetlerin Gelişimi

Ülkemizde özellikle 2000 yılı sonrası internet kullanımı hızla yaygınlaşmıştır. Bunun neticesinde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de internet ortamından medya faaliyetleri aktif bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. İlk olarak 1995 Temmuz ayında Aktüel Dergisi internette kendi sitesini kuran basın organı olmuştur. (Özel, 2020) Fakat bu yayınlar bugünkü gibi yapılan internet gazeteciliğinden çok uzak olarak değerlendirilmektedir. Günümüz koşullarına kıyasla çok daha ilkel nitelikte olan bu siteler yine de ülkemiz tarihinde önemli bir kilometre taşı olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de 27 Kasım 1996 tarihinde içerik ve hizmetlerinin tamamını internete açan ilk gazete Milliyet Gazetesi olmuştur. Bunu Hürriyet, Sabah, Radikal ve Cumhuriyet Gazetesi takip ederek yeni bir döneme kapı aralanmıştır (Abuşoğlu, 2022, s. 5).

Gazete ve dergilerin içeriklerini yavaş yavaş internet ortamında göstermeye başlamasının ardından, büyük radyo ve televizyon kuruluşları da internet ortamına birer birer girmeye başlamıştır. İlk internete giren televizyon kanalı 12 Haziran 1997'de Kanal D olmuştur. Kanal D'yi sonrasında ATV, Show TV, Star, NTV ve diğer kuruluşlar internette sayfalarını oluşturarak takip etmişlerdir. Televizyon kanalları Web sitelerinde, ürettikleri çeşitli içeriklerle günlük ve haftalık olarak yayınladıkları dizi ve programları kullanıcıya ulaştırmayı başarmışlardır (Gürcan, 1999, s. 50).

Radyo ve televizyon kuruluşlarının da internet ortamına gelmesiyle birlikte internet ortamından içerik paylaşımı teknolojisi giderek gelişmiştir. Yaklaşık son on yılda medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, kullanıcıların tercihlerini değerlendirerek tanıma konusunda da artan eğilimi neticesinde kullanıcıların platformla girdiği her etkileşimi kişiselleştirmeye yönelik değerlendiren teknoloji ile çok yönlü bir deneyim haline geldiği gözlenmektedir (Erkek, 2019, s. 98).

Günümüzde internet ortamından gerçekleştirilen yayıncılıkta dünyanın önde gelen Netflix, AppleTV+ ve Amazon Prime Video gibi kuruluşlarının Türkiye'de etkin olmasının yanı sıra BluTv ve PuhuTv gibi yerli kuruluşların da özellikle isteğe bağlı görsel-işitsel hizmetlerin internet ortamından sunumunda dünyayı yakından takip ettikleri ve hızla büyüdükleri görülmektedir. Tüm bu gelişmeler neticesinde ise, internet ortamını denetleyip düzenleyecek hukuki çalışmaların yapılması hasıl olmuştur (Algan, 2021, s. 13).

3.3. İnternet Ortamına İlişkin Türkiye'deki Hukuki Düzenlemeler

Ülkemizde internete ve medyaya ilişkin çeşitli yasal düzenlemeler mevcuttur. Bu düzenlemelerin genel amacı ise kamu yararı olduğu görülmektedir. İnternet ile bilgi haber ve fikir erişimi çok kolay bir hale bürünmüş ve bunun neticesinde kamu düzenine potansiyel bir tehdit unsuru haline evrilmesi mümkündür.

Türkiye'de 2007 yılına kadar internet ortamında paylaşılan içeriklere düzenlemeye yönelik herhangi bir özel kanun bulunmamaktadır.

2007 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde (TBMM) onaylanan 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun" ile Türkiye'de, internet ortamından yapılacak paylaşımlara ilişkin ilk yasal düzenleme yapılmıştır.

5651 sayılı Kanun ile internet ortamından paylaşımlara ilişkin düzenlemelerde muğlaklık ortadan kalkmıştır. Çünkü 5651 sayılı Kanundan önceki dönemlerde internette ifade özgürlüğüne ilişkin müdahaleler 5237 sayılı TCK ve 5816 sayılı "Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun" hükümlerine göre yapılmakta ve bu da çeşitli durumlarda belirsizliklere yol açmaktaydı (Berber & Kaya, 2016, s. 17). 5651 sayılı Kanun sonrasında ise internette yapılan paylaşımlara ilişkin çoğu müdahalede bu kanun esas alınmış ve bu kanunun belirlediği usul ve esaslar çerçevesinde mücadele yapılmıştır. Yani kısaca özetlemek gerekirse 5651 sayılı Kanun sonrasında internet ortamında yapılan paylaşımlara ilişkin müdahaleler daha şeffaf bir zemine oturmuştur (Berber & Kaya, 2016, s. 18).

3.4. 5651 Sayılı Kanun İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun

Dünyada yaşanan son gelişmelere paralel şekilde ve bunların en başında internet olmak üzere elektronik araçların kullanımının suiistimal edilerek suç teşkil eden içeriklere engel olabilmek ve paylaşılmasının önüne geçebilmek, kamu düzenini koruyabilmek adına etkin ve doğru bir yapılanmayı mümkün kılabilen koruma düzenlemeleri geliştirilmesi zorunlu bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Türkiye'de tam anlamıyla ilk koruma mekanizması 04.05.2007 tarih ve 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun" ile sağlanmaya çalışılmıştır. Kanun'a duyulan ihtiyaç, Kanun gerekçesinde; bilişim teknolojilerinde yaşanan baş döndürücü gelişmeler nedeniyle mevcut düzenlemelerin internet ortamında yapılan içerikleri suç teşkil eden yayınların önlenmesinde yetersiz kalması ve konuyla ilgili henüz yasal bir düzenleme yapılmamış olmasıyla açıklanmıştır (Dülger, 2021).

Bununla beraber, sanal ortamda işlenen suçların neredeyse logaritmik bir şekilde artışı, bu suçların işlenmesinin kolaylığına karşın; ortaya çıkarılmasındaki güçlükler ve toplumsal açıdan doğabilecek zararların sonradan telafisinin mümkün olmaması gibi nedenlerden dolayı konuyla ilgili acilen etkin bir biçimde mücadele edilmesinin elzem bir hale büründüğü belirtilmiştir (Dülger, 2021).

5651 sayılı Kanun'un amaç ve kapsam başlıklı birinci maddesinde kanunun amacı açıkça belirtilmiştir. Buna göre, bu Kanunun amaç ve kapsamı; yer sağlayıcı, içerik sağlayıcı, toplu kullanım sağlayıcı ve erişim sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir (5651 Sayılı Kanun., 2007).

Bu madde ile Kanunun amacı, Türk Ceza Kanunu'nda yer alan belirli suçların elektronik ortamda yapılan yayınlarla işlenmesinin, idari ve yargısal koruma tedbiri olmak üzere belirlenen iki yöntemle içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden önlenmesine ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olarak belirlenmiştir.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile hayatımıza yeni tanımlar katılmıştır. Bu tanımlardan bazıları, içerik sağlayıcı; yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcılarıdır.

3.4.1. İçerik Sağlayıcı

5651 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı ikinci maddesinin (f) bendinde içerik sağlayıcıların tanımı yapılmaktadır. Buna göre içerik sağlayıcılar, internet ortamı üzerinden kullanıcılara aktarılan her türlü bilgi veya verileri üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek ya da tüzel kişileri temsil etmektedir.

İçerik sağlayıcılar 5651 sayılı Kanun'un dördüncü maddesinin birinci bendinde de belirtildiği üzere internet ortamından kullanıcıların kullanımına sunduğu her türlü görsel işitsel içerikten sorumlu tutulmaktadırlar. Bununla birlikte, başkasına ait olan bir içeriğin kullanıcılara sunulmasından sorumlu tutulmamaktadırlar. Fakat içerik sağlayıcılar başkasına ait olan içeriği benimsemiş ve kullanıcıların işbu görsel işitsel içeriklere ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumlu tutulacağı aşikârdır.

3.4.2. Yer Sağlayıcı

Yer sağlayıcıların için yabancı doktrinde "Web Hosting Provider" tanımı kullanılmaktadır. 5651 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı ikinci maddesinin (m) bendinde yer sağlayıcılar için hizmet ve görsel işitsel içerikleri barındıran sistemleri sağlayan ya da işleten gerçek veya tüzel kişiler tanımı yapılmıştır. Yer sağlayıcılar hakkında örnek verilecek olursa, Facebook, Youtube, Twitter gibi kuruluşlar karşımıza birer yer sağlayıcı olarak çıkmaktadır. Bu durumda, Youtube'da yayın yapan kullanıcılar ise içerik sağlayıcı olarak değerlendirilmektedir.

Yer sağlayıcılar ilgili kanunun yükümlülükler başlıklı beşinci maddesine göre yer sağlanan içeriği kontrol etmek ya da hukuka aykırı bir eylemin olup olmadığını araştırmak konusunda yükümlülüğü bulunmamaktadır. Fakat 5651 sayılı kanunda kategorik olarak sayılan suçlardan birinin varlığı halinde ve bu durumun yer sağlayıcıya iletilmesi durumunda söz konusu içeriklerin akıştan çıkarmakla yükümlü tutulmuşlardır.

Yer sağlayıcılar sağlamış bulundukları hizmete ilişkin trafik bilgilerinin kayıtlarını tutmak zorundadırlar. Buna göre bir yılan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere trafik bilgilerinin saklanması ve bu bilgilerin bütünlüğünün ve gizliliğinin korunmasıyla yükümlü bulunmaktadırlar.

3.4.3. Erişim Sağlayıcı

5651 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı ikinci maddesinin (e) bendine göre erişim sağlayıcılar, kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek ya da tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan yola çıkılacak olursa erişim sağlayıcıları için TTNET, Turkcell Superonline gibi firmalar erişim sağlayıcısı olarak tanımlanabilmesi mümkündür.

Erişim sağlayıcısı, herhangi bir kullanıcının yayınlamış olduğu hukuka aykırı içeriklerden haberdar edilmesi durumunda o içeriğe erişimin engellenmekle yükümlüdür. Erişim sağlayıcıları, tıpkı yer sağlayıcılar gibi trafik bilgilerini saklamakla yükümlüdürler. Fakat yer sağlayıcılar bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere trafik bilgilerini saklarken bu durum erişim sağlayıcılarında daha farklıdır. Erişim sağlayıcılar trafik bilgilerini altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak koşuluyla saklamak yükümlülüğündedir.

Erişim sağlayıcılar, kendi sistemleri aracılığıyla erişilen bilgilerin ve bu bilgilerde yer alan içeriklerin hukuka aykırılık teşkil edip etmediğini kontrol etmekle yükümlü değillerdir.

3.4.4. Toplu Kullanım Sağlayıcı

5651 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı ikinci maddesinin (i) bendine göre toplu kullanım sağlayıcılar kişilere belli bir yerde ve belli bir süreliğine internet ortamı sağlayan kişileri ifade etmektedir.

Toplu kullanım sağlayıcıları, ticari amaçla kullanım sağladıkları vakit bulundukları yerin mahalli mülki amirden izin belgesi almakla yükümlüdür. Bu izin belgesine ilişkin bilgiler otuz gün içinde mahalli mülki amir tarafından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirir. Bu izin belgesine ilişkin bilgilerin denetimi mahallî mülkî amirler tarafından yapılır.

Herhangi bir ticari amaçla kurulup kurulmadığına ilişkin bilgilerine bakılmaksızın bütün internet toplu kullanım sağlayıcılar, konusu suç oluşturan içeriklere erişimin engellenmesi ve kullanıma ilişkin erişim kayıtlarının tutulması hususlarında belirlenen tedbirleri almakla yükümlü bulunmaktadırlar.

Bununla beraber, ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılar ailenin ve çocukların korunması, suçun önlenmesi ve suçluların tespiti kapsamında usul ve esasları yönetmelikte belirlenen tedbirleri almakla yükümlü bulunmaktadırlar.

3.4.5. İnternet Ortamındaki İçeriğin Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Kararları

5651 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinde içerik çıkarılması ve erişim engellenmesi hususları hüküm altına alınmıştır. Buna göre, internet ortamında yapılan ve içeriği işbu 5651 sayılı Kanunda sayılan katalog suçları oluşturduğu konusunda yeterli ve makul şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına veya erişimin engellenmesine karar verilebilmektedir. Katalog suçlar 5651 sayılı Kanunda şu şekilde sayılmışlardır;

- İntihara yönlendirme (TCK madde 84),
- Çocukların cinsel istismarı (TCK madde 103, birinci fıkra),
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (TCK madde 190),
- Sağlık için tehlikeli madde temini (TCK madde 194),
- Müstehcenlik (TCK madde 226),
- Fuhuş (TCK madde 227),
- Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (TCK madde 228), suçları.
- 25.07.1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.
- 29.04.1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlar.
- 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

Sayılan bu suçlar hâsıl olduğunda, yeterli şüphe bulunması durumunda ilgili içeriğin çıkarılmasına veya erişimin engellenmesine karar verilmektedir. İşbu içerik çıkarılması kararı ya da erişim engellenmesi kararları soruşturma evresinde Sulh Ceza Hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilebilmektedir. Bununla birlikte, soruşturma evresinde gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcıları da erişim engellenmesi ya da içerik çıkarılması kararı verebilmektedir. Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen erişim engeli ya da içerik çıkarılması kararı TCK ve CMK genel hükümlerine benzer olarak, yirmi dört saat içinde Sulh Ceza Hâkimi onayına sunmak zorundadır. Sulh Ceza Hâkimi en geç yirmi dört saat içinde karar vermektedir.

Verilen kararlara karşı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilmektedir. Hâkim, mahkeme veya Cumhuriyet savcısı tarafından verilen içeriğin çıkarılması ya da erişimin engellenmesi kararlarının nüshaları, konu hakkında gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilmektedir. Bu kapsamda,

gönderilen kararların gereği bildirim süresinden itibaren en geç yirmi dört saat içinde yerine getirilmek zorundadır.

Soruşturma süreci sonunda, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi halinde, erişim engellenmesi ya da içerik çıkarılması kararları kendiliğinden hükümsüz kalmaktadır. Böyle bir durumun gerçekleşmesi sonrasında ise Cumhuriyet savcısı soruşturmaya konu olan olayı internet adresi de belirterek Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna göndermektedir.

Soruşturma süreciyle benzer olarak kovuşturma süreci sonunda beraat kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde, içeriğin çıkarılması ya da erişim engellenmesi kararları kendiliğinden hükümsüz kalmaktadır. Böyle bir durumun gerçekleşmesi durumunda, mahkeme ilgili kararı ve bu karara konu olan internet adresini belirterek Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilmektedir.

Erişim engellenmesi kararları ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilmektedir. Fakat teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesinin yapılamadığı durumlarda ya da içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilmektedir.

İnternetin hangi hukuki unsurlarla düzenleme altına alınabileceği her zaman tartışma konusu olmaktadır. AB ülkelerindeki temel amaç interneti tümüyle kontrol altına almaktan çok, zararlı ve suç unsurları olan içeriklerle mücadele etmektedir. Bu sayede, çağımızın en büyük iletişim aracı olan internet sınırlandırılmamakta ve sadece zararlı ve suç unsuru teşkil eden içerikler ile ilgilenilmektedir.

Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayınların internet ortamından sunumuyla ilgili olarak 6112 sayılı Kanun'a 29/A maddesinin eklenmesi ve ilgili Yönetmelik'in çıkarılması daha da önem kazanmış ve 21 Mart 2018 tarihinde 7103 Sayılı Vergi Kanunları İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 6112 sayılı 'Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a eklenen "Yayın Hizmetlerinin İnternet Ortamından Sunumu" kenar başlıklı 29/A maddesi yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Ergüney, 2020, s. 106).

3.4.6. 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun 29/A Düzenlemesi

21.03.2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanun'un 82. maddesi gereğince 03.03.2011 tarih ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun'a 29/A maddesi eklenmiştir. Bahsi geçen kanun maddesi;

"(1) Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, bu hak ve lisansları ile yayınlarını bu Kanun ve 04/05/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak internet ortamından da sunabilirler. Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini sadece internet ortamından sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcılar Üst Kuruldan yayın lisansı, bu yayınları internet ortamından iletmek isteyen platform işletmecileri de Üst Kuruldan yayın iletim yetkisi almak zorundadır."

"(2) Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunmayan ya da bu hak ve/veya lisansı iptal edilen gerçek ve tüzel kişilerin yayın hizmetlerinin internet ortamından iletildiğinin Üst Kurulca tespiti halinde Üst Kurulun talebi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından internet ortamındaki söz konusu yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu karar, gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilir. Sulh ceza hâkimi, Üst Kurulun talebini en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı hakkında 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları uygulanır."

"(3) İçerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu Üst Kurulun görev alanına ilişkin uluslararası antlaşmalar ve bu Kanun hükümlerine aykırı yayın yaptığı Üst Kurulca tespit edilen bir başka ülkenin yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcılarının veya platform işletmecilerinin yayın hizmetlerinin internet ortamından iletimi ile internet ortamından Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşlarının yayın hizmetleri hakkında da ikinci fıkra hükümleri uygulanır. Bu kuruluşların internet ortamındaki yayınlarına devam edebilmeleri için Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altındaki diğer kuruluşlar gibi Üst

Kuruldan yayın lisansı, bu kapsamdaki platform işletmecilerinin de yayın iletim yetkisi alması zorunludur."

"(4) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, bireysel iletişim bu madde kapsamında değerlendirilmez ve radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmemiş platformlar ile radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerine yalnızca yer sağlayan gerçek ve tüzel kişiler bu maddenin uygulanmasında platform işletmecisi sayılmaz."

"(5) İnternet ortamından radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin sunumuna, bu hizmetlerin iletimine, internet ortamından medya hizmet sağlayıcılara yayın lisansı, platform işletmecilerine de yayın iletim yetkisi verilmesine, söz konusu yayınların denetlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Üst Kurul ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." hükümlerine amirdir.

Bahsi geçen madde ile kanun koyucu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan geçici yayın izni veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcısı kuruluşların yayınlarını internet ortamından sunmasına imkân sağlanmıştır. Aynı zamanda 29/A maddesi ile bu şekilde yayın yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların tabi olacağı genel esas ve hükümler belirlenmiştir.

BÖLÜM 4

TÜRKİYE'DE GÖRSEL VE İŞİTSEL YAYINCILIK HİZMETLERİNİN DÜZENLEMELERİ VE İNTERNET ORTAMINDAKİ YAYINLAR

Ülkemizde görsel ve işitsel yayıncılık hizmetlerine ilişkin en temel düzenlemeler Anayasada yer almaktadır. Buna göre Anayasa'nın yirmi ikinci maddesinde "Haberleşme Hürriyeti" ve yirmi altıncı maddesinde ise "düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti", yirmi yedinci maddesinde ise "bilim ve sanat hürriyeti" ve yirmi sekizinci maddesinde ise "basın hürriyeti" düzenlenmiştir.

Bunlarla beraber, 1950 yılında imzalanan ve Türkiye'nin de tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) onuncu maddesinin birinci fıkrası "Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir." (AİHS, 1950) hükmüne amirdir. Bu maddede dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi devletlerin, radyo televizyon işletmelerini izin rejimine tutulabileceğine cevaz verilmesidir. Bahsi geçen izin sistemi ile devletler tarafından lisanslama yöntemi ile denetlenmesi; hukuka ve evrensel değerlere aykırı olmayacaktır.

Tüm bu bilgiler kapsamında Türkiye'de görsel işitsel yayıncılık hizmetine ilişkin temel kurallar, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu, 5651 sayılı İnternet Ortamından Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile düzenlenmiştir. OTT hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi; 5651 sayılı Kanun ve 6112 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikleri kapsamındadır. Bununla beraber, anılan Kanunların gereğini Radyo ve Televizyon Üst Kurul ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu iş birliği ile yürütmektedir.

4.1. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

İnternet artık gündelik hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. İnternetin özellikle 2000'li yılların başından itibaren çok hızla gelişen ve teknik yapısı sebebiyle 2008 yılından sonra kapsamı ile birlikte adı da değiştirilerek Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) olan eski Telekomünikasyon Kurumu, Türkiye'de internetle ilgili yetkili kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı'na bağlı olan BTK, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve mali özerkliğe sahip olmakla birlikte Türkiye'nin ilk sektörel düzenleyici kurumlarından birisidir (https://www.btk.gov.tr/kurulus, 2023).

Şekil 6

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Logosu

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nda da belirtildiği üzere BTK'nın temel görevi; elektronik haberleşme ortamı da dâhil olmak üzere bütün telekomünikasyon sektörünü ve piyasasını düzenlemek ve denetlemektir (Ongun, 2013, s. 71).

Bununla beraber 09.05.2013 tarihinde 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, BTK aynı zamanda posta hizmetlerinde de yetkili ve görevli kurum haline gelmiştir. 5681 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun ile gösterilen hiyerarşik tablo, Kurum, Başkanlık teşkilatı ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu'ndan oluşmaktadır. Hem Kurumun hem de Kurulun Başkanı olan Başkan dahil olmak üzere toplam yedi üyeden oluşmaktadır.

İşbu Üst Kurul Uzmanlık tezinin ana kaynaklarından birini oluşturan "Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik", Türkiye'nin internet ortamından yapılan yayınlar ve haberleşme konularındaki en yetkili kurumlarından biri olan BTK ve RTÜK iş birliği ile hazırlanmıştır. İlgili pozitif hukuk normlarında denetleme konusunda görev ve yetkili kurum her ne kadar RTÜK olarak belirtilmiş olsa da özellikle anılan yönetmelikte BTK ve RTÜK arasındaki ortak çalışmaların devamı öngörülmüştür. Böylece, Türkiye'de internet ortamından yapılan görsel-işitsel yayıncılık hizmetlerinin son kullanıcılara aktarılması süreci içerisinde, bu iki kurum arasındaki işbirliğinin artarak devam etmesinin önü açılmıştır.

4.2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

Radyo ve televizyon alanlarındaki ilk anayasal düzenleme 1961 Anayasası'nda gerçekleşmiştir. 1961 Anayasası'nda radyo ve televizyon hizmetlerini yürüten kuruluşların kamu kuruluşu şeklinde örgütlenmesi, bu kuruluşların ve tüzel kişiliğe sahip özerk olması, kültür ve eğitime yardımcı olması ve tarafsızlık esaslarına uygun şekilde yayın yapması gerektiği belirtilmiştir (Yiğit, 2019, s. 70).

1982 Anayasası'nın yüz otuz üçüncü maddesiyle, radyo ve televizyon istasyonlarının sadece devlet eliyle kurulacağı belirtilmiştir. 1982 Anayasası'nın yüz otuz üçüncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin görev, yetki ve sorumlulukların kanunla düzenleneceği hükme bağlanmaktadır. Böylece, ülke tarihinde ilk kez olmak üzere televizyon yayıncılığını düzenleyecek kanuni bir kurumun oluşturulabilmesine imkân tanınmıştır. Bunun üzerine 11 Kasım 1983 tarihinde yürürlüğe giren 2954 sayılı Kanunla Radyo ve Televizyon Yüksek Kurul'u (RTYK) kurulmuştur (Öztürk, 2008, s. 43).

Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulunun ana görevi radyo ve televizyon yayınları için uygun ilkeler tespit etmek ve bunların gözetimi ve denetimini yapmak olarak belirtilmiştir.

Devletin televizyon sektöründe tekel olması durumu 1990'a kadar devam etmiştir. 1990 yılında "Magic Box Star 1" isimli ilk özel kanal; Almanya'dan uydu üzerinden iki kanal kiralayarak, Türkiye'ye yönelik olarak yayın yapmasıyla fiilen TRT'nin tekel olması durumu ortadan kalkmıştır (Özçağlayan, 2000, s. 46).

Şekil 7

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Logosu

"Magic Box Star 1" isimli özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayın hayatına başlamasıyla Türkiye'deki radyo ve televizyon hizmetlerinin özel sektör tarafından yürütülmesi süreci başlamıştır. Fiiliyatta devam eden bu özel sektör tarafından yapılan yayıncılık hizmetlerinin hukuki anlamda kimliğe kavuşması ise 1993 yılını bulmuştur. 1993 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile, özel sektör aktörlerinin radyo ve televizyon yayınlarına olanak sağlanmış ve devletin yayınlar üzerindeki tekeli hukuken sona ermiştir (Algan, 2021, s. 5).

Yapılan Anayasa değişikliği ile yayın tekelinin ortadan kalkmasından mütevellit birçok medya hizmet sağlayıcı kuruluş yayın hizmetleri sunmaya başlamıştır. Medya hizmet sağlayıcıların çok hızlı bir şekilde sayısının artması neticesinde ve piyasadaki durumun yaşanan teknolojik gelişmeler ışığında tekrardan şekillenmesi sebebiyle radyo ve televizyon alanının denetlenmesi ve düzenlenmesi için hukuki bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

Gelişmeler neticesinde 20 Nisan 1994 tarihli 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun yürürlüğe girmiş ve bu kanunla RTÜK kurulmuştur. 3984 sayılı Kanun'un birinci maddesinde kanunun amacı "radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesine ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esas ve usulleri belirlemek" şeklinde belirtilmiş ve radyo televizyon yayınlarının düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. RTÜK 3984 sayılı kanunla, radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek amacıyla, özerk ve tarafsız bir kamu tüzel kişiliği şeklinde tanımlanmıştır (Yiğit, 2019, s. 73).

3984 sayılı Kanun yürürlükte olduğu süre boyunca pek çok kez değişikliğe uğramıştır. Bu durumda özellikle 2000'li yıllardan itibaren hızla gelişen teknolojinin payı

olduğu pek tabi aşikârdır. Bununla birlikte 3984 sayılı Kanun bunca değişikliğe rağmen 2011 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

3984 sayılı Kanun'un geçirdiği değişikliklerden sonra hukuki anlamda bütünselliğinin bozulması ve özellikle de teknolojik gelişmeler karşısında yetersiz ve eski kalmaya başlaması neticesinde yeni bir Kanun çalışmasının yapılması gerekmiştir. Nihayet, 3984 sayılı Kanun 6112 sayılı Kanun ile mülga olmuştur.

6112 sayılı Kanunun amaç başlıklı birinci maddesi "radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi, ifade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması, medya hizmet sağlayıcılarının idarî, malî ve teknik yapıları ve yükümlülükleri ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, teşkilâtı, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir." yönünde ifade edilmiştir.

Anılan kanun maddesine göre RTÜK, farklı ortamlardan gerçekleştirilen yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumlu tutulmuştur. Yine aynı şekilde, ifade özgürlüğü ve haber alma ve yayma özgürlüğünün insanlar arasında temin edilmesi ve medya hizmet sağlayıcı kuruluşların RTÜK'e karşı olan yükümlülükleri hüküm altına alınmıştır.

Günümüzde RTÜK, Türkiye'de radyo ve televizyon faaliyetleriyle beraber isteğe bağlı yayın hizmetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevli, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk ve tarafsız bir kurul olarak görevine devam etmektedir.

Anayasanın yüz otuz üçüncü maddesi kapsamında denetim faaliyetlerini icra etmektedir. Bu denetim faaliyetleri yürütülerek yapılan tespit ve değerlendirmeler sonucu verilen idari yaptırım kararlarına karşı 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre yargı yoluna başvurulması mümkündür (Şen, 2008).

İdari yaptırımların dışında, adli yaptırımlar da olabilecektir. İlgili durum 6112 sayılı Kanun'un adli yaptırımlar başlıklı otuz üçüncü maddesinde hüküm altına alınmıştır.

RTÜK'ün Türkiye çapında radyo ve televizyon yayıncılık faaliyetlerini ile hizmetlerini düzenleyen ve denetleyen kurum olmasının yanı sıra 2019 yılında yapılan düzenleme ile isteğe bağlı görsel işitsel hizmetlerin sunumunun internet ortamından yapılması durumunda da yetkili düzenleyici ve denetleyici otorite olarak kabul edilmiştir.

4.3. RTÜK ve Yayın Hizmetleri

Anayasanın yüz otuz üçüncü maddesi gereğince radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmenin, kanunlarla belirlenecek düzenlemeler çerçevesinde serbest olduğu

hüküm altına alınmıştır. Anayasanın yüz otuz üçüncü maddesinin birinci fıkrası "Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir." hükmüne amir olup radyo ve televizyon hizmetleri sağlamak ve bunları halka sunmanın, kanunlarla belirlenecek düzenlemeler çerçevesinde serbest olduğu anayasal güvence altına alınmaktadır. Yine Anayasanın yüz otuz üçüncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu dokuz üyeden oluşur. Üyeler, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri, üyelerinin nitelikleri, seçim usulleri ve görev süreleri kanunla düzenlenir." hükmü ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun anayasal bir konumda olduğu ve bu kapsamda anayasal bir güvenceye sahip olduğu gözlenmektedir.

Bahse konu Anayasanın yüz otuz üçüncü maddesine göre radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerinin düzenleme ve denetlemesi 6112 sayılı Kanun kapsamında icra edilmektedir. Bu kapsamda, görsel işitsel faaliyetlerde bulanabilmek, RTÜK'ün yayın hizmeti sunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara özel yayın izni ve lisans vermesi koşuluna bağlanmıştır.

Anayasanın yüz otuz üçüncü maddesinin verdiği yetki ile 6112 sayılı Kanun'un yirmi yedinci maddesinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların RTÜK'ten yayın lisansı almak zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır. Bahsi geçen madde de "Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan yayın yapabilmeleri için her bir yayın tekniği ve ortamına ilişkin Üst Kuruldan ayrı ayrı lisans almak zorundadır" şeklinde hüküm altına alınarak medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayın hizmetlerini sunmak istediği yayın ortamından ayrı ayrı lisans alması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Yine benzer bir şekilde, 6112 sayılı Kanun'un yayın iletimi ve yetkilendirme başlıklı yirmi sekizinci maddesinde, "5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, multipleks işletmecilerinin uymaları gereken idarî, malî ve teknik şartlar Üst Kurulca belirlenir ve şartları yerine getiren kuruluşlara yayın iletim yetkisi verilir" hükmü ile platform işletmecileri ve yayın hizmeti iletimi yapan altyapı işletmecilerin yayın hizmeti yönünden 6112 sayılı Kanun'a bağlı oldukları ve bu kapsamda kanunda belirtilen koşulların yerine getirilmesi durumunda "yayın iletim yetkisi" verileceği hüküm altına alınmıştır.

4.4. RTÜK'ün Lisans Verme Faaliyetleri

6112 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı üçüncü maddesinde yayın lisansı, "Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara, bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve diğer düzenlemelerde belirtilen şartları haiz oldukları takdirde kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan her türlü teknoloji ile yayın yapabilmeleri için her bir yayın türü, tekniği ve ortamına ilişkin olarak ayrı ayrı olmak üzere Üst Kurulca verilen izin belgesini ifade eder" yönünde hüküm altına alınarak kanuni tanımı yapılmıştır. Anılan bu maddede dikkat edilmesi gereken hususlardan biri, her bir yayın tekniği ve yayın ortamına ilişkin ayrı ayrı lisans almak zorunluluğudur.

Yayın ortamının kanuni tanımı da 6112 sayılı kanunun tanımlar başlıklı üçüncü maddesinde yapılmıştır. Buna göre yayın ortamı, "Kablo, uydu, karasal ve benzeri iletim ortamlarını ifade eder." şeklinde hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme kapsamında değerlendirme yapıldığında 21.03.2018 tarihinde yürürlüğe giren 29/A maddesine kadar 6112 sayılı Kanun'da karasal, uydu ve kablo olmak üzere üç yayın ortamına göre düzenlemeler bulunmaktadır.

6112 sayılı Kanun'a 21.03.2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanun'un seksen ikinci maddesi ile eklenen 29/A maddesi ile artık RTÜK mevzuatında kablo, uydu, karasal ve internet ortamı olmak üzere dört ayrı yayın ortamı yer almaya başlamıştır.

6112 sayılı Kanun'un yayın lisansı türleri, süresi ve devir başlıklı yirmi yedinci maddesi "Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan yayın yapabilmeleri için her bir yayın tekniği ve ortamına ilişkin Üst Kuruldan ayrı ayrı lisans almak zorundadır. Lisansın hangi yayın tekniği ve ortamına ilişkin verildiği lisans belgesinde açıkça belirtilir. Farklı yayın teknikleri ve ortamlarından aynı anda yayın yapmak isteyen kuruluşlar, her yayın tekniği ve ortamı için ayrı lisans almak ve eş zamanlı yayın yapmak zorundadır" hükmüne amirdir. Buna göre karasal, uydu ve kablo ortamlarından kanun gereğince lisans alma yükümlüğü bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar bazı hususlardan sorumludurlar;

- Karasal, uydu kablo ve benzeri ortamlardan yayın yapılabilmesi için her bir yayın tekniği ve ortamına ilişkin Üst Kuruldan ayrı ayrı olarak lisans alınmasından,
- Farklı yayın teknikleri ve ortamlarından aynı anda yayın yapmak istemeleri durumunda, her yayın tekniği ve yayın ortamı için ayrı ayrı alınması ve eş zamanlı yayın yapılmasından sorumludurlar.

Özetle günümüzde yaşanan teknolojik atılım ve gelişmeler neticesinde, internet yayıncılığı önemli gelişmeler kaydetmiştir. İnternet ortamından yayıncılık, insanlar arasında giderek yaygınlaşmış ve gündelik hayatımızda önemli bir yer tutar pozisyona evrilmiştir. Bu kapsamda internet yayıncılığına ilişkin bir düzenleme yapılması ihtiyacı haiz olmuş ve bu ihtiyaç 21.03.2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanun'un seksen ikinci maddesi ile eklenen 29/A maddesi ile giderilmiştir. 29/A maddesi ile yayın hizmetlerinin internet ortamından sunumu hakkındaki kanun boşluğu giderildiği gözlenmektedir.

4.5. İnternet Ortamından Yapılan Yayınlar

28 Mayıs 2003 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen "İnternette İletişim Özgürlüğü Bildirgesi" ile internet iletişimi ve internet ortamının nasıl düzenleneceği hususu hakkında ilgili üye devletlerin yapacakları yasal düzenlemelerin temel ilkeleri ortaya konulmuştur. Bildiride AİHS'nin onuncu maddesinde yer alan "Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir" hükmü hatırlatılarak internet servis sağlayıcılarına ilişkin temel sorumluluk kuralları bir çerçeve çizilmiştir.

Geniş bir perspektiften bakıldığında ülkemizdeki internet yayıncılığına ilişkin ilk düzenleme, Mülga 5680 sayılı Basın Kanun'unda 15.05.2002 tarihinde eklenen Ek-9 uncu maddesidir. Anılan maddeyle, yalan haber, hakaret ve benzeri fiillerden doğacak maddi ve manevi zararlarla ilgili hükümlerin internet ortamında açılan sayfalar ya da elektronik gazetelerde ve benzer teknolojik unsurlarda da uygulanacağı belirtilmiştir.

Mülga 5680 sayılı Basın Kanunu gibi 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanun'unda da 03.03.2004 tarihinde yapılan eklemelerle içerik sağlayıcıların sorumlulukları hakkında düzenlemeler getirilse de bunların internet ortamında yapılan yayınlara odaklanmayan ve diğer başka hususlar hakkında düzenleme yapmayı amaçlayan kanunlar olduğu görülmektedir.

6112 sayılı Kanun'a eklenen 29/A maddesi ile görsel işitsel yayın hizmetlerinin internet ortamından hizmete sunulmasına ilişkin yapılan düzenlemeye kadar internet ortamından yapılan yayınlar ve içerikler hakkında, temel düzenlemeler 5651 sayılı İnternet Ortamından Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun ile sağlanmaktaydı. Fakat tüm bunlara rağmen 5651

sayılı Kanun, içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kulanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenmiş ya da işlenmesi muhtemel olan belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları gibi unsurlar üzerinden kanuni tanımlamalarda bulunmuş ve aynı zamanda usul ve esaslar düzenlenmiştir.

4.6. Yayın Hizmetlerinin İnternet Ortamından Sunumu 29/A

21.03.2018 tarih ve 7103 sayılı Kanun'un 82'inci maddesi ile 03.03.2011 tarih ve 6112 sayılı Kanun'a eklenen 29/A maddesinin gerekçesine bakıldığında bilişim sektöründe özellikle internet alanında meydana gelen hızlı teknolojik gelişmeler ile geniş bant internet hizmetlerinin kullanımının yaygınlaşması nedeniyle, internet ortamında yayın yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların ve bu yayınları internet ortamından ileten platformların içerik denetimlerinden ve bu yayınlardan elde ettikleri gelirler nedeniyle vergi ve benzeri mali yükümlülüklerden kaçındıkları ifade edilmektedir. Nitekim bu nedenle yukarıdaki hususların düzenlemeye tabi kılınmasının bir zaruret olarak ortaya çıktığının belirtildiği görülmektedir. Yine, madde gerekçesinde;

"Üst Kurul kayıtlarında yayıncı olarak gözüken kuruluşların, eş zamanlı olup olmadığına bakılmaksızın, herhangi bir ilave külfete de girmeksizin yayınlarını isterlerse kendilerine ait internet sitelerinden sunabilecekleri hususu açıkça düzenlenmektedir. Radyo ve televizyon yayınlarını sadece internet ortamında sunmak isteyen kuruluşlara da sadece bu amaçla lisans alabilme imkânı getirilmektedir. Bu sayede söz konusu yayınlar da karasal, uydu ve kablo ortamından yapılan diğer yayınlar gibi Üst Kurulun içerik denetimine tabi olacaktır. Bunların haricinde, internet ortamında, radyo ve televizyon yayını yapan, ancak Üst Kurulca yetkilendirilmeyen kuruluşların yayınları ise Üst Kurulun bildirimi üzerine sulh ceza hâkimi kararı ile engellenebileceği" şeklinde ifade edilmektedir.

Dolayısıyla, Kanun değişikliği ile internet ortamından yayın yapan kuruluşlardan da RTÜK'ün denetim ve düzenleme yetkisi kapsamına dâhil edilmiş ve bu suretle, diğer yayın ortamlarından "yayın lisansı" ve "yayın iletim yetkisi" olanların lisans, yetkilendirme ve benzeri idari ve mali yükümlülüklere internetten yayın ve iletim yapanların da sorumlu olmasının amaçlandığı ve aynı zamanda internet ortamında yapılan yayınlardan da vergi alınabilmesinin önünün açıldığı görülmektedir. Keza Türkiye'de kayıtlı bir şirketin varlığının aranması koşulu ile vergi hukuku bakımından vergilendirmenin temelini oluşturan iş yeri kıstası yerine getirilmiş böylece Türkiye ilgili kuruluşlar nezdinde vergilendirme yetkisine haiz olmuştur.

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a 21.03.2018 tarihinde eklenen 29/A maddesi ile yayın hizmetlerinin internet ortamından sunumu hüküm altına alınmıştır. Beş fıkradan oluşan söz konusu madde hükümleri bundan sonraki aşamada teker teker incelenecektir.

4.6.1. Madde 29/A Birinci Fıkra

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 29/A maddesinin birinci fıkrası; "Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, bu hak ve lisansları ile yayınlarını bu Kanun ve 04.05.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak internet ortamından da sunabilirler. Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini sadece internet ortamından sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcılar Üst Kuruldan yayın lisansı, bu yayınları internet ortamından iletmek isteyen platform işletmecileri de Üst Kuruldan yayın iletim yetkisi almak zorundadır." hükmüne amirdir.

Bu fıkra ile RTÜK'ten geçici yayın hakkı ve veya yayın lisansı bulunan Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların 5651 sayılı İnternet Ortamından Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi hakkındaki Kanuna uygun olması koşulu ile yayınlarını internet ortamında da sürdürebilecekleri hüküm altına alınmıştır. Başka bir deyişle hâlihazırda geçici yayın hakkı ya da yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların RTÜK'ten ayrıca bir lisans almasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Buradaki bir diğer önemli husus ise hâlihazırda yayın iletim yetkisine haiz platform işletmecileri için böyle bir imkân sunulmamış olmasıdır. Bu kapsamda, yayınlarını internet ortamından iletmek isteyen platform işletmecilerinin, başkaca teknolojiler yardımı ile bunu yapmalarına imkân tanıyan lisansları ya da yetkilendirmeleri olsa bile internet ortamı için ayrıca bir yayın iletim lisansı alması zorunludur.

Tüm bu gelişmeler ışığında, hâlihazırda yayın lisansına sahip olan kuruluşlar internet ortamından yapılacak yayınlar için muaf tutulurken, yayın iletim yetkisi bulunan platform işletmecilerin böyle bir muafiyetinin bulunmadığı ve yayın iletim lisansı almasının zorunlu tutulduğu değerlendirilmiştir. Öte yandan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerini, sadece internet ortamından sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar RTÜK'ten yayın lisansı almasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

4.6.2. Madde 29/A İkinci Fıkra

29/A maddesinin ikinci fıkrası, "Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunmayan ya da bu hak ve/veya lisansı iptal edilen gerçek ve tüzel kişilerin yayın hizmetlerinin internet ortamından iletildiğinin Üst Kurulca tespiti halinde Üst Kurulun talebi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından internet ortamındaki söz konusu yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu karar, gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilir. Sulh ceza hâkimi, Üst Kurulun talebini en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı 04.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararı hakkında 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları uygulanır." şeklindedir.

Bu fıkra ile genel olarak birinci fıkrada belirtilen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar için yayın lisansı alınması, platform altyapı işletmecileri için ise yayın iletim yetkisinin alınması zorunluluğu getirilmiştir. Bu zorunluluğa uyulmaması halinde ise devreye girecek yaptırımlar 5651 sayılı Kanun'a atıfla sıralanmaktadır.

29/A maddesinin ikinci fıkrası ile yayın lisansı ya da yayın iletim yetkisi olmaksızın internet ortamından yapılan yayın hizmetlerinin izleyicilere iletildiğine dair yapılan şikâyet, ihbar veya RTÜK tarafından re 'sen yapılacak inceleme ve tespitler neticesinde; sulh ceza hâkimine yapılacak talep üzerine hâkimlikçe iki şekilde karar verilmesi mümkündür.

Şöyle ki, ilk olarak medya hizmet sağlayıcı kuruluş izinsiz yayını bir internet sitesi üzerinden sunuyorsa, o siteye erişimin engellenmesi söz konusu olabilecektir. Diğer bir yandan ise eğer yayın internet platformu üzerinden sunuluyor ise, o yayının platform işletmecisi tarafından platformdan çıkarılması gerekmektedir.

Kanun tarafından açık bir şekilde lisans ya da yayın iletim yetkisine tabi kılınan bir faaliyetin usul ve esasına uygun olarak bir yayın lisansı ya da yayın iletim yetkisi bulunmadan sunulması kanunlara ve hukuka aykırı olacaktır. Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ve ilgili kişiler RTÜK'e başvuruda bulunmak suretiyle yayın lisansı ya da yayın iletim yetkisi aldıktan sonra internet ortamından faaliyetlerine devam edebileceklerdir.

İkinci fıkranın devamında söz konusu sulh ceza hâkimi kararının gereğinin BTK tarafından yerine getirileceği ve işbu karara karşı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu (CMUK) hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebileceği ilişkin atıflar yapılmaktadır. Bununla

beraber içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararı hakkında 5651 sayılı Kanun'un gecikmesinde sakınca bulunan hallerde söz konusu içeriklerin çıkarılması veya erişiminin engellenmesi, başlıklı 8/A maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarına atıflar yapılmaktadır.

5651 sayılı Kanun'un gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi başlıklı 8/A maddesinin üçüncü fıkrası, "Bu madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir." yönündedir. Bu fıkra ile erişim engellenmesi kararının mümkün olan en az kısıtlayıcı metot ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Yine anılan 8/A maddesinin beşinci fıkrası ise "Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara Başkan tarafından elli bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir." yönünde olup, söz konusu karara uyulmaması durumunda uygulanacak hükümler kanunda belirtilmiştir.

Buradaki önemli hususlardan biri internet ortamından lisansız bir şekilde yayın yapan veya yayın iletim yetkisi olmadan platform işletmeciliği yapmanın yaptırımlarından olan "içeriğin çıkarılması ya da erişimin engellenmesi" yaptırımları içerik denetimlerine yönelik olarak yaptırımlardan farklılık arz etmektedir. Bu kapsamda, bahsi geçen işbu yaptırımlar ifade özgürlüğüne müdahale olarak değerlendirilmeyeceği gibi uygulamanın, AİHS'nde yer alan onuncu maddesiyle de uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

4.6.3. Madde 29/A Üçüncü Fıkra

29/A maddesinin üçüncü fıkrası, "İçerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu Üst Kurulun görev alanına ilişkin uluslararası antlaşmalar ve bu Kanun hükümlerine aykırı yayın yaptığı Üst Kurulca tespit edilen bir başka ülkenin yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcılarının veya platform işletmecilerinin yayın hizmetlerinin internet ortamından iletimi ile internet ortamından Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın

kuruluşlarının yayın hizmetleri hakkında da ikinci fıkra hükümleri uygulanır. Bu kuruluşların internet ortamındaki yayınlarına devam edebilmeleri için Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altındaki diğer kuruluşlar gibi Üst Kuruldan yayın lisansı, bu kapsamdaki platform işletmecilerinin de yayın iletim yetkisi alması zorunludur." Hükmüne amir bulunmaktadır. Bu fıkrada, internet ortamının sınırlar ötesi yapısı dikkate alınarak, Türkiye'ye yönelik olarak yapılan görsel işitsel yayın hizmetlerine dair Kanun hükümlerinin nasıl uygulanacağı tarif edilmiştir.

Anılan üçüncü fıkra ile günümüz teknolojisiyle beraber internet ortamının getirdiği teknolojik imkân ve kolaylıkları dikkate alınarak amaçlanan hedefe ulaşmak adına, çeşitli senaryoları öngörüp bunlara nasıl bir hukuki yaklaşım içerisinde bulunulacağı belirtilmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, 5651 sayılı Kanun'da geçen görsel ve işitsel yayınların internet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulmasına teknik olarak imkân tanıyan içerik veya yer sağlayıcıları hâlihazırda faal ise bunlara yönelik yukarda bahsettiğimiz ikinci fıkra hükümleri uygulanabilecektir. Ancak içerik veya yer sağlayıcıları yurtdışında ise bu durumda, sayısız içerik ve yer sağlayıcılardan hangisine yönelik 29/A hükümlerinin geçerli olacağı ve nasıl önemlerin devreye girebileceği üçüncü fıkrada hüküm altına alınmaktadır.

29/A maddesinin üçüncü fıkrası ile kanunda sayılan hallerin gerçekleşmesi durumunda başka bir ülkenin yargı alanında bulunan içerik sağlayıcı, yer sağlayıcılar, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ve platform altyapı işletmecileri Türkiye Cumhuriyeti ve RTÜK'ün yetki ve görev alanına tabi kılınmıştır. Bu kapsamda internet ortamından Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan kurum ve kuruluşlar ile dili Türkçe olmasa bile Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yapan kuruluşları da RTÜK'ün yetki alanına dâhil edilmiştir. Bahsi geçen her iki grup için de koşulların gerçekleşmesi halinde ikinci fıkra hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Bu aşamada, ticari iletişimin kavramının ne olduğu hususu önem arz etmektedir. 6112 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı üçüncü maddesinin (z) bendinde ticari iletişimin tanımı yapılarak hüküm altına alınmıştır. Buna göre ticari iletişim tanımı kanunda, "Radyo ve televizyon reklamları, program desteklemesi, tele-alışveriş ve ürün yerleştirmeyi de kapsamak üzere, ekonomik bir faaliyette bulunan gerçek veya tüzel kişinin, ürün, hizmet veya imajını, doğrudan veya dolaylı olarak tanıtmak amacıyla tasarlanmış sesli veya sessiz görüntülerin bir ücret veya benzeri bir karşılıkla ya da öz tanıtım amacıyla bir programla birlikte ya da bir program içine yerleştirilerek verilmesini ifade eder." yönünde açıklanmıştır.

Ülkemizde yabancı dil bilen insanların her geçen gün sayısının logaritmik bir biçimde artması da dikkate alındığında, yabancı dillerde yapılan ticari iletişim yayınlarından; ancak Türkiye'deki izleyiciyi hedefleyenlerin üçüncü fıkraya tabi olması öngörülmektedir. Bir başka ifade ile "Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşları" kapsamına kimlerin girdiği hususunun tespitinde, yayınların yabancı dilde Türkiye'ye yönelik olması ve ticari iletişim yayını olması unsurlarının aynı anda gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Aksi takdirde, RTÜK'ün düzenleme yetkisinin sınırlarının uygulanması mümkün dahi olamayacak derecede genişlemesi söz konusu olabilecektir.

29/A kanun maddesi ile getirilen hükmün genel yapısı dikkate alındığında, görsel ve işitsel yayınlarda sunulan iletişim hizmetinin diğer tarafında bulunanlardan kimin ya da kimlerin hedef alındığının tespitine yönelik yayın dili ve ticari iletişimin hedef alındığı kitle şeklinde iki adet kıstas belirlendiği görülmektedir. İçerik veya yer sağlayıcı yurt dışında bulunsa bile yayın dili Türkçe ise ve Türkiye'ye yönelik yayın hizmetlerinin sunulması halinde üçüncü fıkra hükümleri devreye girebilecektir. Buna ek olarak burada sunulan yayınlarla beraber verilen işitilen ve konuşma benzeri içeriklerin Türkçe olmasa bile Türkçe altyazı sunulmasının Türkçe koşulunu karşılayacağı değerlendirilmektedir.

4.6.4. Madde 29/A Dördüncü Fıkra

6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin dördüncü fıkrası, "Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, bireysel iletişim bu madde kapsamında değerlendirilmez ve radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmemiş platformlar ile radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerine yalnızca yer sağlayan gerçek ve tüzel kişiler bu maddenin uygulanmasında platform işletmecisi sayılmaz." yönündedir. Buna göre bu fıkrada görsel işitsel yayıncılığın iktisadi yapısına ilişkin verilen bilgilerle uyumlu olarak bireysel iletişimlerin 6112 sayılı Kanun kapsamında olmadığı görülmektedir.

Keza radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin internet ortamında iletmeye özgülenmemiş platformların da birinci fıkra uyarınca yayın iletim yetkisi almaları zorunlu değildir. Günümüzde her gün gelişen teknoloji ile hangi platformların bu tanıma girebileceği hususu; 29/A maddesi ile 6112 sayılı Kanun'un diğer hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda açıklığa kavuşabilecektir.

Dördüncü fıkra kapsamında Türkiye tarafından internetin kontrol altına çalışılması amaçlanmamaktadır. Bu düzenlemede asıl amaç, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile platform alt yapı işletmecilerinin görsel işitsel yayınlarını internet ortamından son kullanıcıların kullanımına sunulurken, belirli bir çerçeve içerisinde hukuka uygun ve düzenli olarak yayınlanmasıdır.

Dördüncü fıkranın son hükmü ise yer sağlayıcıları ile platform altyapı işletmecilerini ayırarak, yer sağlayıcıların herhangi bir şekilde RTÜK'ten birinci fıkra uyarınca yetki almak zorunda olmadıklarını teyit eder niteliktedir. Bununla beraber, yer sağlayıcıların ikinci ve üçüncü fıkradan kaynaklanan hukuki sorumlulukları ile 5651 sayılı Kanun'a yapılan atıflardan kaynaklanan sorumlulukları saklıdır.

4.6.5. Madde 29/A Beşinci Fıkra

6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin beşinci fıkrası, "İnternet ortamından radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin sunumuna, bu hizmetlerin iletimine, internet ortamından medya hizmet sağlayıcılara yayın lisansı, platform işletmecilerine de yayın iletim yetkisi verilmesine, söz konusu yayınların denetlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Üst Kurul ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." Yönünde bulunmaktadır.

6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinin beşinci fırkasında belirtilen hususlar birlikte değerlendirildiğinde, RTÜK ve BTK tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelik ile temelde "lisans" ve "denetim" olmak üzere iki ana konunun düzenleneceğini anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bahse konu yönetmeliğin düzenlenme amacı; medya hizmet sağlayıcılara internet ortamından yayın lisansı, platform işletmecilerine yayın iletim yetkisi verilmesi, bunların yükümlülükleri ve denetlenmelerine ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi olacaktır.

Yapılan yasa değişikliği ile internet ortamında yapılan yayınların da; 6112 sayılı Kanun kapsamına ve dolayısıyla RTÜK görev ve yetki sahasına dâhil edildiği açıktır. Bununla beraber yapılan düzenlemelerde içerik denetimlerine ilişkin olarak "ödemeli yayınlar" ile "şifreli yayınlar" arasında herhangi bir fark gözetilmemiştir. Ancak herkesin erişimine açık yayınlar ile ödemeli veya şifreli yayınlar arasında farklılıklar bulunması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda ödemeli veya şifreli yayınlara ilişkin

düzenlemelerin herkesin erişimine açık yayınlara kıyasla daha esnek kurallara tabi olması gerektiği düşünülmektedir.

Beşinci fıkra uyarınca çıkarılan yönetmeliğin kapsamı, internet ortamından doğrudan yayın hizmeti vermek isteyen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlarla, bu yayınların internet ortamından iletimini sağlayan platform işletmecileri kapsayacak olup 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinin dördüncü fıkrasında belirtildiği üzere "bireysel iletişim" ile "radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmemiş platformlar ile radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerine yalnızca yer sağlayan gerçek ve tüzel kişiler" kapsam dışında olacaktır.

Dolayısıyla, "YouTube" ve benzeri siteler üzerinden çekmiş oldukları bireysel videoları yayınlayan YouTuber'Iar "bireysel iletişim" kapsamında değerlendirileceklerinden düzenlemenin dışında kalmaları öngörülmektedir. Yine, değişik içerik ve videoların yer aldığı "Onedio", bireysel videoların yer aldığı "Scorp ya da Tik Tok" gibi platformlar radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmedikleri için düzenlemenin kapsamı dışında değerlendirileceklerdir. Diğer yandan gerek içerikle gerekse içeriğin iletimi ile herhangi bir ilgisi olmayan sadece içeriğe internette yer sağlayan "YouTube", "Facebook" gibi kuruluşlar da düzenlemenin kapsamı dâhilinde olmayacaktır. Bununla birlikte, günümüzde ortaya çıkan yeni uygulamalarla yukarıda bahsi geçen ayrımlar ve farklılıklar netliğini yitirmektedir. Olaya başka bir pencereden bakıldığında milyonlarca takipçisi olan bir YouTuber'in bazı medya hizmet sağlayıcı kuruluşlardan çok daha geniş kitlelere erişebildiği ve bunlarla "ticari iletişimde bulunabildiği" görülmektedir. Konu bu açıdan ele alındığında ilk bakışta düşünüldüğünün aksine kapsamın belirlenmesinde sınırların çok belirgin olmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle beşinci fıkrada çıkarılması hüküm altına alınan yönetmelikte sınırları belirginleştirecek net ve keskin tanımlamalara ihtiyaç bulunduğu gözlenmektedir.

Bu fıkrada öngörülen; internet ortamından gerçekleştirilecek yayın hizmetlerinin sunumuna ilişkin olarak alınması gereken yayın lisansı ve yayın iletim yetkisi ile ilgili olarak RTÜK ve BTK tarafından ortak olarak bir yönetmelik çıkarılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. 01.08.2019 tarihinde Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik Resmî gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

4.7. Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik

Anayasa'nın yüz yirmi dördüncü maddesinde kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını temin etmek üzere yönetmelikler çıkarabileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı zamanda çıkarılacak olan bu yönetmelik hükümlerinin de normlar hiyerarşisi ilkesinin tabi bir sonucu olarak kanun ve anayasa ile uyumlu olması gerekmektedir.

6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin beşinci fıkrasında internet ortamından yapılacak radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin sunumuna ilişkin düzenlemelerin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır. Aynı zamanda bu madde ile, internet ortamından yapılacak yayın hizmetlerinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara yayın lisansı, platform alt yapı işletmecilerine de yayın iletim yetkisi verilmesine, kuruluş ve platform alt yapı işletmecilerinin yapacakları ya da iletecekleri söz konusu yayınların denetlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların; BTK ve RTÜK'ün müşterek çalışması sonucu hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenmesi de hüküm altına alınmıştır.

Madde gereğince RTÜK ve BTK tarafından yapılan müşterek çalışmaların neticesinde, 1 Ağustos 2019 tarihinde, 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin beşinci fıkrasıyla da uygun olarak "Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik" 30849 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

4.7.1. Yönetmeliğin Amaç ve Kapsamı

Yönetmeliğin amacına bakıldığında, televizyon, radyo ve isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerinin internet ortamından sunumuna ilişkin esasları belirlemek olduğu görülmektedir. Bununla beraber medya hizmet sağlayıcılara yayın lisansı, platform işletmecilerine de yayın iletim yetkisi verilmesine ve söz konusu yayınların denetlenmesine ilişkin düzenlemelerin de belirlenmesi anılan yönetmeliğin amaçları arasında yer almaktadır.

4.7.2. Yönetmeliğin Amaç ve Kapsam Dışındaki Durumlar

Yönetmeliğin ikinci maddesi ile "Bu Yönetmelik, radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin internet ortamından sunumu ile bu yayın hizmetlerini internet ortamından sunan özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşları ve bu yayın hizmetlerinin iletimini sağlayan platform işletmecilerini kapsar." şeklinde kapsamı belirlenmiştir. Buna göre, yayın hizmetlerinin internet ortamı üzerinden son kullanıcılara sunulması ya da son kullanıcılara sunulmak üzere iletilmesi durumunda bahsi geçen yönetmelik hükmü gereğince yapılan hizmetler kapsama alanına dâhil olacaktır.

Bununla beraber, yönetmeliğin ikinci maddesinin ikinci fıkrasına göre bireysel iletişim hizmetlerinin, bu Yönetmeliğin görev ve yetkilerinin kapsamında değerlendirilmeyeceği ve kapsama alanı dışında tutulacağı belirtilmiştir. Bu durumda bireysel iletişim hizmetlerinin ne ve nasıl olduğu sorusu karşımıza çıkmaktadır. Yönetmeliğin tanımlar başlıklı dördüncü maddesinde bireysel iletişim, "Kişiler arası görsel-işitsel etkileşim ve iletişimi sağlama yolunu ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır.

İlaveten, yönetmeliğin ikinci maddesinde Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmemiş platformlar ile Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerine yalnızca yer sağlayan gerçek ve tüzel kişiler, bu yönetmeliğin görev ve kapsamı değerlendirildiğinde platform işletmecisi sayılmamaktadır. Bu çerçevede bir platformun yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmiş olup olmadığına karar verilmesi hususunun muğlak olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 3

Yönetmeliğin Kapsam Dışı Olduğu Durumlar

Kapsam Dışı Durumlar
Bireysel iletişim hizmetleri
Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmemiş platformlar
Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerine yalnızca yer sağlayan gerçek ve tüzel kişiler

İnternet ortamında radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin sunumuna ilişkin Üst Kurul tarafından yayın lisansı verilen medya hizmet sağlayıcıların YouTube ve benzeri video paylaşım sitelerinde içeriklerini yayınlamaları durumunda video paylaşım siteleri bakımından lisans ve/veya iletim yetkisi almasına gerek olup olmadığı hususunun net olmadığı anlaşılmaktadır. Video paylaşım siteleri radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayınlara özgülenmemekle birlikte bu yayınların sunumunu ve/veya iletimini gerçekleştirebilmektedir.

Video paylaşım sitelerinin lisanslanmasında zorluklar bulunmakta ve erişime kapatma kararlarının icrasında uluslararası boyutlara kadar uzanan sorunlar yaşanabilmektedir.

Youtube ve benzeri video paylaşım sitelerinin kapsama alınması durumunda bunların Üst Kuruldan yayın lisansı ve/veya platform işletmecisi iletim yetkisi almaları gerekecektir. Söz konusu video paylaşım sitelerinin iletim yetkisi almaması durumunda Üst Kurul tarafından mahkeme yoluyla erişiminin engellenmesi, bir başka ifadeyle kapatılması sonucu ortaya çıkacaktır. Üst Kuruldan iletim yetkisi almaları halinde ise 6112 sayılı Kanun'a göre konvansiyonel ve isteğe bağlı yayıncı niteliği taşıyan bütün Youtube kanallarının ve dolayısıyla kanal sahiplerinin de Üst Kuruldan lisans alması gerekecektir. Youtube'un lisans almayan tek bir yayıncının dahi yayınlarını iletmeye devam etmesi durumunda teknik olarak bu yayın hizmetinin tek başına erişiminin engellenmesi mümkün olmadığından Üst Kurul tarafından video paylaşım sitesinin tamamının kapatılması sonucu ortaya çıkacaktır. Youtube ve benzeri video paylaşım sitelerinin her halükârda Üst Kurulca erişiminin durdurulması sonucunun ortaya çıkabileceği değerlendirilmektedir.

Bu nedenle internet ortamında sunulan bir içeriğin radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleri niteliğinde olup olmadığı hususunun net bir şekilde ortaya konulması önem arz etmektedir. Radyo Televizyon Üst Kurulu ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunca iş birliği yapılmak suretiyle mevzuat çerçevesinde bu konuya açıklık getirebilecek çalışmalar gerektiği düşünülmektedir. Bu şekilde Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun birbirlerinin görev alanına müdahil olmalarının önüne geçileceği ve kurumlar arasında koordinasyon sağlanacağı göz ardı edilmemelidir.

Yine yönetmeliğin “Müşterek hükümler” başlıklı yirmi ikinci maddesinde iki kurumun iş birliği yapabileceği hususunun düzenlendiği ve buna imkân verildiği görülmektedir.

4.7.3. Bireysel İletişim

Yönetmeliğin tanımlar başlıklı dördüncü maddesinin (a) bendinde bireysel iletişim, insanlar arasındaki görsel işitsel içeriklerin etkileşim ve iletişimi sağlama yolu olarak tanımlanmıştır. Bireysel iletişimin 29/A ve ilgili yönetmelik kapsamında büyük bir önemi mevcuttur.

6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin dördüncü fıkrasına göre, bireysel iletişim söz konusu olduğunda yapılan paylaşım ve yayınlar 29/A madde kapsamında değerlendirilmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Bu maddeyle aynı doğrultuda, yönetmeliğin kapsam başlıklı ikinci maddesinde de bireysel iletişim hizmetlerinin kapsam dışında tutulduğu hüküm altına alınmıştır.

Bireysel iletişim hususunun kapsam dışında tutulması, ifade özgürlüğü ve evrensel hukuk normları açısından ele alınıldığında isabetli bir karar olarak değerlendirilmektedir.

İnternet ve internet ortamı ile ilgili teknolojiler dinamik bir karaktere sahiptirler. Buna göre sürekli olarak kendini yenileyen ve güncelleyen bir alanda sabit ve keskin düzenlemelerin bulunması; sistemin kolay tıkanmasına ya da kolay bir şekilde demode kalmasına sebep olabilecektir. Son on yılda yaşanılan bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ile internet erişiminin kolaylaşması ve yaygınlaşması ve internete erişilebilen aygıtların çeşitliliğindeki artış, internet ortamından sunulan yayıncılık hizmetlerinin düzenlenmesini kaçınılmaz kılmıştır. İnternetin bu denli insanlar arasında yaygınlaşması ve erişilebilir olması video kamera teknolojilerinin gelişimi ve yine erişilebilir olması yayıncılık anlayışını hızlı bir şekilde dönüştürmüş ve dönüştürmeye de devam etmektedir.

Gerçekten de bugün elinde ortalama bir cep telefonu olan herhangi bir kişi son derece kolay bir şekilde içerik üreterek bunları internet ortamından yayımlayabilir hale gelmiştir. Bundan yaklaşık olarak on yıl öncesine kadar, son derece ciddi yatırımlar gerektiren ve birçok kişinin birlikte çalışması sonucu elde edilebilen görsel işitsel yayınlar şimdi kolaylıkla tüketicilerin evlerinde bile üretilebilir hale gelmiştir. Artık internet teknolojisi aracılığıyla dünyanın herhangi bir yerine yayın içeriği üreten bir görsel işitsel içerik sağlayan kanala ulaşmak bir tıklama mesafesine inmiştir.

Dolayısıyla, 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesi ve buna istinaden yürürlüğe giren yönetmelik ile düzenleme yapılan alanın sınırlarını net ve keskin bir şekilde belirlemek gerçekçi bir yaklaşımla mümkün olmayabilmektedir. Bununla birlikte, sorunun çerçeve tanımlar yapılmak suretiyle aşılabileceği düşünülmektedir. Bir diğer ifadeyle, herhangi bir internet yayınının bu düzenlemenin kapsamında olup olmadığının belirlenmesinin çerçeve

tanımlar kapsamında RTÜK tarafından her bir yayının somut özellikleri dikkate alınarak yapılacak denetimlere bırakılmasının isabetli olabileceği değerlendirilmektedir.

Aynı zamanda her yayın hakkında somut özellikleriyle inceleme yapılırken de ETSİ (European Telecommunications Standards Institute) ve ITU-R (International Telecommunication Union Radiocommunication Sector) gibi uluslararası kurum ve kuruluşlarla da ortak bir şekilde yürütme yapılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

4.7.4. Lisans İşlemleri ve Yayın İletim Yetkisi

RTÜK tarafından verilen geçici yayın izni veya yayın lisansına sahip olan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, bu izin ve lisansları ile sunmak istedikleri yayınlarını 6112 sayılı Kanun ve 5651 sayılı Kanun ile bu Yönetmeliğin ilgili hükümlerine uygun olarak internet ortamından sunabilecekleri hüküm altına alınmaktadır.

Sadece internet ortamından yayın hizmeti sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ise RTÜK'ten internet ortamına yönelik yayın lisansı almak zorundadır. İnternet ortamından yayın yapmak isteyen medya hizmet sağlayıcı kuruluşların başvurabilecekleri üç çeşit lisans bulunmaktadır. Buna göre, yönetmelikte de tanımları yapılan bu üç lisans çeşidi şu şekildedir; İnternet RD, İnternet TV, İnternet İBYH.

Tablo 4

İnternet ortamından yayın lisans türleri

İnternet Ortamındaki Yayın Lisans Türleri
İnternet-RD
İnternet-TV
İnternet-İBYH

Yönetmelikte aranılan koşuları yerine getiren medya hizmet sağlayıcı kuruluşlardan internet ortamından radyo yayını sunmak için talepte bulunanlara İNTERNET-RD lisansı RTÜK tarafından verilebilmektedir. Aynı şekilde, internet ortamından televizyon yayını hizmeti sunmak için talepte bulunanlara İNTERNET-TV yayın lisansı verilmektedir.

Gündelik hayatımızda hızla yer almaya başlayan internet ortamından yapılmakta olan isteğe bağlı yayın hizmeti sunmak için talepte bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ise İNTERNET-İBYH yayın lisansı RTÜK tarafından verilmektedir. Bu

kapsamda; internet ortamından yapılmakta olan isteğe bağlı yayın hizmetlerinin yönetmelikte tanımının yer alması gerekmektedir.

Yönetmelikte internet ortamından isteğe bağlı yayın hizmetleri, bireysel iletişim hizmetleri dışında, programların son kullanıcıların kendi istedikleri bir zamanda ve isteği üzerine medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar tarafından düzenlenmiş bir program kataloğuna bağlı olarak ve doğrudan veya koşullu erişim yoluyla internet ortamından izlendiği veya dinlendiği yayın hizmeti şeklinde tanımlanmaktadır.

Söz konusu tanımdan hareketle, radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlemeye tabi olduğu anlaşılmakla birlikte, İnternet ortamından isteğe bağlı yayın hizmeti tanımında yer alan "....bir program kataloğuna bağlı olarak ve doğrudan veya koşullu erişim yoluyla internet ortamından izlendiği veya dinlendiği yayın hizmetini" hükmünde yer alan "dinlendiği" ifadesinden özellikle isteğe bağlı olarak yapılan müzik içeriklerinin de İnternet-İBYH yetkilendirmesi düzenlemesine tabi olacağı anlaşılabilmektedir. Bu kapsamda tanımdaki ifadede belirtilen konuya ilişkin sınırların daha net bir şekilde çizilmesinin Youtube vb. mecraların takibi ve denetiminin yapılıp yapılamayacağının daha net bir şekilde belirlenebilmesi bakımından da faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar sadece bir radyo yayını, bir televizyon yayını ve bir isteğe bağlı yayın hizmeti sunabilmektedir. Aynı zamanda anılan tüm bu yayın hizmetleri için RTÜK'ten ayrı ayrı yayın lisansı almak zorundadırlar. Bununla beraber, bir medya hizmet sağlayıcı kuruluşun sadece internet ortamından yayın hizmetlerini sunması halinde ve bu yayın hizmetlerini kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan da kullanıcılara da sunmak istemesi durumunda talep edilen her bir yayın ortamı için ayrı ayrı lisans alması zorunlu tutulmuştur.

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların dışında, radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletme hususunda talebi bulunan platform alt yapı işletmecileri için ise yine medya hizmet sağlayıcılara benzer şekilde RTÜK'ten internet ortamından yayın iletim yetkisi almak zorunluluğu getirilmiştir. Kanun ve yönetmelikte belirtilen koşulları sağlayan ve bu yönde talebi bulunan kuruluşların internet yayın platform işletmecisi olarak faaliyet gösterebilmeleri RTÜK tarafından verilen internet ortamından yayın iletim yetkisi ile mümkündür.

4.7.5. Diğer Ortamlardan Yayın Lisansı Bulunan Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar

Üst Kuruldan geçici yayın izni veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, diğer ortamlardan ilgili mevzuata uygun olarak Üst Kurulca verilen yayın lisans süresi ile sınırlı olmak şartıyla ve Üst Kurula URL adresini bildirmek suretiyle yayınlarını internet ortamından sunabilmektedirler.

Burada bahsi geçen diğer ortamlardan kasıt karasal, uydu, kablo yayın ortamlarıdır. Fakat kablolu yayın ortamında sadece bir tane il için yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar bu düzenlemenin dışında kalmaktadırlar. Buna göre sadece bir il için kablo yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların internet ortamından yayın yapabilmek için internet yayın lisansı alması zorunlu tutulmuştur.

Anılan düzenlemede yer alan "sadece kablolu ortamdan bir il için yayın lisansı bulunanlar hariç" ifadesiyle getirilen istisna kapsamında, her ne kadar lisans ücreti çok düşük olan kablo ortamından tek il yayın lisansı ile internet ortamından da yayın yapılmasının önüne geçmek istense de söz konusu düzenleme 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan düzenlemeyle uyumlu bulunmamaktadır. Zira maddenin birinci fıkrasında herhangi bir yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşun internet ortamından yayınlarını, internet ortamından yayın lisansı alarak sunabileceği belirtilmiştir.

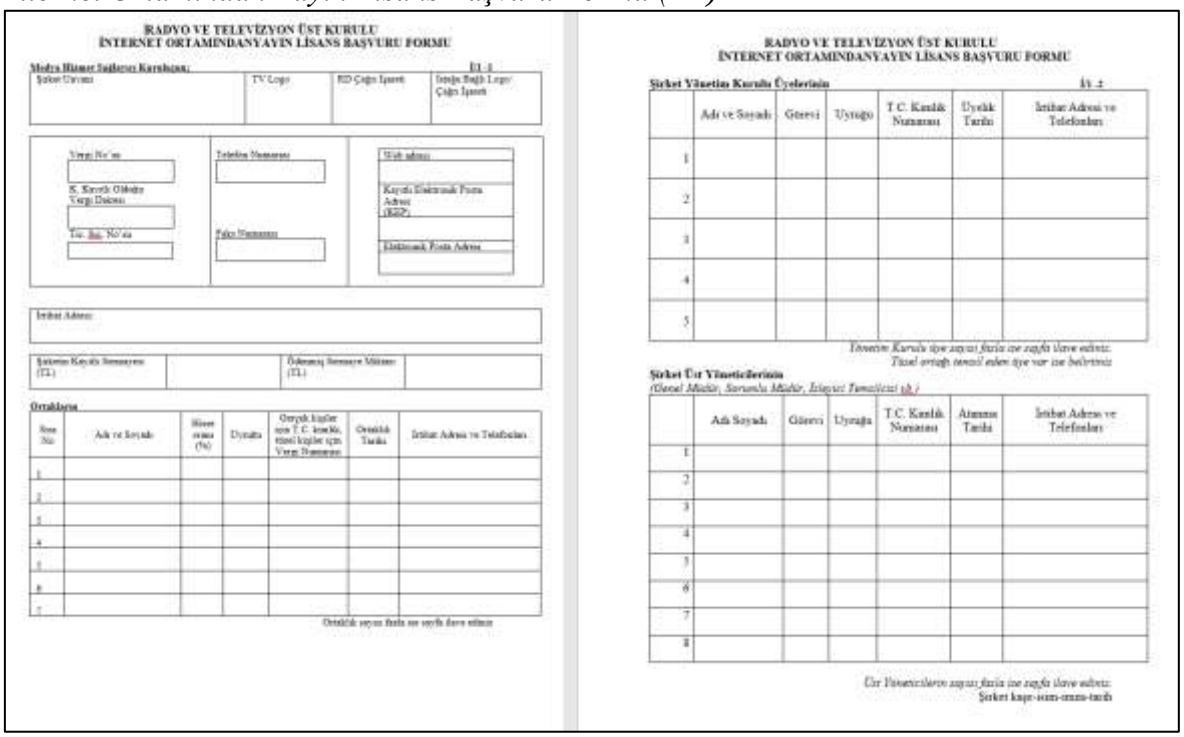
Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar radyo ve televizyon yayın hizmetlerini internet ortamından birlikte sunmaları durumunda, bu yayınlarda değişiklik yapmadan diğer ortamlarla eş zamanlı olarak yayınlamak zorundadır. İsteğe bağlı yayınlar da ise yayınların aynı program kataloğuna bağlı olarak sunulmaları zorunluluğu bulunmaktadır.

4.7.6. İnternet Ortamından Yayın Lisans Başvurusu

İnternet ortamından yayın lisansları, radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayıncılık hizmeti sunmak amacıyla Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim şirketlerine verilmektedir. Bu sayede internet ortamından yayın hizmetleri sunacak kuruluşların vergilendirilmesi mümkün olabilecektir. Yabancı ülke menşeili kuruluşların da Türkiye'de internet ortamından yayıncılık hizmetlerini sunmak istemeleri halinde, Türkiye'de öngörülen şartlara göre Anonim Şirket kurmaları ve yayın lisans başvurusunda bulunmaları gerekmektedir.

Şekil 8

İnternet Ortamından Yayın Lisans Başvuru Formu (İ-1)

RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU
İNTERNET ORTAMINDAYAYIN LİSANS BAŞVURU FORMU

Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun:

Şirket Ünvanı	TV Logo	HD Çağrı İşareti	Sesli/ Sağlı Logo/ Çağrı İşareti

Vergi No'su
K. Kayıtlı Olduğu Vergi Dairesi
Tic. Sic. No'su

Telefon Numarası
Faks Numarası

Web adresi
Kayıtlı Elektronik Posta Adresi (KEP)
Elektronik Posta Adresi

İrtibat Adresi

İşletme Kayıtlı Sermayesi (TL)
Ödenmiş Sermaye Miktarı (TL)

Ortaklarına

Sıra No:	Adı ve Soyadı	Hisse oranı (%)	Uyruğu	Ortak kişiler için T.C. kimlik, tüzel kişiler için Vergi Numarası	Ortaklık Tarihi	İrtibat Adresi ve Telefonları
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						

Ortaklık sayısı fazla ise sayfa ilave edilir.

RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU
İNTERNET ORTAMINDAYAYIN LİSANS BAŞVURU FORMU

Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin

İ/1 -2

	Adı ve Soyadı	Görevi	Uyruğu	T.C. Kimlik Numarası	Üyelik Tarihi	İrtibat Adresi ve Telefonları
1						
2						
3						
4						
5						

Yönetim Kurulu üye sayısı fazla ise sayfa ilave edilir.
Tüzel ortağı temsil eden üye var ise belirtiniz.

Şirket Üst Yöneticilerinin
(Genel Müdür, Sorumlu Müdür, İcra(ıcı Temsilcisi vb.)

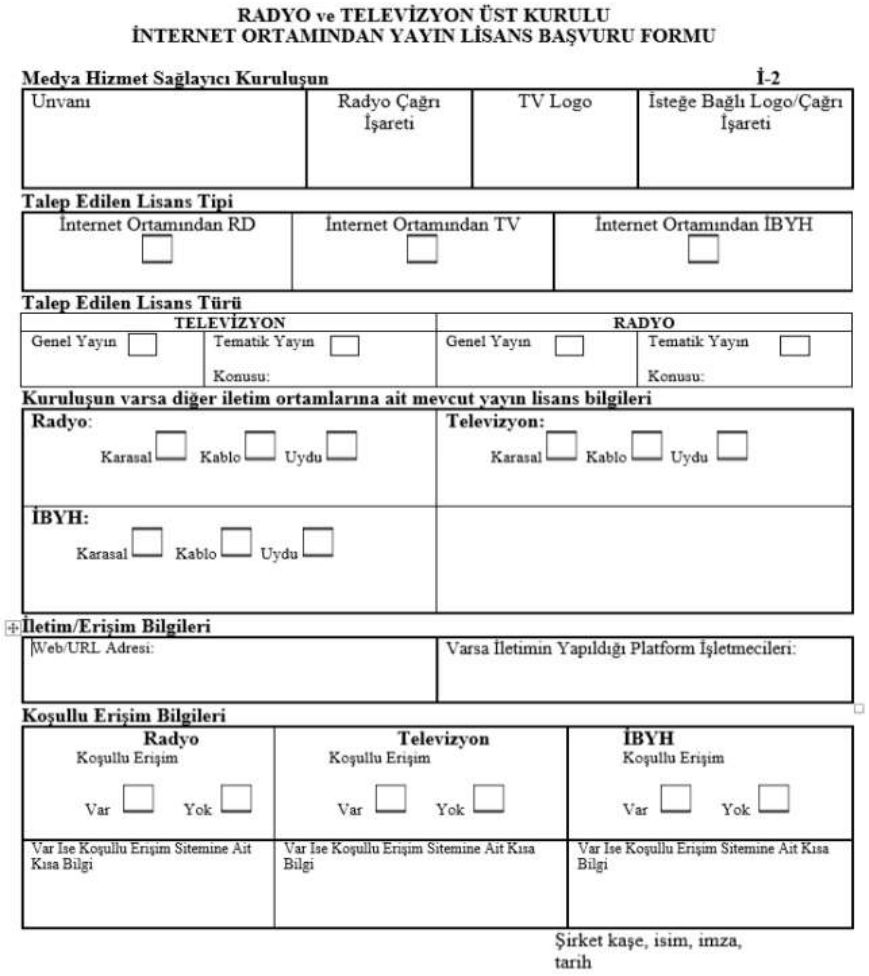
	Adı Soyadı	Görevi	Uyruğu	T.C. Kimlik Numarası	Atanma Tarihi	İrtibat Adresi ve Telefonları
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

Üst Yöneticilerin sayısı fazla ise sayfa ilave edilir.
Şirket kaşe-isim-unvan-tarih

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar internet ortamından yapacakları yayınlar hakkında yayın lisans başvuruları, talep dilekçesiyle birlikte internet ortamından yayın lisans başvuru formlarının doldurulması suretiyle yapılmaktadır.

Şekil 9

İnternet Ortamından Yayın Lisans Başvuru Formu (İ-2)

RADYO ve TELEVİZYON ÜST KURULU
İNTERNET ORTAMINDAN YAYIN LİSANS BAŞVURU FORMU

Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun **İ-2**

Unvanı	Radyo Çağrı İşareti	TV Logo	İsteğe Bağlı Logo/Çağrı İşareti

Talep Edilen Lisans Tipi

İnternet Ortamından RD ☐	İnternet Ortamından TV ☐	İnternet Ortamından İBYH ☐

Talep Edilen Lisans Türü

TELEVİZYON		RADYO	
Genel Yayın ☐	Tematik Yayın ☐ Konusu:	Genel Yayın ☐	Tematik Yayın ☐ Konusu:

Kuruluşun varsa diğer iletim ortamlarına ait mevcut yayın lisans bilgileri

Radyo: Karasal ☐ Kablo ☐ Uydu ☐	**Televizyon:** Karasal ☐ Kablo ☐ Uydu ☐
İBYH: Karasal ☐ Kablo ☐ Uydu ☐	

İletim/Erişim Bilgileri

Web/URL Adresi:	Varsa İletimin Yapıldığı Platform İşletmecileri:

Koşullu Erişim Bilgileri

Radyo Koşullu Erişim Var ☐ Yok ☐	**Televizyon** Koşullu Erişim Var ☐ Yok ☐	**İBYH** Koşullu Erişim Var ☐ Yok ☐
Var İse Koşullu Erişim Sitemine Ait Kısa Bilgi	Var İse Koşullu Erişim Sitemine Ait Kısa Bilgi	Var İse Koşullu Erişim Sitemine Ait Kısa Bilgi

Şirket kaşe, isim, imza, tarih

İlgili düzenlemelerde istenilen koşulların sağlanması ve talep edilen bilgi ve belgelerin Kurula ibrazı durumunda, internet ortamından yayın lisansı başvuruları değerlendirilerek, aranılan koşulları sağlayan kuruluşlara internet ortamından yapılacak yayınlar için yayın lisansı verilmektedir.

4.7.7. İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkisi Başvurusu

İnternet ortamından yayın iletim yetkisi başvurusu temelde internet ortamından talep edilen yayın lisansı başvurusu ile büyük benzerlikler göstermektedir. Fakat yayın lisansı başvurusundan farklı olarak, yayın iletim yetkisi başvurusunun Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan limited veya anonim şirketler yapabilmektedir. Bilindiği gibi, internet ortamından yayın lisans başvurusunu sadece anonim şirketler yapabilmektedir.

Tablo 5

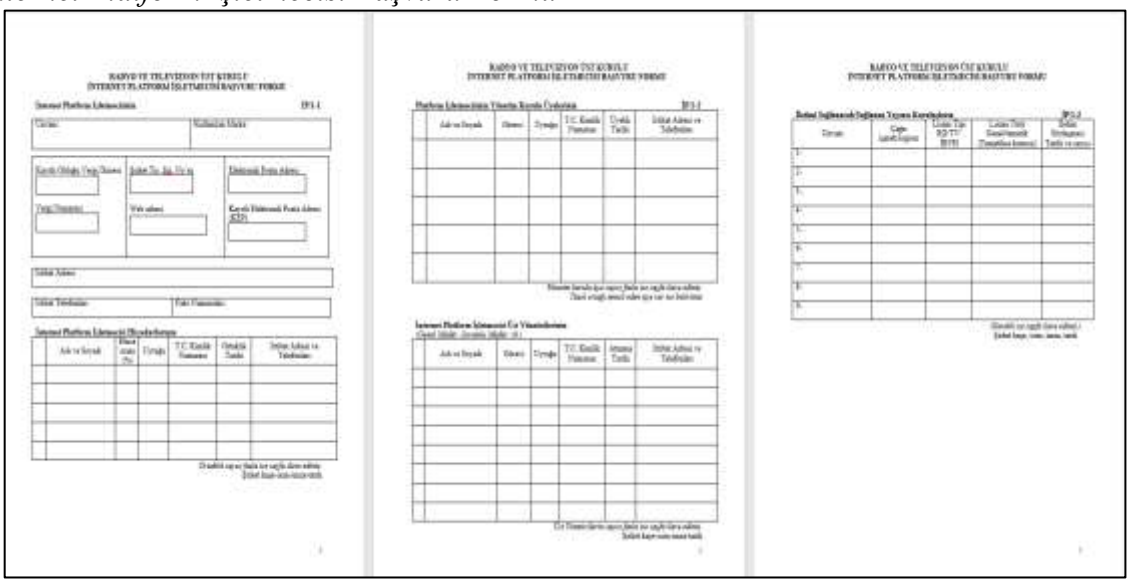
Yayın iletim yetkisine ve yayın lisansına için başvuruya yetkili tüzel kişiler

İnternet Ortamından Yayın Lisansı Başvurusu	**İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkisi Başvurusu**
Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Kurulmuş Olan Anonim Şirketler Başvurabilir.	Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Kurulmuş Olan Limited veya Anonim Şirketler Başvurabilir.

Platform alt yapı işletmecisi kuruluşlar; internet ortamından iletecekleri yayınlar için yayın iletim yetkisi başvurularını, talep dilekçesiyle birlikte internet ortamından yayın iletim formlarının doldurulması suretiyle yapmaktadır.

Şekil 10

İnternet Platform İşletmecisi Başvuru Formu

İlgili düzenlemelerde istenilen koşulların sağlanması ve talep edilen bilgi ve belgelerin ibrazı halinde, internet ortamından yayın iletim yetkisi başvurusu Üst Kurul tarafından 6112 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatı uyarınca değerlendirilir ve uygun bulunan başvurucu kuruluşlara internet ortamından yayın iletim yetkisi verilebilmektedir.

4.7.8. İnternet Ortamından Yayın Lisansı ya da Yayın İletim Yetkisi Almadan Yapılan Yayın Hizmetleri

Üst Kurul teknik personeli tarafından resen veya şikâyet üzerine yapılan incelemeler neticesinde, internet ortamından yayın lisansı bulunmayan yayın hizmetlerinin sunulduğunun tespiti halinde, bu husus RTÜK'ün internet sitesinde duyurulmaktadır. Bu duyuruda yayın hizmetlerini son kullanıcılara sunan kişilere yayın lisansı başvurusunda bulunabilecekleri ve başvurusuyla birlikte üç aya tekabül eden yayın lisans ücretini ödemeleri halinde buna tekabül eden süre içerisinde yayınlarına devam edebileceği hususu 6112 sayılı Kanun'un kırk yedinci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında kuruluşlara tebliğ edilmektedir.

Aynı zamanda, kuruluş tarafından üç aya tekabül eden yayın lisansı ücretinin yatırılmasının ardından yayın lisansı verilebilmesi için gerekli işlemlerin tamamlanamaması durumunda hesaplanacak yayın lisans ücretini peşin olarak ödemesi durumunda üç ay daha yayın hizmetlerini son kullanıcılara sunabilecektir.

Yapılan incelemeler neticesinde tespit edilen internet ortamından lisanssız olarak yayın yapan kuruluşlar, yapılan ihtira rağmen yayın lisansı talebini içeren evrakları sunmaz ve üç aya denk gelen yayın lisans ücretini yatırmaz ya da yapılan ihtar neticesinde yayınlarını yetmiş iki saat içerisinde sonlandırmaz ise 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin ikinci fıkrası uyarınca sulh ceza hâkiminden söz konusu yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi talebinde bulunulabilecektir. Ayrıca yine 6112 sayılı Kanun'un adli yaptırımlar başlıklı otuz üçüncü maddesinin birinci fıkrası gereğince söz konusu yayınları yapanlar hakkında suç duyurusunda bulunulacağı hüküm altına alınmıştır. Yayın lisansı alınmadan yapılan yayınlar hakkında RTÜK'ün resmi internet sitesinde anılan ihtar işlemleri yayınlanmaktadır.

Ayrıca, medya hizmet sağlayıcı kuruluşların internet ortamından yayın lisansı başvurusunda, bulundukları tarihten itibaren geçen süre internet ortamından yayın lisansı sürelerinden mahsup edilmektedir. Bu sayede kuruluşların mükerrer ödeme yapılmasının önüne geçilmektedir.

Tablo 6

İnternet Ortamından Yayın Lisansı ya da Yayın İletim Yetkisi Almadan Yapılan Yayın Hizmetleri Farkları

Yayın lisansı almadan yapılan yayın hizmetleri	Yayın iletim yetkisi almadan yapılan yayın hizmetleri
Yayın lisansı bulunmayanlarca yayın hizmetlerinin sunulduğunun tespiti halinde, bu durum Üst Kurulun internet sitesinde duyurulur.	Yayın iletim yetkisi bulunmayan platform işletmecilerince yayın hizmetlerinin iletiminin gerçekleştirildiğinin tespiti halinde, bu durum Üst Kurulun internet sitesinde duyurulur.
Başvuru talebini içeren dilekçe ve eki taahhütname ile birlikte üç aya tekabül eden yayın lisans ücretini peşin olarak ödemesi halinde üç ay süresince yayınlarına devam edebilecektir.	Başvuru talebini içeren dilekçesi ve eki taahhütname ile birlikte üç aya tekabül eden yayın iletim yetkilendirme ücretini peşin olarak ödemesi halinde üç ay süresince yayın hizmeti iletimine devam edebilecektir.
Yayın lisansı verilmesi işlemlerinin tamamlanmaması ve bu süre için de hesaplanacak yayın lisansı ücretini peşin olarak ödemesi halinde ilave üç ay daha yayın hizmetlerini sunabilecektir	Yayın iletim yetkisi işlemlerinin tamamlanmaması ve bu süre için de hesaplanacak yayın iletim yetkilendirme ücretinin peşin olarak ödenmesi halinde ilave üç ay daha yayın hizmetlerini iletebilecektir.
Başvuru dilekçesiyle birlikte üç aya tekabül eden yayın lisans ücretini peşin olarak ödemez veya yayın hizmeti sunanlara duyurudan itibaren yetmiş iki saat içerisinde son vermezse 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinin ikinci fıkrası uyarınca sulh ceza hâkiminden söz konusu yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi talebinde bulunulacağı ve ayrıca aynı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulacaktır.	Başvuru dilekçesiyle birlikte üç aya tekabül eden yayın iletim yetkilendirme ücretini peşin olarak ödemez veya yayın hizmetlerinin iletimine bu duyuruyu müteakiben yetmiş iki saat içerisinde son vermez ise Üst Kurul tarafından 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinin ikinci fıkrası uyarınca sulh ceza hâkiminden söz konusu yayınla ilgili olarak içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi talebinde bulunulabilecektir

4.7.9. İnternet Ortamından Yayın Lisans Ücreti

Yönetmeliğin Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Ağustos 2019 tarihi için, İnternet-RD yayın lisansı ücreti 10.000,00 Türk lirası; İnternet-TV yayın lisansı ücreti 100.000,00 Türk lirası; İnternet-İBYH yayın lisansı ücreti 100.000,00 Türk lirası olarak belirlenmiştir. Fakat belirlenen bu ücretler yeniden değerleme oranında arttırılmak suretiyle Ocak ayı başından itibaren belirlenerek Üst Kurulun internet sitesinde yayınlanmakta ve internet ortamından yayın lisans belgesinin düzenlendiği tarihte geçerli olan tarifeye göre ödenmektedir.

2023 yılı için belirlenen yeniden değerleme oranları da dikkate alındığında İnternet RD için 406.107,00 Türk Lirası, İnternet TV 406.107,00 Türk Lirası ve İsteğe bağlı yayın hizmetleri için 406.107,00 Türk Lirası ücret belirlenmiştir. (RTÜK, 2022). Bununla beraber, internet ortamındaki tele alışveriş hususunda tematik yayın lisans ücretleri yayın ortamı farklı olmak üzere lisans ücreti bedellerinin beş katı olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 7

2023 yılı için İnternet Ortamındaki Yayın Lisans Ücretleri

İnternet-RD yayın lisansı ücreti	40.611,00 TL
İnternet-TV yayın lisansı ücreti	406.107,00 TL
İnternet-İBYH yayın lisansı ücreti	406.107,00 TL

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayın hizmetlerini abonelerine ücret karşılığında ve aynı zamanda koşullu erişim yoluyla sunarlar ise yıllık net satışlarının binde beşini, izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula ödemekle yükümlü tutulmuşlardır. 6112 sayılı Kanunda net satış gelirlerinden pay alınabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca net satış gelirlerinden pay alınması halinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayın hizmetleri dışındaki gelirlerinden de pay alınması söz konusu olabilecektir. Bu bağlamda yönetmelikte düzenlenen bu hususun benzer bir hükümle, normlar hiyerarşisi ilkesi gereğince 6112 sayılı Kanuna eklenmesinin uygun olabileceği değerlendirilmektedir.

4.7.10. İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkilendirme Ücreti

İnternet ortamından yayın iletim yetkilendirme ücreti yönetmeliğin Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Ağustos 2019'da yıllık 100.000,00 Türk lirası olarak belirlenmiştir.

Bununla birlikte, koşullu erişim sağlayan internet yayın platform alt yapı işletmecileri bu ücrete ilave olarak, yıllık net satışlarının binde beşini, izleyen yılın Mayıs ayı başına kadar Üst Kurula ödemekle yükümlü tutulmuşlardır. Yine bu hususta da, 6112 sayılı Kanun'a eklenecek bir hüküm ile bu husus hakkındaki belirsizliğin önüne geçilebileceği değerlendirilmektedir. Zira 6112 sayılı Kanunda net satış gelirlerinden pay alınabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Tablo 8

2023 Yılı İçin İnternet Ortamından Yayın İletim Yetkilendirme Ücreti

İnternet ortamından yayın iletim yetkilendirme ücreti	406.107,00 TL

4.7.11. İnternet Ortamından Yayın Lisans Süresi ve Yenilenmesi

İnternet ortamından yayın lisansları RTÜK tarafından talep eden kuruluşlara on yıl süreyle verilmektedir. Anılan bu yayın lisans süresinin başlangıcı lisans belgesinin düzenlendiği tarihtir.

Yayın lisansının bitme zamanına en az iki ay kala, Üst Kurula başvuruda bulunularak internet ortamından yayın lisansının yenilenmesi talebinde bulunulabilmektedir. Fakat bu sürelerin kuruluşlar tarafından kaçırılması durumunda, anılan sürenin bitmesinden sonra yapılacak yenileme başvuruları dikkate alınmayacaktır. Anılan başvuruların yeni bir başvuru kapsamında değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

4.7.12. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların Yükümlülükleri

İnternet ortamından yayın medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, internet ortamından yayın lisansına sahip olmasının ardından uymakla yükümlü olduğu bir takım yükümlülükler bulunmaktadır.

Buna göre bu yükümlülükler aşağıdaki görselde gösterilmektedir.

Şekil 11

Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların Yükümlülükleri

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yükümlülükleri
Üst Kurula beyanda bulunduğu hususlarda ve sunduğu belgelerde meydana gelen değişiklikleri Üst Kurula bildirmekle, bu bilgi ve belgelerin güncelliğini sağlamakla yükümlüdür.
5651 sayılı Kanun ve 6112 sayılı Kanunlarda, bu Yönetmelikte, ilgili diğer mevzuatta ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası antlaşmalarda öngörülen yükümlülükleri yerine getirmekle yükümlüdür.
Üst Kurulca 6112 sayılı Kanun kapsamında uygun bulunmayan ihlale konu isteğe bağlı yayın hizmetlerini program kataloğundan çıkarmakla yükümlüdür.
Şirket ve ortaklık yapısına, programlarına, yayınlarını ileten platform işletmecilerine ve varsa koşullu erişim sağladığı kullanıcı sayısına ilişkin Üst Kurul tarafından istenilen her türlü bilgi ve belgeyi belirtilen süre içerisinde vermekle yükümlüdür.
Üst Kurulca yayın hizmetlerinin izlenmesini ve değerlendirilmesini takiben, yayın hizmetinde kullanılan ses ve görüntü dosyalarına Üst Kurulun erişimine izin vererek uzaktan izlenmesi ve gerekmesi halinde Üst Kurulun kayıt sistemine kaydedilmesi amacıyla Üst Kurulun talep ettiği sayıda abonelik hakkını, gereken yazılım ve donanımları her türlü lisans ve kullanım hakkı ile Üst Kurula vermekle yükümlüdür.
Şifreli yayınlarda görüntü ile birlikte sesi de anlaşılmayacak şekilde şifrelemekle yükümlüdür.
Yayın hizmetinin sunulacağı internet adreslerini, künye bilgilerini, adres ve kayıtlı elektronik posta adresini, sorumlu müdür ve izleyici temsilcisinin adını ve iletişim bilgilerini ve bunlarla ilgili değişiklikleri Üst Kurula bildirmek ve internet sitelerinde yayınlamakla yükümlüdür.
Yayın kayıtlarını yapıldığı tarihten itibaren bir yıl süreyle muhafaza etmekle yükümlüdür.
Üst Kurulca istenen yayın kaydının bir kopyasını, buna ilişkin yazının kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren on gün içinde Üst Kurula ulaştırmakla yükümlüdür.
Yayının herhangi bir şekilde soruşturma veya kovuşturma konusu yapılması halinde bu işlemlerin sonuçlandığının yetkili mercilerce ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşa yazılı olarak bildirilmesine kadar soruşturma veya kovuşturma konusu yayın kaydını saklamakla yükümlüdür.
Koruyucu sembol sistemi kullanarak izleyicileri program hizmetlerinin içeriği hakkında sesli veya yazılı olarak bilgilendirmekle,
İsteğe bağlı yayınlar için program kataloglarını Üst Kurula bildirmekle yükümlüdür.
26.08.2011 tarihli ve 28037 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların Elde Ettiği Ticari İletişim Gelirlerinin Denetimi ve Bu Gelirler Üzerinden Alınacak Üst Kurul Paylarının Beyan ve Ödenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre elde ettiği ticari iletişim gelirlerini beyan etmekle ve buna isabet eden Üst Kurul payını ödemekle yükümlüdür.
Yayın hizmetlerini abone ve/veya kullanıcılara ücret karşılığında ve koşullu erişim yoluyla sunmaları halinde yıllık net satışlarının binde beşini izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula ödemekle yükümlüdür.

4.7.13. İnternet Yayın Platform İşletmecilerinin Yükümlülükleri

İnternet ortamından yapılan yayınları ileten platform alt yapı işletmecileri için internet ortamında yapılan yayınları iletme lisansına sahip olmalarından mütevellit uymaları gereken birtakım yükümlükler bulunmaktadır.

İnternet yayınları için platform alt yapı işletmecileri medya hizmet sağlayıcı kuruluşlardan talep edecekleri ücret tarifelerinde ve eşit konumdaki medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar arasında haklı olmayan nedenlerle ayrım gözetilmemesi gerekmektedir. Bununla beraber iletim hizmetlerine ilişkin maliyetleri hazırlayıp Üst Kurulun onayına sunmakla yükümlüdürler.

Şekil 12

İnternet Yayın Platform Alt Yapı İşletmecilerinin Yükümlülükleri

İnternet Yayın Platform Alt Yapı İşletmecilerinin Yükümlülükleri
Üst Kurula beyanda bulunduğu hususlarda ve sunduğu belgelerde meydana gelen değişiklikleri Üst Kurula bildirmekle, bu bilgi ve belgelerin güncelliğini sağlamakla yükümlüdürler.
5651 sayılı Kanun ve 6112 sayılı Kanunlarda, bu Yönetmelikte, İdari ve Mali Şartlar Yönetmeliğinde, ilgili diğer mevzuatta ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası antlaşmalarda öngörülen yükümlülükleri yerine getirmekle yükümlüdürler.
Yayın lisansı olmayan, yayın lisans süresi sona eren veya yayın lisansı iptal edilen medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayınlarını iletmemekle yükümlüdürler.
Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara tarafsızlık ve hakkaniyet ölçülerinde, makul ve ayrımcılık içermeyecek koşullarda hizmet vermekle yükümlüdürler.
Koşullu erişim sağladığı kullanıcı sayısını her yıl Aralık ayı başında ve Üst Kurulca talep edildiğinde Üst Kurula bildirmekle yükümlüdürler.
İlettiği yayınları Üst Kurulca talep edilmesi halinde Üst Kurulun kayıt sistemine kayıt edilebilecek şekilde Üst Kurula ulaştırmakla, Üst Kurulun talep ettiği sayıda abonelik hakkını, bu amaçla gereken yazılım ve donanımları ile birlikte Üst Kurula vermekle yükümlüdürler.
Yayınlarda kullanılan ses ve görüntü dosyalarına Üst Kurulun erişimine izin vererek uzaktan izlenmesi ve gerekmesi halinde Üst Kurulun kayıt sistemine kaydedilmesini sağlamakla yükümlüdürler.
Yayınlarının iletimini sağladığı medya hizmet sağlayıcı kuruluşların unvanı, adresi, telefon numarası, logo ve çağrı işareti, lisans tipi ve lisansını aldığı ülke ve yayın dili, bilgilerinin yer aldığı listeyi her yılın Ekim ayı başında; bunlarla ilgili her türlü değişikliği ise değişikliğin olduğu tarihten itibaren en geç bir ay içerisinde Üst Kurula bildirmekle yükümlüdürler.
Koşullu erişim sağlamaları halinde yayın iletim yetkilendirme ücretine ilave olarak, yıllık net satışlarının binde beşini izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula ödemekle yükümlüdürler.
Yayın hizmetinin iletileceği internet adreslerini, künye bilgilerini, adres ve kayıtlı elektronik posta adresini ve bunlarla ilgili değişiklikleri Üst Kurula bildirmek ve internet sitelerinde yayımlamakla yükümlüdürler.

Bunlara ilaveten, internet yayınlarını ileten platform alt yapı işletmecileri, internet ortamından yayın lisansı bulunmayan ya da internet ortamından yayın lisansı iptal edilen medya hizmet sağlayıcıların yayın hizmetlerinin iletimini Üst Kurul kararının tebliğini müteakiben durdurmakla yükümlüdür.

Yapılan tebliğe rağmen ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayın hizmetlerinin iletimini durdurmayan veya diğer yükümlülüklerini verilen süre içinde yerine getirmeyen platform alt yapı işletmecisinin yayın iletim yetkisi iptal edilebilmektedir

4.7.14. İnternet Ortamından Yayın Lisansının İptali

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların internet ortamından yayın yapabilmesi için verilen yayın lisansı için aranan şartlardan birinin kaybedilmesi ve 6112 sayılı Kanun'da sayılan yükümlülüklerden birini yerine getirmemesi durumunda, medya hizmet sağlayıcı kuruluşa istenilen koşulların yerine getirmesi için otuz günlük süre verilir.

Verilen bu otuz günlük süreye rağmen söz konusu koşulları yerine getirmeyen ya da getiremeyen medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayınları üç ay süreyle durdurulmaktadır. Anılan üç ay süre zarfında aranılan koşul ve şartların yerine getirilmemesi halinde ise ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşun internet ortamından yayın lisansı iptal edilebilmektedir. Bu kapsamda medya hizmet sağlayıcı kuruluşların internet ortamından sahip olduğu yayın lisansını kaybetmemeleri için kanunda sayılan yükümlülüklerini yerine getirmeleri büyük bir önem arz etmektedir.

Bu yükümlülüklerden önemli bir tanesi de 6112 sayılı Kanun'un medya hizmet sağlayıcının bağımsızlığı ve sorumluluğu başlıklı altıncı maddesinin beşinci fıkrasında hüküm altına alınmaktadır. Buna göre, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, ilgili düzenlemelerle belirlenen usul ve esaslar doğrultusunda künye bilgilerini Üst Kurula bildirmek ve internet sitelerinde yayınlamak zorunluluğu bulunmaktadır. Bu yükümlülüğü yerine getiremeyen internet ortamından yayın lisansına sahip medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, yayın lisanslarının iptaline karar verilebilmesi mümkündür.

Yayın lisansı alabilmek için gerekli şartlara sahip olduğunu hile ile elde eden ya da gerekli şartlara sahip olmadığı halde sahipmiş gibi gösteren medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayın lisansı iptal edilmektedir.

Bununla birlikte, herhangi bir mücbir sebebin varlığı halinde ya da Üst Kurulca makul görülebilecek başka nedenlerle internet ortamından yayın hizmetini yerine getiremeyecek durumdaki medya hizmet sağlayıcı kuruluşların talep etmesi halinde internet ortamından yayın lisansı RTÜK tarafından da sonlandırılabilmektedir.

Tablo 9

Yayın Lisansının İptalini Gerektiren Durumlar

Yayın Lisansının İptalini Gerektiren Durumlar
• Yayın lisansı verilmesi için gerekli koşulların kaybedilmesi
• Yayın lisansı verilmesi için şartlara uygunluğunda hile yapıldığının tespiti
• Kuruluşun kendi talebi ya da mücbir bir sebebin varlığı

4.7.15. Yayın İçeriğine İlişkin Düzenlemeler

İnternet ortamından yapılan yayın içeriklerine ilişkin düzenlemeler 6112 sayılı Kanun'un sekizinci maddesinde detaylıca tanımlanmıştır.

Tablo 10

6112 sayılı kanunun 8. maddesi

Yayın İçerikleri
Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılâplarına aykırı olamaz.
Irk, dil, din, cinsiyet, sınıf, bölge ve mezhep farkı gözeterek toplumu kin ve düşmanlığa tahrik edemez veya toplumda nefret duyguları oluşturamaz.
Hukukun üstünlüğü, adalet ve tarafsızlık esasına aykırı olamaz.
İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.
Terörü övemez ve teşvik edemez, terör örgütlerini güçlü veya haklı gösteremez, terör örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerini yansıtıcı nitelikte olamaz.
Toplumun millî ve manevî değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz.

(Devam ediyor)

Tablo 10(devam)

Çocuklara, güçsüzlere ve engellilere karşı istismar içeremez ve şiddeti teşvik edemez.
Alkol, tütün ürünleri ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile kumar oynamayı özendirici nitelikte olamaz.
Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.
Haksız çıkarlara hizmet eden ve haksız rekabete yol açan unsurlar içeremez.
Türkçenin, özellikleri ve kuralları bozulmadan doğru, güzel ve anlaşılır şekilde kullanılmasını sağlamak zorundadır; dilin düzeysiz, kaba ve argo kullanımına yer verilemez.
Müstehcen olamaz.
Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez.
Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.
İsteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcıları, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimini olumsuz etkileyebilecek nitelikteki yayın 107 hizmetlerinin, bunların bu tür hizmetleri normal şartlar altında duymayacakları ve görmeyecekleri şekilde sunulmasını sağlamakla yükümlüdür.

Kanunda detaylıca olarak bahsedilen bu yayın ilkelerinin yanında yönetmelikte de bir takım ekleme ve düzenlemeler mevcuttur. Yönetmeliğin yirmi birinci maddesinde çocukların korunması özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre, internet ortamından yayın lisansı verilen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile yayın iletim yetkisi verilen internet yayın platform işletmecileri, çocukların fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar verebilecek türde yayınlara ebeveyn kontrolünü sağlayıcı tedbirleri almakla yükümlü tutulmuşlardır.

6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "İnternet ortamından radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin sunumuna, bu hizmetlerin iletimine, internet ortamından medya hizmet sağlayıcılara yayın lisansı, platform

işletmecilerine de yayın iletim yetkisi verilmesine, söz konusu yayınların denetlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Üst Kurul ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." hükmü ile yayınların denetlenmesine ilişkin usul ve esasların çıkarılacak Yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmiştir. Ancak yine aynı maddenin birinci fıkrasında internet ortamından yapılan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayınların 6112 sayılı Kanun ve 5651 sayılı Kanun hükümlerine tabii olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla internet ortamından yapılan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayınlarda içerik denetimi ve müeyyideler açısından 6112 sayılı Kanun hükümlerinin geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Yayınların denetlenmesine ilişkin Yönetmelikte yer alan tek düzenleme olan çocukların korunmasına ilişkin 21. maddenin dahi ayrı bir bölüm olarak ele alınmadığı ve "Çeşitli ve Son Hükümler" başlığı altında düzenlendiği görülmektedir.

İnternet ortamında sunulan radyo ve televizyon yayın hizmetlerine ilişkin açık hüküm bulunmayan hallerde internet ortamında sunulan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleri ile mevcut konvansiyonel radyo ve televizyon yayın hizmetlerinin aynı denetim (yayın hizmeti ilkeleri vb.) ve yaptırım hükümlerine (idari para cezası, program durdurma, yayın durdurma vb.) tabii olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, isteğe bağlı yayın hizmetleri ile geleneksel radyo ve televizyon yayın hizmetlerinin yapısı gereği açık bir şekilde ayrıştıkları, dolayısıyla gerek internet ortamından gerekse diğer ortamlardan sunulsun isteğe bağlı yayınların kendine özgü denetim ilkeleri ve yaptırım sisteminin gerek Kanun gerekse yönetmelikte yapılacak değişikliklerle detaylı olarak belirlenmesinin uygun olabileceği düşünülmektedir. Aksi takdirde isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet veya diğer ortamlardan sunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayınlarının 6112 sayılı Kanunun yayın ilkeleri ve reklam hükümlerine göre denetlenmesi sonucu ortaya çıkacaktır. Bu bakımdan isteğe bağlı yayıncılara genel olarak daha esnek denetleme kriterleri getirilmesinin, internet ortamı ve isteğe bağlı yayıncılığın bir gereği olarak zorunlu olduğu düşünülmektedir. Ancak bu ifadeler ile bu alanın tamamen denetimsiz bir alan olarak bırakılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

BÖLÜM 5

İSTEĞE BAĞLI YAYIN HİZMETLERİNE İLİŞKİN FARKLI DÜZENLEMELER

İnternet ortamında yapılan isteğe bağlı yayın hizmetleri dünya genelindeki devletleri ekonomik, sosyal, kültürel, teknik ve hukuki hususlar çerçevesinde geniş oranda etkilemektedir. Ayrıca sanal ortamlardan kullanılan çevrimiçi uygulamaların kullanımının gün geçtikçe artması, geleneksel anlamda medyayı hızlı bir şekilde değiştirip dönüştürmektedir. Bu neticeyle de devletler anılan bu sanal ortamı lisanslama ve düzenleme yoluna gitmektedirler. Günümüzde başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere, internet ortamından isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerine yönelik vergilendirme, güvenlik ve içerik denetimi noktasında bazı yükümlülükler getirilmeye çalışılmaktadır. (Payday, 2017) Bu denetimler konusunda başı çeken ABD ve Avrupa Birliği'nin düzenleyici ve denetleyici kurumları adı geçen internet yayıncılığının hukuki bir zemine oturtulması gerektiği fikrini benimsemektedir. Bununla beraber, birçok farklı ülkede isteğe bağlı yayıncılık hizmetleri açısından birbirlerinden farklı uygulamalar olduğu görülse de internet ortamından isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerinin hukuki zeminde tartışılmaya açılması gerektiği ITU (Uluslararası Telekomünikasyon Birliği) başta olmak üzere çeşitli uluslararası birliklerde gündeme gelmektedir.

İnternet ortamı her geçen gün kendini yenileyen ve üstüne koyarak ilerleyen bir teknolojik ortam olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda medya sektörünün internet teknolojisinin dinamizminden etkilendiği gerçeğini göz önüne alındığında, her geçen saniye yeni bir gelişme ve değişimin meydana geldiği ve bu kapsamda ülkelerin RTÜK benzeri düzenleyici ve denetleyici kurumlarının öneminin de günden güne hızla arttığını ifade etme gereği hasıl olmuştur. Yeni Avrupa Birliği yasaları, ulusal düzenleyicilere video paylaşım platformları üzerinde bir miktar denetim sağlama yetkisi verirken, Netflix gibi kuruluşların özellikle çocuklara zarar verme, terörizm ve nefret söylemini gibi hususlarda oto kontrol yöntemiyle tasarruflarda bulunması gerektiğini kabul etmektedir (OFCOM, 2018).

Bunun yanında Avrupa Birliği nezdinde OTT hizmetleri açısından kullanılacak belirli bir yasanın olmamasının yanında Birlik, "İnternetteki yasadışı ve zararlı içerik" konulu raporuyla internet üzerindeki ulusal güvenlik tehdidi ve küçük yaştaki çocuklar bakımından tehlikeli olarak nitelendirilebilecek içerikleri listelemekte ve bu içeriklerin kontrol edilebilmesi zorunluluğunu gündemde tutmaktadır (Economic Times, 2022).

Avrupa'da internet ortamından isteğe bağlı yayın hizmeti sektörü her açıdan değerlendirilmekte, gelişmeler ve meseleler oldukça ileri düzeyde ele alındığı görülmektedir. İnternet ortamından yapılan isteğe bağlı yayıncılık hizmeti sektörünün hukuki anlamda düzenlenemediği, bu durumun sektörün oldukça hızlı büyümesinden kaynaklı olarak dengesizlik ve ulusal politika sorunlarını meydana getirdiği ifade edilmektedir (Payday, 2017).

Bu başlıkta başka ülkeler özelinde internet ortamından isteğe bağlı yayın hizmet sektörü ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar ve gelişmeler konusunda bilgi verilmesinde fayda görülmektedir.

5.1. Avrupa Birliği

Günümüzde Avrupa Birliği ülkelerinde farklı zamanlarda farklı güncellemeler geçiren ve bu kapsamda çeşitlenen halleriyle yürürlükte olan Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi (AVMSD) ile internet ortamından yapılan yayıncılık hizmetleri düzenleme altına alınmıştır.

Şekil 13

Avrupa Birliği Amblemi

Fakat Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifinin yürürlüğe girmesinden önce anılan direktife öncü olmuş iki ana direktif olan; Sınır Aşırı Televizyon Direktifi 1989 ve İleri Televizyon Standartları Direktifi bulunmaktadır.

Adı geçen iki Direktif de yürürlüğe girdikleri ilk hallerinden sonra çeşitli değişiklikler ve güncellemeler geçirmiştir. Teknolojik atılımların hızla gerçekleşmesi medya ve medyayı denetleyen kurum ve kuruluşlar üzerinde oldukça önemli değişimleri yanında

getirmiştir. Bu kapsamda Direktif Sınır Aşırı Televizyon Direktifi 1989 ve İleri Televizyon Standartları Direktifi demode kalmış ve yeni bir güncellemeye ihtiyaç duyulmuştur. Tüm bu gelişmeler ve çalışmalar neticesinde 2010/13-EU sayılı Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

5.1.1. Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi

5.1.1.1. Direktiflerin Avrupa Birliği İçerisindeki Hukuki Konumu

Direktifler, kavram olarak Avrupa Birliği sistemine özgü düzenleme araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Direktifler, sonuçları açısından muhatap olan üye devletler için bağlayıcı olmakla beraber yöntem ve şekil üye devletlerin tasarrufunda bulunmaktadır.

Üye devletlerin belli bir konudaki iç hukuk mevzuatlarının belirli ilkeler ve amaçlar çerçevesinde birbirleriyle uyumlu hale getirilmesinin gerektiği durumlarda, kurucu antlaşmada gösterilen koşulları yerine getirerek, Konsey tek başına ya da Avrupa Parlamentosu ile ortaklaşa olarak veya sadece Komisyon tarafından direktif çıkarılabilmektedir.

Birliğin içerisindeki bütün üye devletleri muhatap alan direktifler Resmi Gazetede yayımlanır ve öngörülen tarihte yürürlüğe girerler. Fakat sadece belirli bir devleti özel olarak muhatap alan direktifler bildirim işlemi ile yürürlük kazanırlar.

Direktifler sadece üye devletler açısından bağlayıcı olmaktadır. Direktifin yürürlüğe girmesinden itibaren üye devletler, belirlenen süre içinde kendi iç hukuk düzenlemelerini direktif kapsamında güncellemek zorundadır.

Üye devletler için bağlayıcı nitelikte olan direktifler, direktifin amaçlarının gereğinin yerine getirilmesi konusunda icra faaliyetleri için seçimi üye devletlere serbestlik tanımaktadır. Bu özellik itibariyle Avrupa Birliği hukuku içerisinde direktifler, tek tip somut bir hukuk düzeni yaratmaktan çok, üye devletlerin iç hukuklarında yer alan pozitif hukuk normlarının birbirleri ile daha uyumlu hale getirilmesi ya da koordinasyonun arttırılmasına yönelik olarak çıkarılmaktadırlar.

Direktiflerin üye devletlerin iç hukuk düzenlemelerinde doğrudan doğruya uygulanması söz konusu değildir. Direktifler kendiliğinden değil, fakat üye devletlerin konu ile ilgili çıkaracakları iç hukuk düzenlemesi sonucunda geçerlilik kazanmaktadırlar. Bu kapsamda geçerlilik kazanan ve uygulanan düzenleme; direktiften çok onun iç hukuka yansıtılmış ulusal düzenleme olacaktır. Bu kapsamda Avrupa Birliği Direktifleri, üye

devletlerin kendi benliklerini de kaybetmeden, her ülkeye uyumlu şekilde yürürlüğe geçmesinin önü açılmıştır.

5.1.2. 2010/13/ EU sayılı Direktifin Genel Çerçevesi

Avrupa Birliği'nin 2010/13/EU sayılı Direktifine kadar görsel-işitsel hizmetler ve genel anlamda medya sektöründeki düzenlemeler Avrupa Birliği kurucu anlaşmasında yer alan kültür başlığı altında ele alınmaktadır (Kihtir, 2012, s. 77).

Direktifin düzenlenme nedenlerinden biri görsel-işitsel yayıncılık hizmetlerinin sadece kültürel değil aynı zamanda ekonomik anlamda faaliyetler olmasıdır. Bu ekonomik faaliyetleri hakkında herhangi bir düzenleme bulunmaması Avrupa Birliği'nin temel ilkelerinden olan tek Pazar ilkesine aykırı düşmektedir. Aynı zamanda, teknolojinin gelişimi neticesinde esnekleşen ticari modellerle birlikte ticari anlamda yayıncılığın finansmanı ve sağlıklı rekabet ortamının tesis edilmesi gibi pek çok ihtiyaç neticesinde Görsel- İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi yayınlanmıştır.

Direktifin tanımlar başlıklı kısmında görsel-işitsel medya hizmetleri detaylı olarak tanımlanmıştır. Bununla beraber kapsam olarak, direktifte tanımı yapılmış olan görsel-işitsel medya hizmetleri ile sınırlı tutulmuştur (Algan, 2021).

Direktifte, çocuk istismarı ve çocuk pornosu ile mücadele konusunda katı düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre, tüm medya hizmet sağlayıcı kuruluşların bu direktif kararlarına uygun şekilde iç hukuk düzenlemelerini yapmaları gerekmiştir.

Bunlarla birlikte, direktifte reklamların süresi Avrupa televizyon genel yapısının korunması; tıbbi ürün ve tedaviler içeren reklam faaliyetlerinin yasaklanması; alkol ve tütün ürünlerinin paylaşımı hususlarında sert kurallar bulunmakta ve direktif genel anlamda reklam ve tele-alışveriş konularında belirli düzenlemeler içermektedir. Reklam ve tele alışveriş konularında çerçeve niteliğinde düzenlemeler yapılmış ve üye devletlerin bu konuda daha sert düzenlemeler yapmasının önüne herhangi bir engel konmamıştır.

Daha çok televizyon yayıncılığı sektöründe kullanılmakta olan cevap ve tekzip hakkı terimi, direktifte kendine yer edinmiştir. Tekzip, kavram olarak incelendiğinde, bir haberi yalanlama olarak belirtilmektedir (Meydan Larousse, 1986, s. 11372). Yalanlama kavramı ise, doğal olarak ancak yapılan iddialara karşı cevap verilmesi yoluyla ya da düzeltilmesi ile yapılabilir. Başka bir ifade ile kişiler kendilerine yönelik yapılan yayına karşı, ancak cevap vererek veya düzeltme metni yazarak kendilerini savunabilmektedir. Düzeltme ve cevap hakkının kullanılması vasıtasıyla, ilgili kişiye yayın içeriğinde yer alan bilgilerin yalan ve

yanlış olduğu ile gerçeğinin ne olduğunu kamuoyu ile paylaşma imkânı vermektedir. Tüm bu tanımlar ışığında tekzibin, yöneltilen yalan yanlış suçlamalara karşı kişinin cevap vermesini hedefleyen bir açıklama davranışı olarak değerlendirilebilmektedir (Çolak, 2007, s. 189).

Direktifte cevap hakkının yer alması ile beraber, herhangi bir medya ortamında tüzel ya da gerçek kişi farkı olmadan kişilerin haksız suçlamalar veya mesnetsiz iddialarla karşı karşıya kalması sonucu mağduriyetlerin önlenmesi adına yasal bir çözüm olarak yer almaktadır.

5.1.3. Direktifin Güncel Durumu: 2018/1808/ EU sayılı Direktif

Günümüzde yaşadığımız hızlı teknolojik gelişmeler neticesinde, görsel-işitsel medya hizmetleri sektörü hızlı bir şekilde değişim ve evrim geçirmektedir. Teknolojik gelişmeler, yeni ve farklı hizmet türlerine yol açmış ve bu durum kullanıcı deneyimlerinin çeşitlenmesine vesile olmuştur. Bu dönemde özellikle genç kuşaklarda olmak üzere izleyici alışkanlıkları büyük oranda değişime uğramıştır.

Televizyon görsel-işitsel içeriklerin paylaşımı için halen önemini korusa da birçok izleyici artık görsel-işitsel içeriklere ulaşmak için mobil cihazları tercih etmeye başlamıştır. Teknolojiden güç alan yeni nesil isteğe bağlı yayıncılık hizmeti sunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar gibi yeni oyuncular günümüzde iyice yerleşik hâle gelmiş ve sektördeki pozisyonlarını her geçen gün kuvvetlendirmektedir.

Özellikle isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerinin hızla gelişimi neticesinde pazardaki gelişmelerin takip edilebilmesi ve sanal ortamdaki içerik hizmetleri ile tüketicilerin korunması ve rekabetin sağlanması için güncel bir yasal çerçeve gerekli hâle gelmiştir. Bu kapsamda, 28 Kasım 2018 tarihinde Avrupa Birliği Resmî Gazetesi'nde yayımlanan ve 2010/13/EU sayılı Direktifi güncelleyerek yerine geçen 2018/1808 sayılı Direktif ile görsel işitsel sektörde meydana gelen gelişmeler düzenleme kapsamına dâhil edilmiştir.

Yeni 2018/1808 sayılı direktif ile isteğe bağlı yayıncılık hizmetleri hakkında önemli güncellemeler eklenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak, isteğe bağlı görsel-işitsel medya hizmeti direktifte tanımlanmıştır. Buna göre isteğe bağlı görsel-işitsel medya hizmeti, programların kullanıcının seçtiği bir zamanda ve medya hizmet sağlayıcısı tarafından seçilen program kataloğundan kullanıcının münferit isteği üzerine izlenmesi amacıyla medya hizmet sağlayıcı tarafından sunulan görsel-işitsel medya hizmeti anlamına gelmektedir.

Direktifte isteğe bağlı yayıncılık hakkında düzenlemeler mevcuttur. Buna göre, televizyon ortamındaki yayıncılık hizmetlerine uygulanmakta olan küçüklerin korunmasına yönelik tedbirlerin isteğe bağlı görsel-işitsel medya hizmetlerine de uygulanması ve koruma seviyesi artırılmalıdır. Küçüklerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek olan ancak cezai suçlar kapsamına girmeyen tehlikeli ve zararlı içeriklerin, şifreleme ve etkin ebeveyn kontrolü gibi katı önlemlere tabii tutulmalıdır.

Program destekleme ve ürün yerleştirme hariç olmak üzere isteğe bağlı görsel-işitsel medya hizmetlerindeki alkollü içeceklere ilişkin görsel-işitsel ticari iletişimler 2010/13/EU sayılı Direktifte alkollü içeceklere ilişkin televizyon reklamları ve tele alışverişe uygulanan kriterlere uygun olmalıdır. Fakat anılan bu kriterler isteğe bağlı görsel-işitsel medya hizmetlerindeki program desteklemeye ve ürün yerleştirmeye uygulanmamalıdır.

Güncellenen direktifle birlikte, isteğe bağlı görsel-işitsel medya hizmet sağlayıcıları, Avrupa eserlerine kataloglarında asgari miktarda yer verilmesini ve bu eserlerin yeterli görünürlüğe sahip olmalarını temin ederek Avrupa eserlerinin yapımını ve dağıtımını desteklemelidirler. Avrupa eseri niteliği taşıyan görsel-işitsel içeriklerin, medya hizmet sağlayıcılarının erişimine açık bir veri tabanında tanımlanması teşvik edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Avrupa eserlerine erişebilmeye yönelik özel bir bölümün bulunması, söz konusu hizmetin bir bölümünde yer alan arama çubuğunda Avrupa eserlerini arayabilme imkânı, söz konusu hizmetin reklam kampanyalarında Avrupa eserlerinin kullanımı veya benzeri araçlarla söz konusu hizmetin kataloğunda Avrupa eserlerine asgari oranda yer verilmesinin teşvik edilmesi gibi farklı yollarla sağlanabilmektedir.

5.1.3.1. Görsel İşitsel Medya Hizmetlerine Yönelik Genel Hükümler

Her üye ülke kendi yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcıları tarafından iletilen bütün görsel-işitsel medya hizmetlerinin, o üye ülkede kamuya yönelik görsel-işitsel medya hizmetlerine uygulanabilir hukuk sisteminin esaslarına uymalarını sağlamaları öngörülmüştür. Bu kapsamda üye devletler arasındaki koordinasyon artmış olacak ve görsel işitsel içeriklerin belli bir standarda sahip olabilmesi gerçekleşecektir.

Üye ülkeler, yayın alım özgürlüğünü güvence altına almakla mükelleftirler. Diğer üye ülkelerden yapılan görsel-işitsel medya hizmetlerinin kendi topraklarında yeniden iletimini haklı nedenler hariç olmak üzere kısıtlanmayacaklarını hüküm altına alınmıştır.

Fakat bununla beraber, bir üye ülke diğer bir üye ülkenin yargı yetkisi altındaki bir medya hizmet sağlayıcı tarafından sağlanan bir görsel-işitsel medya hizmetinin ciddi bir şekilde ihlal etmesi veya kamu için ciddi bir risk oluşturması halinde bu görsel-işitsel medya hizmetini geçici olarak kısıtlayabilecektir.

Yine benzer bir şekilde, bir üye ülke diğer bir üye ülkenin yargı yetkisi altındaki bir medya hizmet sağlayıcı tarafından sağlanan bir görsel-işitsel medya hizmetinin ulusal güvenlik ve ulusal savunmanın korunmasını içerecek şekilde kamu güvenliğine zarar vermesi veya söz konusu kamu güvenliği için ciddi ve büyük bir risk oluşturması halinde bu görsel-işitsel medya hizmetini geçici olarak kısıtlayabilecektir.

Direktifin dördüncü maddesinde, üye ülkeler, kendi yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcılarının, bu direktif ile düzenlenen alanlarda daha ayrıntılı veya daha katı kurallara bu kuralların birlik hukuku ile uyumlu olmaları kaydıyla, uymalarını isteme konusundaki serbestilerini sürdürecekleri hüküm altına alınmıştır. Bu durumun direktiflerin AB hukuku çerisindeki hukuki konumundan geldiği aşikârdır. Yine aynı maddede, üye ülkelerin kendi mevzuatları çerçevesinde, kendi yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcılarının bu direktif hükümlerine uymalarını sağlamaları gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Direktifin 4a maddesinde üye ülkelerin, direktifte düzenlenen alanlarda ortak denetimi kullanımını ve ulusal çapta kabul edilen rehber ilkelerle öz denetimin geliştirilmesini kendi yasal sistemlerinin izin verdiği ölçüde teşvik etmeleri gerektiği belirtilmiştir. Bu ilkeler;

- İlgili üye ülkelerdeki temel paydaşlar tarafından geniş ölçüde kabul görmüş olmalıdır.
- Amaçları açık ve net bir şekilde belirlemelidir.
- Düzenli, şeffaf ve bağımsız bir izleme ile istenilen amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığına ilişkin değerlendirmeler öngörmelidir.
- Etkin ve orantılı müeyyidelerle etkin bir uygulama öngörmelidir.

Üye ülkelerin medya hizmet sağlayıcıları, video paylaşım platform hizmeti sağlayıcıları veya onları temsil eden örgütler tarafından ve gerekli görüldüğü durumlarda endüstri, ticaret, meslek ve tüketici birlikleri veya örgütleri ile iş birliği içinde hazırlanan Birlik rehber ilkeleri aracılığıyla öz denetimi destekleyebilir.

Ayrıca, üye ülkeler söz konusu rehber ilkelerin veya bazı kısımlarının yeterince etkin olmadığı hakkında kendi ulusal bağımsız düzenleyici otoritelerinin veya kurumlarının bir

sonuca ulaşmaları durumunda bu Direktife ve Birlik hukukuna uygun olarak kendi yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcılarının daha detaylı ve daha katı kurallara uymalarını talep etmede serbest olacaklardır.

5.1.3.2. Görsel işitsel Medya Hizmetlerine Uygulanacak Hükümler

Her bir üye ülke, kendi yargı yetkisi altındaki görsel-işitsel medya hizmet sağlayıcılarının belirtilen asgari bilgilere hizmet sundukları kişilerin kolaylıkla, doğrudan ve sürekli olarak erişimlerini sağlamalarını temin etmekle yükümlü tutulmuştur.

Tablo 11

Üye Ülkelerin Temin Etmekle Yükümlü Olduğu Bilgiler

Üye Ülkelerin Temin Etmekle Yükümlü Olduğu Bilgiler
Medya hizmet sağlayıcısının adı
Medya hizmet sağlayıcısının yerleşik olduğu coğrafi adresi
Medya hizmet sağlayıcısına ait, kendisiyle doğrudan ve etkili bir şekilde hızlıca temas kurulmasına olanak tanıyacak elektronik posta adresi veya web sitesini içeren ayrıntılar
Medya hizmet sağlayıcı üzerinde yargı yetkisine sahip üye ülke ile yetkili düzenleyici otoriteler veya kurumlar veya denetleyici kurumlar

Temin edilmekle yükümlü olunan bilgilere ilaveten üye ülkeler, yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcıların, ortakları da içerecek şekilde sahiplik yapılarıyla ilgili bilgileri erişilebilir hale getirmelerini gerektiren yasal önlemleri de almaları gerekmektedir.

Direktifin altıncı maddesinde üye ülkelerin insan onuruna saygı göstermesi ve korunmasına yönelik yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla Üye Ülkeler kendi yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcılarının sunduğu görsel-işitsel medya hizmetlerinin belli bir takım unsurları içermemesini temin etmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda ilgili önlemlerin orantılı olması ve Avrupa İnsan hakları Sözleşmesindeki ilkelere uygun olması gerekmektedir.

Tablo 12

Görsel-işitsel medya hizmetlerinin içermemesi gereken unsurlar

Görsel-işitsel medya hizmetlerinin içermemesi gereken unsurlar
Sözleşmenin 21. maddesinde belirtilen bir gruba ya da grubun bir üyesine yönelik şiddete ve nefrete teşvik edici unsurlar
2017/541/EU sayılı Direktifin 5. maddesinde belirtildiği şekilde terör suçu işlemeye yönelik kamuyu provoke edici unsurlar

Direktifin 6a maddesinde, üye ülkelerin kendi yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcıları tarafından sağlanan ve küçüklerin fiziksel zihinsel veya ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek olan görsel-işitsel medya hizmetlerinin, küçüklerin normal zamanlarda bu hizmetleri görmeyeceği veya işitmeyeceği şekilde vermelerini temin edecek uygun önlemleri alması gerektiği hüküm altına alınmaktadır.

Bahsi geçen önlemler, yayın saatinin seçimi, yaş doğrulama araçları veya diğer teknik önlemler olarak gerçekleşebilmektedir. Ayrıca anılan bu önleyici işlemlerin programın potansiyel zararına orantılı olması gerekmektedir. Pornografi ve aşırı şiddet gibi çok zararlı içerikler en katı önlemlere tabi olması gerektiği belirtilmiştir.

Üye ülkeler, medya hizmet sağlayıcılarının küçüklerin, fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek olan içerik hakkında izleyicilere yeterli bilgiyi sunmalarını temin etmekle yükümlüdürler. Bu sayede medya hizmet sağlayıcılar, bir görsel-işitsel medya hizmeti içeriğinin potansiyel zararını açıklayan bir sistemi kullanacaklar ve izleyiciler buna göre içerikleri seçme şansına sahip olabileceklerdir

Direktifin yedinci maddesinde, üye ülkelerin, yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcılarının hizmetlerine, engellilerin erişim sağlamalarını temin etmeleri hüküm altına alınmaktadır. Yine aynı maddede, engellilerin hizmetlerine devamlı ve artan bir şekilde erişimlerini sağlama hususunda erişim eylem planları geliştirmelerine yönelik olarak medya hizmet sağlayıcılarını teşvik etmeleri kararlaştırılmıştır.

Direktifin dokuzuncu maddesinde, üye ülkelerin yargı yetkileri altındaki medya hizmet sağlayıcıları tarafından sağlanan görsel işitsel ticari iletişimin belirli koşullara uygun olmasını sağlamakla mükellef tutulmuşlardır.

Tablo 13

Ticari iletişimlerin uyması zorunlu olan koşullar

Ticari iletişimlerin uyması zorunlu olan koşullar
Görsel-işitsel ticari iletişimler kolayca ayırt edilebilir olmalıdır. Gizli görsel-işitsel ticari iletişim yasaklanacaktır
Görsel-işitsel ticari iletişimler bilinçaltı teknikleri kullanmayacaktır
Görsel-işitsel ticari iletişim, insan onuruna zarar vermemelidir
Cinsiyete, ırka veya etnik kökene, milliyete, dine veya inanca, engellilik haline, yaşa veya cinsel tercihlere dayalı herhangi bir ayrımcılığı içermeyecek veya teşvik etmeyecek
Sağlık ya da güvenliğe zarar verecek davranışı teşvik etmeyecek
Çevrenin korunmasına büyük ölçüde zarar verecek davranışı teşvik etmeyecektir
Elektronik sigaralar ve dolum kitleri de dâhil olmak üzere sigara ve diğer tütün ürünlerinin her türlü görsel-işitsel ticari iletişimi yasaktır
Alkollü içecekleri içeren görsel-işitsel ticari iletişimler, özellikle çocukları hedef almayacak ve bu tür içeceklerin aşırı tüketimini teşvik etmeyecektir;
Medya hizmet sağlayıcının yargı yetkisi altında bulunduğu Üye Ülkede sadece reçeteyle sağlanabilen ilaç ve tıbbi tedavilerin görsel-işitsel ticari iletişimi yasaklanacaktır
Görsel-işitsel ticari iletişim çocuklarda fiziksel, zihinsel veya ahlaki zarara neden olmamalıdır, deneyimsizliklerini veya saflıklarını istismar ederek, çocukları bir ürün veya hizmeti satın alma veya kiralamaya doğrudan yönlendirmemelidir.

Direktifin on üçüncü maddesinde, üye ülkelerin yargı yetkileri altındaki isteğe bağlı görsel işitsel medya hizmeti sağlayıcı kuruluşlarının, kataloglarının en az % 30'unu Avrupa eserlerine ayırmalarını ve bu eserlerin görünür olmalarını temin etmeleri gerektiği hüküm altına alınmaktadır. Bunun sonucunda Avrupa Birliği içerisinde bulunan içerik sağlayıcılar dolaylı olarak piyasa tarafından desteklenmiş olacak ve Birlik içerisinde kültür birlikteliği ve koordinasyonunun artması sağlanacaktır. Bununla beraber Avrupa Eserlerinin direktifte tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre bir eserin Avrupa Eseri olarak sayılabilmesi için üç farklı koşulu bulunmaktadır. Şöyle ki;

- Üye ülkelerde üretilen eserler,
- Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesine taraf olan ve aşağıda yer alan 3. paragraftaki koşulları yerine getiren Avrupalı üçüncü Ülkelerce üretilen eserler,
- Birlik ve üçüncü ülkeler arasında görsel-işitsel sektör ile ilgili akdedilen anlaşmalar çerçevesinde ortaklaşa üretilen ve bu anlaşmaların her birinde belirtilen koşulları yerine getiren eserler "Avrupa Eseri" olarak sayılabileceklerdir.

Bu kapsamda sayılan bu üç koşuldan birini taşıyan bir görsel işitsel içeriğin "Avrupa Eseri" olarak tanımlanabilmesi mümkündür.

Tablo 14

Avrupa Eseri Sayılabilmek İçin Gerekli Şartlar

Avrupa Eseri Sayılabilmek İçin Gerekli Şartlar
Üye Ülkelerde üretilmiş olması
Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesine taraf olan ve aşağıda yer alan 3. paragraftaki koşulları yerine getiren Avrupalı üçüncü ülkelerce üretilmiş olması
Birlik ve üçüncü ülkeler arasında görsel-işitsel sektör ile ilgili akdedilen anlaşmalar çerçevesinde ortaklaşa üretilen ve bu anlaşmaların her birinde belirtilen koşulları yerine getiren eserler olması

5.1.3.3. Video Paylaşım Platform Hizmetlerine Uygulanacak Hükümler

Direktifin 28a maddesinde, bu direktifin görevli ve yetkili sayılabilmesi için üye ülke sınırlarında yerleşik bulunan bir video paylaşım platform sağlayıcısının bulunması gerektiği belirtilmiştir. Söz konusu video paylaşım platform hizmetleri sağlayan kuruluşun bulunduğu ülkenin yargı yetkisi altında sayılacağı belirtilmiştir.

Fakat herhangi bir üye ülkenin sınırları içerisinde bulunmayan video paylaşım platform hizmetleri sağlayan kuruluşların da belirli koşulları sağladığında üye ülkelerde yerleşik sayılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre söz konusu video paylaşım platform hizmetleri sağlayan kuruluşun ilgili üye ülkenin sınırlarında yerleşik bir ana şirketinin veya yan bir şirketinin olması ya da bir grubun parçası olması ve bu grubun da başka bir şirketinin

ilgili üye ülkenin sınırlarında yerleşik olması gerekmektedir. Bu iki koşuldan birinin varlığı halinde video paylaşım platform hizmetleri sağlayan kuruluş yerleşik kabul edilecektir.

Tablo 15

Yerleşik Kabul Edilebilmek İçin Gerekli Şartlar

Yerleşik Kabul Edilebilmek İçin Gerekli Şartlar
İlgili üye ülkenin sınırlarında yerleşik bir ana şirketinin veya yan bir şirketinin olması.
Bir grubun parçası olması ve bu grubun da başka bir şirketinin ilgili Üye Ülkenin sınırlarında yerleşik olması.

Video paylaşım platform hizmetleri sağlayan kuruluşların yerleşik olma hususunun önemi direktifin 28b maddesinde ifade edilmeye çalışılmıştır. Buna göre, Üye Ülkeler yargı yetkileri altındaki video paylaşım platform sağlayan kuruluşların birtakım önlemler almalarını temin etmekle yükümlü tutulmuşlardır.

Üye ülkeler küçüklerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek programlardan, kullanıcı kaynaklı videolardan ve görsel-işitsel ticari iletişimlerden korunması kapsamında önlemler almakla yükümlüdürler.

Aynı zamanda, bir gruba ya da grubun bir üyesine yönelik şiddete ve nefrete teşvik eden programlardan, kullanıcı kaynaklı videolardan ve görsel-işitsel ticari iletişimlerden korunmakla ve bu kapsamda önlemler almakla yükümlüdürler. Birlik hukuku çerçevesinde yayınlanmasının bir suç oluşturduğu bir eylemi içeren programlardan, kullanıcı kaynaklı videolardan ve görsel-işitsel ticari iletişimlerden korumakla ve önleyici tedbir almak yükümlü tutulmuşlardır. Bu suçlar arasında; 2017/541 sayılı Direktifin 5. maddesinde belirtilen terör suçu işlemeye yönelik provoke edici unsurlar, çocuk pornografisine ilişkin suçlar; ırkçılık ve yabancı düşmanlığına ilişkin suçlar bulunmaktadır.

Tüm bu önlemlerin uygulanması esnasında, kamu yararı ve video paylaşım platform sağlayıcıları ile içeriği üreten veya yükleyen kullanıcıların hakları ve yasal çıkarlarının korunup gözetileceği 28b maddesinin üçüncü fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Aynı fıkrada, korunması öngörülen grubun haklarının da korunacağı belirtilmiş ve anılan madde ile bir denge mekanizması kurulduğu gözlenebilmektedir. Bu sayede hem video paylaşım platform sağlayıcıları üzerinde herhangi bir ön denetim ya da içerik filtreleme gibi tartışmalı önlemler uygulanmayacak hem de Direktifte anılan korunması gereken grupları muhtemel

zararlı görsel işitsel içeriklerden koruma faaliyeti orantılı ve dengeli bir şekilde gerçekleştirilebilecektir.

Bu koruma faaliyetlerinin küçüklerin korunması amacıyla 28b maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere küçüklerin; fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek programlardan, kullanıcı kaynaklı videolardan ve görsel-işitsel ticari iletişimlerden korunması hususunda en sert önlemlere başvurulabilmesi mümkün olacaktır. Bu önlemlerin birtakım şekillerde gerçekleştirilmesi mümkün olabilmektedir. Direktifte birtakım önlemler sayılmaktadır. Buna göre;

a. 28b maddesinin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülüklerin, video paylaşım platform hizmetlerine ilişkin "hüküm ve şartların" içine dâhil edilmesi ve uygulanması,
b. Pazarlanmayan, satılmayan veya tertip edilmeyen görsel-işitsel ticari iletişimlerle ilgili olarak Direktifin madde 9(1)'de belirtilen yükümlülüklerin, video paylaşım platform hizmetlerine ilişkin "hüküm ve şartların" içine dâhil edilmesi ve uygulanması,
c. Bildikleri ölçüde veya haklı gerekçelerle bilmelerinin beklendiği ölçüde kullanıcı kaynaklı video yükleyen kullanıcılara bu videoların görsel-işitsel ticari iletişim içerip içermediğini beyan etme fonksiyonelliğinin tahsis edilmesi,
d. Video paylaşım platform kullanıcılarının, bir video paylaşım platformunda sunulan ve 28b maddesinin birinci fıkrasında belirtilen içeriklerle ilgili olarak söz konusu video paylaşım platformu sağlayıcısına bildirimde bulunabilmeleri veya işaretleme yapabilmeleri için şeffaf ve kullanıcı dostu mekanizmalar kurulması ve bunların işletilmesi;
e. (d) bendinde belirtilen bildirim ve işaretlemelere ilişkin ne tür işlemler yapıldığı hususunda video paylaşım platform sağlayıcılarının video paylaşım platform kullanıcılarını bilgilendirdiği sistemlerin kurulması ve bunların işletilmesi;
f. Küçüklerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek içeriğe ilişkin olarak video paylaşım platform kullanıcıları için yaş doğrulama sistemlerinin kurulması ve bunların işletilmesi;
g. Video paylaşım platform kullanıcılarının 28b maddesinin birinci fıkrasında belirtilen içeriği sınıflandırmalarına imkân sağlayan kullanımı kolay sistemlerin kurulması ve bunların işletilmesi;

h. Küçüklerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek içeriğe ilişkin olarak nihai kullanıcının kontrolü altında olan ebeveyn kontrol sistemlerinin sağlanması;
i. (d) ila (h) bentlerinde belirtilen önlemlerin uygulanışı hususunda video paylaşım platform sağlayıcılarına gelen kullanıcı şikâyetlerinin değerlendirilmesi ve çözümlenmesine yönelik şeffaf, kullanımı kolay ve etkin prosedürlerin kurulması ve bunların işletilmesi;
j. Etkili bir medya okuryazarlığına yönelik önlem ve araçların sağlanması ve bu önlem ve araçlar hususunda kullanıcıların farkındalıklarının artırılması.

Direktifin 28b maddesinin beşinci fıkrasında üye ülkelerin video paylaşım platform sağlayıcılarınca alınan önlemlerin uygunluğunu değerlendirmeye yönelik gerekli mekanizmaları kurmaları öngörülmüştür. Buna göre, üye ülkeler bu önlemleri değerlendirme görevini ulusal düzenleyici otorite veya kurumlara tevdi etmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Üye ülkeler direktifte yer alan önlemlerden daha detaylı ve daha katı olan önlemleri video paylaşım platform sağlayıcıları için uygulamakla serbest tutulmaktadırlar. Zaten bu serbestlik daha önce de değinildiği gibi direktiflerin Avrupa Birliği içindeki hukuki konumunun gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu tür önlemlerin öngörüldüğü durumlarda üye ülkeler 2000/31/EC sayılı Direktifin 12. ila 15. maddeleri veya 2011/93/ EU sayılı Direktifin 25. maddesinde belirtilenlere benzer şekilde bu konuya ilişkin Birlik hukukunda yer alan yükümlülükleri yerine getirecekleri hüküm altına alınmaktadır.

Üye ülkeler 28b maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının icrası konusunda kullanıcılar ve video paylaşım platform sağlayıcıları arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesi için mahkeme harici çözüm mekanizmalarının olmasını temin etmekle yükümlü tutulmaktadırlar. Bu tür mekanizmalar anlaşmazlıkların tarafsız bir şekilde çözümünü sağlamalı ve ulusal hukukun gerektirdiği yasal korunmadan kullanıcıları mahrum bırakmamalıdır. Fakat üye ülkeler 28b maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları çerçevesinde, video paylaşım platform sağlayıcıları konusunda kullanıcıların haklarını mahkemede arayabilmelerini temin etmekle de ilaveten yükümlü tutulmaktadırlar.

Sonuç olarak AVMSD direktifi ile birçok farklı sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar genel olarak;

- Eşit bir yönetim: AVMSD direktifi ile Avrupa Birliği çapında görsel işitsel hizmetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesi amaçlanmış ve farklı ülkeler arasındaki eşitsizlikler azalmıştır.

- Çocukların korunması: Direktif, çocukların uygunsuz içeriklere maruz kalmasını önlemek için gerekli zorunlu önlemler getirilmiştir
- Reklamlar için sınırlamalar: AVMSD direktifi, reklamların uygunluk ve etik kurallara uymasını sağlanmıştır.
- İçerik uygunluğu: Direktif, sunulan içeriklerin uygunluk gerekliliklerinin zorunlu hale getirdi.
- Kullanıcıların taleplerine yanıt verme: AVMSD direktifi, medya hizmet sağlayıcılarının kullanıcılarının taleplerine yanıt vermelerini zorunlu hale getirilmiştir.

Genel olarak, AVMSD Direktifinin Avrupa Birliği çapındaki görsel işitsel hizmetlerin düzenlenmesini, denetlenmesini ve adaletli bir şekilde yönetilmesini sağladığı görülebilmektedir.

5.2. İngiltere

İngiltere'nin, radyo ve televizyon piyasasında rekabeti düzenlemek, halkı medya unsurlarının tehlikeli ve saldırgan tutumlarından korumak, vatandaş ve tüketicilerin haklarının korunmasını sağlamak gibi görev ve yetkileri bulunan OFCOM (Office of Communications), elektronik iletişim sistemlerinin yeniden ele alınması adına bir takım görüş, tavsiye ve düzenleyici pozitif hukuk normları ortaya koymaktadır.

5.2.1. OFCOM

Birleşik Krallıktaki ilk radyo yayını 14 Kasım 1922'de BBC (British Broadcasting Company) tarafından gerçekleştirilmiştir. Dünyadaki ilk ticari anlamda televizyon yayını ise yine BBC tarafından 1936 Kasım'ında gerçekleştirilmiştir. (RTÜK R. S., 2014, s. 7-14). Birleşik Krallık görece diğer Avrupa ülkelerine göre radyo ve televizyon yayıncılığına daha önce başlamıştır. Birleşik Krallık 'ta 2003 yılına kadar medya ve kitle iletişim aygıtları alanında beş tane düzenleyici ve denetleyici kurum bulunmaktaydı. Bahsi geçen bu beş düzenleyici ve denetleyici kurum; Yayın İlkeleri Komisyonu (The Broadcasting Standards Commission), Bağımsız Televizyon Komisyonu (The Independent Television Commission), Telekomünikasyon Ofisi (The Office of Telecommunications/OFTEL), Radyo Otoritesi (The Radio Authority) ve Telsiz Bürosu'dur (The Radiocommunications Agency).

2003 yılında çıkarılan bir düzenleme ile tüm bu kurumların görevlerinin İletişim Ofisi (Office of Communications-OFCOM) adındaki tek bir kuruma yüklenmesi vasıtasıyla medya ve kitle iletişim aygıtları alanında bulunan bolca düzenleyici denetleyici kurum çeşitliliği ortadan kaldırılmıştır. (OFCOM, ofcom.com, 2023)

Şekil 14

OFCOM Logosu

5.2.2. OFCOM Düzenlemeleri

OFCOM, Birleşik Krallık isteğe bağlı video hizmetlerinde regülasyon yetkisine haiz bir kurumdur. İsteğe bağlı program hizmetleri sağlayıcılarının, yasalar gereği, hizmetleri başlamadan önce OFCOM'u bilgilendirmeleri ve hizmetin kapanması veya önemli değişikliklere uğraması durumunda da OFCOM'a haber vermeleri gerekmektedir.

Bu kriterler ve içerik standartları gereklilikleri 2003 İletişim Yasası Bölüm 4A'da belirtilmiştir. 1 Kasım 2020 tarihinde Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri (AVMS) Yönetmelikleri yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikler Yasa'nın 4A Bölümünü değiştirmektedir. (OFCOM, 2023)

Kasım 2020'de yürürlüğe giren Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Düzenlemeleri ile 2003 tarihli İletişim Yasası'nda güncellemeye gidilmiştir. Anılan bu güncelleme ile Birleşik Krallık'ta yerleşik olarak kurulmuş ve faaliyetlerine aktif olarak devam eden video paylaşım platformları ile ilgili yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Yasanın 368A Bölümü, "talep üzerine program hizmetinin" anlamını ortaya koymaktadır. Kanun'da belirtilen kriterler kümülatif olarak uygulanmaktadır yani bir hizmetin veya bir hizmetin ayrılabilir bölümünün ODPS (On-Demand Programme Service) olarak kabul edilmesi için kanunda sayılan bütün şartların gerçekleşmesi gerekmektedir.

8 Eylül 2021 tarihinde OFCOM tarafından yayınlanan kılavuzda bir hizmet veya bir hizmetin ayrılabilir bölümünün hangi durumlarda isteğe bağlı program hizmeti olacağı açık bir şekilde belirtilmiştir. ((OFCOM Guidance notes, 2021)

Buna göre bir hizmetin isteğe bağlı program hizmeti olarak anılabilmesi için,

- Temel amacı, hareketli veya hareketsiz görüntülerden veya okunabilir metinlerden veya bunların bir kombinasyonundan oluşan sesli veya sessiz programların sağlanması,

- Erişiminin isteğe bağlı olması,
- Editoryal sorumluluğu olan bir kurum olması,
- Halkın kullanımına sunulmuş olması,
- Söz konusu kuruluşun merkezinin Birleşik Krallık'ta olması,
- Editoryal kararların Birleşik Krallık'ta alınması gereklidir.

Kanunda sayılan isteğe bağlı program hizmeti tanımı için gerekli şartlardan hareketle, bir kuruluşun OFCOM'un düzenleme alanına girebilmesi için en önemli kriterlerden birisi Birleşik Krallık'ın yargı yetkisi altında bulunma hususudur.

Bir ODPS'nin Birleşik Krallık yetki alanına girmesi için karşılanması gereken kriterler de mevzuat kapsamında değişmiştir. Sağlayıcının merkezinin Birleşik Krallık'ta olması ve hizmetle ilgili editoryal kararların Birleşik Krallık'ta alınması durumunda bir hizmetin Birleşik Krallık'ta kurulduğu kabul edilecektir.

Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliğinden ayrılma süreci sonrası bir isteğe bağlı hizmet sağlayıcının Birleşik Krallık yargı yetkisi altında olup olmadığı hususu belirlenecek ve bu kapsamda OFCOM'a bildirim yapılacaktır.

Eğer bir OPDS Birleşik Krallık yargı yetkisi altında olduğunu bildirir ya da OFCOM tarafından aranılan bütün şartları kümülatif olarak taşıdığı tespit edilirse, OFCOM tarafından çıkarılan isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerine ilişkin düzenlemelere uymakla mükelleftir.

OFCOM, ODPS sağlayıcıları için zararlı materyallere ilişkin güncellenmiş düzenleyici gereklilikler hakkında kılavuz hazırlamıştır. (OFCOM, Guidance for ODPS providers on measures to protect users from harmful material., 2021). Kılavuz, ODPS'lerde gösterilmesi yasaklanan içerik türleri hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Bunlar arasında nefreti kışkırtması muhtemel materyaller ve Britanya Film Sınıflandırma Kurulu (BBFC) tarafından sınıflandırılması reddedilecek materyaller bulunmaktadır. Kılavuzda ayrıca kullanıcıları diğer potansiyel zararlı materyallerden korumak için uygun olabilecek önlemleri ve bunların en iyi nasıl uygulanabileceği ortaya konmaktadır. Bunlar şu hususları içerir:

- Pornografik materyaller için sağlam yaş doğrulama tedbirlerinin uygulanması;
- 18 yaşından küçük kişilerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar verebilecek diğer materyaller için, yaş derecelendirmeleri, içerik uyarıları ve ebeveyn kontrolleri gibi ilgili materyalin 18 yaşından küçüklere verebileceği potansiyel zararla orantılı tedbirler uygulamak önlemler kılavuzda belirtilmiştir.

(OFCOM, Guidance for ODPS providers on measures to protect users from harmful material., 2021).

OFCOM ayrıca, ODPS sağlayıcıları için Avrupa eserlerine ilişkin yükümlülükler hakkında kılavuzu ile de Avrupa Birliğindeki Görsel İşitsel Medya Direktifine atıfta bulunarak Avrupa eserlerine yönelik kılavuz yayınlamıştır. (OFCOM, Guidance for ODPS providers on obligations relating to European Works, 2022).

OFCOM Avrupa eserlerine yönelik kılavuz ile isteğe bağlı program hizmeti sağlayıcılarına 2003 İletişim Yasası'nın 368CB bölümü kapsamında Avrupa eserlerine ilişkin düzenleyici gereklilikler, bu bölümde öngörülen geçerli muafiyetler ve sağlayıcıların uyumluluğunu güvence altına almak için atılacak adımlar hakkında rehberlik etmektedir.

Kılavuz, 1 Kasım 2020 tarihinde yürürlüğe giren ve ODPS sağlayıcılarının her yıl hizmetlerinde yer alan programların ortalama olarak en az %30'unun Avrupa eserleri olmasını ve bu içeriğin öne çıkarılmasının sağlamasını gerektiren düzenleyici çerçevedeki değişiklikleri yansıtmaktadır. Ayrıca OFCOM'un bu gerekliliklere uyulmasını sağlamak için atacağı adımları da belirlemektedir. Bu değişiklikler, Birleşik Krallık'ın AB'den Çekilme Anlaşması hükümleri uyarınca revize edilmiş Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi 2018'i Birleşik Krallık yasalarına aktarmasından kaynaklanmaktadır. ODPS sağlayıcılarına, her yıl hizmetlerinde yer alan programların ortalama olarak en az %30'unun Avrupa eserleri olmasını sağlama ve bu içeriği belirgin hale getirme zorunluluğu getirmektedir.

OFCOM son olarak İsteğe Bağlı Program Hizmeti Ücretlerini belirlemektedir. Ofcom'un ODPS sağlayıcıları için ücret yapısı kademelidir. Cirosu 10 milyon sterlinin altında olan sağlayıcılar hiçbir ücret ödememekte ve sadece cirosu 50 milyon sterlinin üzerinde olan sağlayıcılar en yüksek ücreti ödemektedir. 2003 İletişim Yasası'nın 368NA(2) bölümü uyarınca OFCOM, her mali yılda düzenleme maliyetlerini karşılamak için ODPS sağlayıcılarından ücret alabilmektedir. Yasanın 368NA(6) bölümüne göre OFCOM ayrıca mali yılın bitiminden sonra mümkün olan en kısa sürede o yıl için aşağıdakileri belirten bir bildiri yayınlamalıdır.

2022/23 için tüm sağlayıcılar tarafından ödenecek ücretlerin toplamı 218.401 £ olacaktır. Bu rakam her yıl, o yıl için maliyet tabanının hesaplanması ve bunun bir önceki yıla ait maliyetlerin fazla/eksik geri kazanımını hesaba katacak şekilde ayarlanmasıyla belirlenmektedir. Bu, nitelikli cirolarına dayalı olarak nitelikli paydaşlardan geri kazanılacak net bir görünüm maliyeti üretmektedir. Bütçelenen maliyetler akran değerlendirmesi ve dış denetimden geçirilmektedir.

Toplam 218.401 £, geçen yılki toplam ücretten daha yüksektir. Bunun nedeni, geçen yılki ücretlerin önceki yıllara göre daha az harcanması ve 2021/22'de talep üzerine hizmetlerin erişilebilir hale getirilmesine ilişkin Hükümete yönelik tavsiyeler ve kimin bildirimde bulunması gerektiği ve kullanıcıları zararlı materyallerden korumaya yönelik tedbirler hakkındaki yeni kılavuz da dâhil olmak üzere yürütülen ek çalışmalar sonucunda düşürülmesidir. Bu nedenle Kategori A ve B'ye ilişkin ücretler, geçen yıla göre daha yüksek olmuştur.

Tablo 16

OFCOM İsteğe Bağlı Program Hizmet Ücretleri

Kategori	**Ciro Bandı**	**2022/23 Ücreti (2021/22 ücretleri parantez içindedir)**
C	£10 Milyon Altı	£0 (£0)
B	10 milyon sterlinden fazla ancak 50 milyon sterlinden az	£3,702 (£2,667)
A	£50 Milyon Sterlinden fazla	£7,403 (£5,333)

5.3. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey Amerika'da bulunan ve Atlantik Okyanusu ile Pasifik Okyanusu'na kıyısı olan bir ülkedir. Komşu ülkeleri arasında Kanada ve Meksika bulunmaktadır. Hükümet sistemi, güçlü bir demokratik geleneğe sahip anayasaya dayalı federal bir cumhuriyettir; devlet başkanı ve hükümet başkanı başkandır. Amerika Birleşik Devletleri, merkezi ekonomik planlama ve hükümet düzenlemeleriyle birlikte çeşitli özel özgürlüklerin bulunduğu gelişmiş bir karma ekonomiye sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ve Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) üyesidir (Globaledge, 2023).

İsteğe bağlı video yayın platformları hakkında Amerika Birleşik Devletleri federal yasaları veya hükümet yetkilileri tarafından doğrudan bir hukuki düzenleme bulunmamaktadır ancak, düzenlenmiş olmaları halinde, Federal İletişim Komisyonu'nun (FCC) ve 1934 tarihli ABD İletişim Yasası'nın yetkisi altına girmesi planlanmaktadır (FCC Commissioner Michael O'Rielly, 2018).

Şekil 15

FCC Logosu

ABD’de OTT platformlarını ve OTT hizmetlerini yöneten özel bir düzenleyici yasa bulunmamakla birlikte, bu platformlar yine de ABD telif hakkı yasalarına ve FCC'nin belirli uygulanabilir kurallarına tabidir.

Şu anda OTT hizmetleri 1934 İletişim Yasası kapsamında bilgi hizmetleri olarak sınıflandırılmaktadır ve geleneksel kablo ve yayın sağlayıcılarıyla aynı düzenlemelere tabi

değildir. Ancak FCC, OTT hizmetlerinin acil durum bilgilerinin erişilebilirliği ve işitme engelliler için altyazı gibi yönlerini düzenleme yetkisine sahip bulunmaktadır.

Bununla birlikte, FCC ve Federal Trade Commission (FTC), OTT hizmetleri için reklamlarda doğruluk standartlarını uygulamaktan ve tüketicileri aldatıcı veya adil olmayan ticari uygulamalardan korumaktan sorumludur.

Son yıllarda özellikle gizlilik ve yanlış bilginin yayılması ile ilgili olarak OTT hizmetlerinin düzenlenmesini artırmaya yönelik çabalar olduğunu belirtmek önemlidir. Bununla birlikte, mevcut düzenleyici ortamdaki herhangi bir değişiklik Kongre'den yeni bir yasa geçirilmesini gerektirecektir.2019 yılında FCC, çevrimiçi platformların sundukları OTT hizmetlerinin düzenlenmesi hususunda yeni bir öneri getirmiş fakat bu öneri yapılan kamuoyu anketlerinde ve uzmanlar tarafından başarısız olarak görülmüştür (Economictimes, 2021).

5.4. Avustralya

Avustralya, Okyanusya'da Hint Okyanusu ve Güney Pasifik Okyanusu'na kıyısı olan bir ülkedir. Avustralya, Avustralya anakarası, Tazmanya adası ile Hint ve Pasifik Okyanuslarındaki birkaç küçük adadan oluşmaktadır. Arazisi çoğunlukla çöller ile alçak platolardır. Hükümet sistemi federal bir parlamenter demokrasi ve commonwealth krallığıdır. Devlet başkanı kraliçe, hükümet başkanı ise başbakandır. Avustralya, ekonominin merkezi ekonomik planlama ve hükümet düzenlemesiyle birlikte çeşitli özel özgürlükleri içerdiği karma bir ekonomik sisteme sahiptir. Avustralya, Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ve Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) üyesidir. (Globaledge, 2022)

Avustralya, dünyanın güçlü performans gösteren ekonomilerinden birine sahip, istikrarlı, demokratik ve kültürel çeşitliliğe sahip bir ülkedir. Yüzölçümü bakımından dünyanın en büyük altıncı ülkesidir ve bütün bir kıtaya tek başına yayılan bir ülkedir. (Department of Foreign Affairs and Trade, 2023)

Avustralya, İngiliz (Westminster) Hükümet geleneğini takip etmektedir. Kraliçeyi temsil eden Genel Vali, Commonwealth'in yürütme yetkisini kullanmaktadır. Uygulamada Genel Vali, Hükümet Başkanı, Başbakan ve diğer bakanların tavsiyelerine göre hareket etmektedir. 1901 yılında ilan edilen Avustralya Anayasası, yetkilerin ulusal bir hükümet ile altı eyalet arasında dağıtıldığı federal bir hükümet sistemi kurmuştur. Avustralya Başkent Bölgesi ve Kuzey Bölgesi kendi kendini yönetme düzenlemelerine sahiptir.

Başbakan, bakanlardan oluşan bir Bakanlar Kurulu'na liderlik etmektedir. Genel seçimlerden sonra, Temsilciler Meclisi'nde üyelerin çoğunluğunun desteğini alan siyasi parti ya da partiler koalisyonu hükümeti kurar ve lideri Başbakan olur. Commonwealth bakanları Başbakanın tavsiyesi üzerine Genel Vali tarafından atanır. Eyalet ve bölgelerde de benzer sistemler işlemektedir (australia.gov.au, 2023).

Avustralya Yüksek Mahkemesi ve Avustralya Federal Mahkemesi anayasal hükümleri yorumlama yetkisine sahip olup, Anayasa yasama yetkisini federal parlamentoya vermiştir. Parlamento yasalar yapar, Hükümete kamu parasını harcama yetkisi verir, hükümet faaliyetlerini denetler ve ulusal konularda bir tartışma forumudur.

Avustralya, her bireyin hak ve özgürlüklerine saygı duyan güçlü bir geleneğe sahiptir. Bu gelenek, demokrasinin temel bir değeri olan ve tüm otoritenin yasalara tabi olmasını ve yasalarla sınırlandırılmasını gerektiren hukukun üstünlüğü üzerine kurulmuştur. Avustralya, güçlü yasal ve düzenleyici çerçevelere yatırım yaparak hukuk sistemlerinin etkili ve erişilebilir olmasını sağlamaktadır. Hukuk sistemi, şeffaf ve kamuoyu ile seçilmiş yetkililer tarafından incelemeye tabi süreçler ile yönlendirilmektedir (australia.gov.au, 2023).

5.4.1. Avustralya'daki Medya Düzenlemeleri

Avusturalya İletişim ve Medya Kurumu (ACMA), ülkede medya ve iletişim yönünden çalışmalar yapmak, gelişmeleri takip etmek, internet yakınsamaları doğrultusunda yeni standartlar belirlemek ve yasa koymak gibi uygulamaları gerçekleştiren ülkenin resmi kurumudur.

Şekil 16

ACMA Logosu

Yayın Hizmetleri Yasası 1992 (Broadcasting Services Act- BSA Yasası) Avustralya'daki geleneksel televizyon ve radyo yayıncılığı endüstrisi için düzenleyici ortamın büyük kısmını belirlemektedir ve ayrıca internet endüstrisinin bazı bölümlerini düzenlemek için hükümler içermektedir. Yasa, ACMA'ya dijital televizyon yayıncılığı da dahil olmak üzere yayıncılık sektörünü düzenleme ve denetleme konusunda bir dizi görev ve yetki vermektedir (Parliament Of Australia , 2023).

Avustralya'da televizyon ve radyo yayıncılarına ilişkin düzenlemelerin çoğu BSA Yasası kapsamında lisans koşulları olarak ortaya çıkmaktadır. Yasada her lisans türü için bir dizi standart koşul belirlenmiştir. ACMA, televizyon ve radyo sektörleri ile abonelik televizyon ve radyo sektörü için ortak düzenleyici uygulama kuralları geliştirmek üzere sektörde bulunan diğer kuruluşlarla birlikte çalışmaktadır.

Başta ABC ve SBS olmak üzere ulusal yayıncıların yayın koşullarını düzenleyen kendi tüzükleri ve ilgili Kanunlarda yer alan diğer yükümlülükleri vardır. Ancak her iki yayıncı da ACMA tarafından düzenlenen BSA Yasası kapsamında ulusal yayın hizmetleri olarak yayın yapma yetkisine sahiptir.

Yazılı haber medyası ve ilgili çevrimiçi faaliyetler kendi kendini düzenleyen uygulama standartlarına sahiptir. Avustralya Basın Konseyi Avustralya gazeteleri, dergileri ve ilgili dijital mecralar hakkındaki şikâyetleri yanıtlamaktan sorumlu başlıca kurumdur, ancak basılı ve çevrimiçi yazılı medya yayıncıları için bir davranış kurallarına sahip olan Bağımsız Medya Konseyi gibi başka sektör düzenleyicileri de bulunmaktadır. Basılı medya ve bunların çevrimiçi satış noktaları da kendi davranış kurallarını benimseyebilmektedir.

e-Güvenlik Komiserliği Ofisi (e-Güvenlik Ofisi) 2015 tarihli Çevrimiçi Güvenliğin Geliştirilmesi Yasası (Çevrimiçi Güvenlik Yasası) ve BSA Yasası'nın 5. ve 7. programları kapsamında desteklenmekte ve yetkilendirilmektedir. Bu çizelgeler, yasaklanmış çevrimiçi içeriği düzenlemek için Ulusal Sınıflandırma Kodundaki ilkelerden yararlanan Çevrimiçi İçerik Programını oluşturmaktadır. Çevrimiçi Güvenlik Yasası kapsamında, e-Güvenlik Ofisi de siber zorbalık ve görüntü temelli zararla ilgili yükümlülükleri belirlemektedir. Yasaklanmış çevrimiçi içerik ve siber zorbalık dâhil olmak üzere çevrimiçi suçları ve istismarı kolluk kuvvetlerine bildirmek için bir mekanizma sağlayan Avustralya Siber Suç Çevrimiçi Raporlama Ağı da dâhil olmak üzere diğer kolluk kuvvetleri alanları da e-Güvenlik Ofisi'nin görev alanıyla kesişmektedir (australia.gov.au, 2023).

Ancak Facebook ve YouTube gibi internet platformları veya Netflix gibi isteğe bağlı yayıncılık hizmeti sunan kuruluşlar için şu anda herhangi bir lisans gerekmemektedir ve bu nedenle BSA Yasası kapsamında dışında kalmaktadır.

Ocak 2023'te Hükümet yetkilileri, isteğe bağlı yayın platformlarındaki Avustralya eserleri için Avrupa Birliği Direktifine benzer hükümler getirme niyetini açıklamıştır. Bu hükümler, sektörle istişare ve mevzuat taslağının hazırlanmasının ardından 1 Temmuz 2024 tarihinde başlaması öngörülmektedir (Screenaustralia, 2023).

5.5. Malezya

Malezya, Güneydoğu Asya'da 13 eyalet ve üç federal bölgeden oluşan bir federe devlet yapısına sahiptir. Güney Çin Denizi ile ayrılan iki bölgeden müteşekkil olup Brunei, Endonezya ve Tayland ile sınır komşusudur. Hükümet sistemi anayasal monarşidir; devlet başkanı kral, hükümet başkanı ise başbakandır. Malezya, merkezi ekonomik planlama ve hükümet düzenlemeleri ile birlikte çeşitli özel özgürlükleri içeren karma bir ekonomik sisteme sahiptir. Malezya Asya-Pasifik Ekonomik İş birliği (APEC), Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) ve Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) üyesidir (Globaledge, 2023).

Malezya'da yayın platformları da dâhil olmak üzere OTT hizmetlerinin düzenlenmesinden sorumlu ana kurum Malezya İletişim ve Multimedya Komisyonu'dur (MCMC). MCMC, OTT sağlayıcılarına lisans vermekten, faaliyetlerini izlemekten ve Malezya düzenlemelerine uygunluğu sağlamaktan sorumludur. MCMC ayrıca OTT sağlayıcılarının içeriklerini izlemelerini ve ülkedeki yasa ve yönetmeliklerini ihlal eden her türlü içeriği kaldırmalarını gerektiren içerik kontrol yönetmeliklerini uygulamaktan da sorumludur. Bu içerikler genellikle nefret söylemi, pornografi ve terörizm gibi evrensel olarak zararlı olduğu düşünülen içeriklerdir. MCMC, uygunsuz veya saldırgan olarak değerlendirilen içeriği kaldırma ve düzenlemeleri ihlal eden OTT sağlayıcılarına para cezası uygulama yetkisine sahiptir.

Malezya İletişim ve Multimedya Komisyonu, Malezya'daki OTT hizmetlerinin düzenlenmesinden sorumlu ana organdır. MCMC, OTT sağlayıcılarının Malezya yönetmeliklerinin sınırları dâhilinde faaliyet göstermesini sağlamak ve olumsuz içeriğin yayılmasını önlemek için çalışmaktadır.

5.5.1. MCMC (Malaysian Communications and Multimedia Commission)

1990'ların ortalarında Malezya'da yeni iletişim ve medya endüstrisinin doğuşu ve patlamasıyla birlikte, medya politikaları ve düzenlemelerinde yeni yaklaşımlar zorunluluk haline gelmiştir. Bu doğrultuda olarak, Malezya Kasım 1998'de iletişim ve multimedya

endüstrisi konusunda yeni bir düzenleme modeli benimsemiştir. Yeni düzenleyici modeli yürürlüğe koymak için İletişim ve Multimedya Yasası çıkarılmıştır.

Şekil 17

MCMC Logosu

Malezya İletişim ve Multimedya Yasası ile, yeni bir düzenleyici kurum olan Malezya İletişim ve Multimedya Komisyonu (MCMC) kurulmuştur. İletişim ve Multimedya Yasası 1 Nisan 1999'da yürürlüğe girmiş, bununla birlikte Telekomünikasyon Yasası (1950) ve Yayın Yasası (1988) yürürlükten kaldırılmıştır

MCMC'nin kurulmasıyla birlikte, Komisyon için 10 adet ulusal politika hedefi belirlenmiştir. Bunlar;

- Malezya'yı iletişim ve multimedya bilgi ve içerik hizmetleri için büyük bir küresel merkez haline getirmek
- Bilgiye dayalı hizmetlerin iş ve yaşam kalitesinde sürekli iyileştirmeler için temel oluşturacağı bir sivil toplumu teşvik etmek
- Ulusal kimliği ve küresel çeşitliliği kolaylaştıran yerel bilgi kaynaklarını ve kültürel temsili büyütmek ve beslemek
- Son kullanıcının uzun vadeli yararı için düzenlemeler yapmak;
- Sektörün hizmet sunumuna yüksek düzeyde tüketici güvenini teşvik etmek;
- Ulusal altyapı üzerinden uygun fiyatlı hizmetlerin adil bir şekilde sağlanmasını sağlamak;
- Son kullanıcılar için sağlam bir uygulama ortamı oluşturmak;

- Vasıflı işgücü, sermaye, bilgi ve ulusal varlıklar gibi kaynakların verimli tahsisini kolaylaştırmak;
- Malezya'nın yakınsama endüstrilerinde yetenek ve becerilerin gelişimini teşvik etmek;
- Bilgi güvenliğini ile ağ güvenilirliğini ve bütünlüğünü sağlamak olarak belirtilmiştir (MCMC, 2023).

Malezya İletişim ve Multimedya İçerik Yasasında önerilen değişiklikler hakkında 2021'in sonlarında yapılan kamuoyu görüşmesini takiben, Malezya İletişim ve Multimedya İçerik Forumu İçerik Yasasının yenilenmiş sürümünü yayınlamıştır. Buna göre yeni yasa 30 Mayıs 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu yeni içerik yasası ile çevrim içi medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara yönelik birtakım düzenlemeler ve sundukları görsel işitsel eserlerde bir takım içerik düzenlemeleri getirilmiştir (Wong Partners&Baker McKenzie International, 2022).

Malezya'da başlatılan, yüklenen, dağıtılan veya çevrimiçi olarak kullanıma sunulan tüm içeriği kapsayan İçerik Yasasındaki belirli çevrimiçi yönergeler artık çevrimiçi hizmet sağlayıcılar için geçerlidir.

İçerik Yasası kapsamındaki reklam yönergeleri, çevrimiçi pazaryerlerinin operatörlerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Çevrimiçi pazaryeri işletmecisi tanımı, ürünlerini veya hizmetlerini bir çevrimiçi pazaryerinde pazarlayan yetkili kişi, grup veya şirketleri içerecek şekilde genişletilmiştir.

Reklam verenin belirli ürün veya hizmetlerini desteklemek için para alan etkileyicileri içeren reklamlar, bu şekilde açıkça belirtilmek zorundadır. Böylece gizli reklam unsurları tüketicileri yanıltmak için bir araç olarak kullanılmayacaktır. Yeni İçerik Yasası, gerçekçi özelliklere ve insan kişiliklerine sahip olan ve etkileyicilere benzer şekilde davranan, bilgisayar tarafından üretilen karakterler veya avatarlar olan sanal etkileyiciler kavramını tanımlamış ve bunun da genel çerçevesini çizmiştir. Buna göre özellikle çocuklara kötü örnek olabilecek şekilde figürler ve davranışlar gösteren sanal etkiyicilerin gösterimi yasaklanmıştır.

Çocuklara, yani 18 yaşın altındakilere hitap eden veya bunları hedefleyen reklamlar için bir dizi yeni yasak, kısıtlama ve gereklilik getirilmiştir. Örnek olarak, bir çocuğun reklamı yapılan bir ürünü satın alması veya ebeveynlerini reklamı yapılan bir ürünü kendileri için satın almaya ikna etmesi için doğrudan teşvik etmek yasaklanmıştır. Bu durumun Avrupa Birliği Görsel İşitsel Direktifindeki hükümlerle aynı doğrultuda olduğu

gözlenmektedir. Aynı zamanda alkollü içkilerle ilgili olarak, elektronik ortamlar üzerinden iletilen içki reklamlarına, özel gereksinimlere ve kısıtlamalara tabi olarak izin verilmektedir.

Tüketici korumasını geliştirmek için reklam iddiaları, referansları ve fiyatlandırma ile bağlantılı olarak daha fazla gereklilik ve kısıtlamalar getirilmiştir. Buna göre, maddi bilgiler ihmal edilmemeli veya tüketicileri yanıltabilecek açık, anlaşılmaz, muğlak ifadeler sunulan içeriklerde bulunmamalıdır (Wong Partners&Baker McKenzie International, 2022).

İçerik yasası kapsamında çıplaklıkla ilgili içeriğe yönelik kısıtlamalar, doğası gereği aşırı veya müstehcen olmayacak sanat, bilgi ve bilime dayalı cinsel olmayan çıplaklık tasvirine izin verecek şekilde gevşetilebilmektedir.

Haber programlarında erişilebilir yayın hizmetlerinin sağlanması, örneğin sesin işaret dili versiyonunun sunulması dâhil olmak üzere, genel halka yönelik herhangi bir içeriğin engelli kişiler için uygun erişilebilir biçimlerde ve teknolojilerde sunulması için makul düzenlemeler yapılacaktır. Yine bu durumda benzer bir şekilde Avrupa Birliği Direktifiyle benzer doğrultuda olacak şekilde güncellendiği görülmektedir.

Kumar ve bahis reklamlarının normalde yayınlanmaları yasaklanmıştır. Fakat lisanslı bir kumar ya da bahis şirketinin hayır kurumu, bu konudaki özel yönergelere uyulması koşuluyla, kurumsal sosyal sorumluluk kampanyaları ve kamu spotları hakkında mesajlar verebilmektedir.

Helal sertifika ve İslami bankacılık gibi yasalarca izin verilmediği sürece, reklamlarda dinin kullanılması genellikle yasaktır. İslam ile ilgili tüm dini içerikler için özel yayın gereksinimleri bulunmaktadır (Wong Partners&Baker McKenzie International, 2022).

5.6. Kanada

Kuzey Amerika kıtasının büyük bir çoğunluğunu kaplayan Kanada'nın sınırları doğuda Kuzey Atlantik Okyanusu, batıda Kuzey Pasifik Okyanusu ve kuzeyde Arktik Okyanusu ile çevrilidir. Batıda Alaska (ABD) ve güneyde Amerika Birleşik Devletleri'nin kıta kısmındaki on iki ABD eyaleti ile sınır komşusudur. Güney komşusuyla olan sınırı esas olarak 45. paralel (kuzey) boyunca uzanır. Bu, iki ülke arasındaki sınır 8,891 km ile dünyanın en uzun uluslararası sınırıdır. Kanada aynı zamanda, Grönland (Danimarka'ya bağlı özerk bir bölge) ve Fransa'ya ait küçük bir ada bölgesi olan Saint Pierre ve Miquelon ile deniz sınırlarını paylaşmaktadır. Yaklaşık olarak 9,984,670 km²'lik bir alanı kapsayan Kanada Batı Yarımküre 'deki en büyük ülke konumundadır. Karşılaştırıldığında, ABD'den biraz daha büyük veya Fransa'nın 18 katı büyüklüğündedir (NationsOnline, 2022).

Şekil 18

Kanada Coğrafi Konumu

Kanada'nın 13 alt ulusal bölümü, on eyaleti ve üç bölgesi vardır. Her eyaletin kendi yerel yönetim sistemi bulunmaktadır. Bugün Kanada olan bölge uzun süre sömürge olarak Kuzey Amerika'nın bir parçası olarak kalmıştır. Kanada, 19. yüzyılın ortalarında İngiliz kraliyetiyle bağlarını koruyarak kendi kendini yöneten bir koloni haline gelmiştir. 1 Temmuz 1867'de İngiliz Kuzey Amerika Yasası, bugün 1867 Anayasa Yasası olarak bilinmektedir Kanada'yı Ontario, Québec, New Brunswick ve Nova Scotia'dan oluşan ilk dört eyaletiyle birlikte kurmuştur.

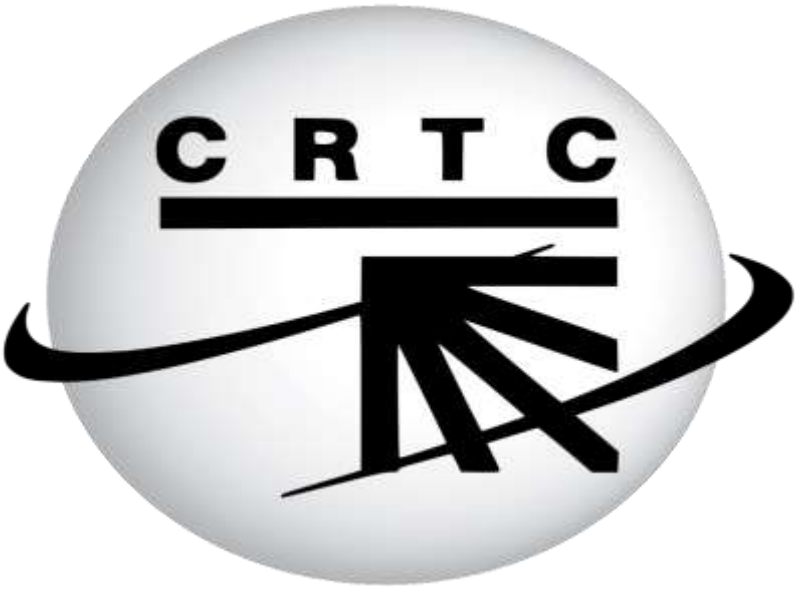
Kanada'nın 2023 yılı nüfusu yaklaşık olarak 39 milyondur Ulusal başkent Ottawa, en büyük şehir ise Toronto'dur. Konuşulan diller İngilizce ve Fransızcadır (Statistics Canada, 2023).

5.6.1. CRTC Canadian Radio Television and Telecommunications Comission

Kanada'nın telekomünikasyon ve yayıncılık sektörlerindeki birincil düzenleyicisi kurumu CRTC (Canadian Radio Television and Telecommunications Comission)'dir. CRTC, Kanada Radyo Televizyon ve Telekomünikasyon Yasasının yürürlüğe girmesi ile kurulmuştur. Telekomünikasyon yasası ve yayıncılık yasası kapsamındaki görsel-işitsel medya dağıtımı dâhil olmak üzere telekomünikasyonu düzenleme ve denetleme yetkisi bulunan bağımsız bir idari kurumdur (International Comparative Legal Guides, 2023).

Şekil 19

CRTC Logosu

Kanada, internet ortamından isteğe bağlı yayın hizmetlerini ülkedeki görsel işitsel medya alanında görevli kurum olan CRTC tarafından herhangi bir düzenleme altına alınmayan ve bu anlamda internet ortamından yayıncılık hususunda herhangi bir lisanslamanın bulunmadığı ülkelerden biridir.

5.6.2. İnternet Ortamından Yayıncılık için Planlanan C-11 Yasa Tasarısı

Kanada hükümeti internet ortamından yapılan yayınlar hakkında C-10 ve C-11 adında iki adet düzenleme planlamıştır. Kanada hükümeti, C-10 yasa tasarısını, Kasım 2020'de Netflix ve YouTube gibi küresel çevrimiçi yayın şirketlerini yayın yasası kapsamına alacak tasarıyı sunmuştur. Tasarı, kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin düzenlenip

düzenlenmeyeceği konusunda yoğun eleştirilere maruz kalmış ve parlamentonun seçimler için feshedilmesi sonrası tasarı Senato'da kabul edilmeyerek askıya alınmıştır (GlobalNewsCA, 2020).

2 Şubat 2022 tarihinde Kanada Hükümeti, Çevrimiçi Yayın Yasası Tasarısı olarak anılan Bill C-11'i tanıtmıştır. Kanada mevcut yayın yasasını değiştirmeyi amaçlayan tasarı, özellikle Kanada Radyo-Televizyon ve Telekomünikasyon Komisyonu'na (CRTC), video ve müzik yayın hizmeti sağlayıcılarının yanı sıra sosyal medya platformları da dâhil olmak üzere bir dizi teşebbüsü kapsayacak bir terim olan çevrimiçi teşebbüsleri düzenleme yetkisi vererek Kanada'nın yayıncılık çerçevesini modernize etmeyi amaçlamaktadır. Tasarının temelinde, Kanadalı içerik yaratıcılarının desteklenmesi, Kanada içeriğine erişimin ve görünürlüğünün artırılması, Fransızca ve yerli dillerinde program üretme fırsatlarının artırılması ve yayıncılık sektöründe çeşitliliğin ve kapsayıcılığın teşvik edilmesi gibi bir dizi yayıncılık politikası hedefi yer almaktadır (Blakes, 2022).

Tasarı, bir önceki Parlamento döneminde hararetle tartışılan Bill C-10 ile pek çok benzerlik taşımaktadır. Tasarı, sosyal medyada kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin ne ölçüde düzenleneceği ve bu tür düzenlemelerin Kanada Haklar ve Özgürlükler Şartı'nda yer alan ifade özgürlüğü hakkıyla tutarlı olup olmayacağı da dâhil olmak üzere, C-10 Tasarısı ile ilgili olarak ortaya çıkan bazı tartışmalı endişeleri ele almayı amaçlamaktadır (Handa, 2020).

Yasa ve ilgili yönetmelikler ve düzenleyici kararlar, geleneksel yayıncılık sektörü geleneksel televizyon, kablo ve uydu sağlayıcıları, radyo istasyonları ve daha fazlası için geçerli olan karmaşık bir kurallar ağı oluşturmaktadır. Fakat C-11 esas olarak internet ve kullanıcı tarafından oluşturulan içeriklere yönelik denetleyici hususlar içererek CRTC'ye güçlü yetkiler sağlamak suretiyle selefi Bill C-10'a yöneltilen aynı türden eleştirilere yol açmaktadır (Lenz, 2020).

C-11 yasa tasarısı ile "çevrimiçi teşebbüsler" kavramı getirilmiştir. Bunun yanında geleneksel anlamda medyayı da kapsayan tanımlar yapılmıştır. Tasarıda, çevrimiçi teşebbüsler genel olarak programların internet üzerinden iletimi ve yeniden iletimi için bir teşebbüs olarak tanımlanmaktadır. Bu terim, çevrimiçi yayın hizmeti sağlayıcıları ve sosyal medya platformları da dâhil olmak üzere çok çeşitli şirketleri kapsayacak ve böylece onları CRTC'nin düzenleyici alanına getirecektir.

Tasarı uyarınca CRTC, yayın kuruluşlarından mali, ticari bilgiler ile programlama bilgileri veya izleyici ölçüm bilgileri de dâhil olmak üzere yasanın uygulanması için gerekli gördüğü her türlü bilgiyi sağlamalarını talep edebilecektir. CRTC ayrıca bir yayıncılık

teşebbüsünü yürüten herhangi bir kişinin kayıtlarını, defterlerini veya hesaplarını denetleyebilir veya inceleyebilir hale gelecektir. CRTC, yasada öngörülen hükümlere uyulmaması halinde idari para cezaları tayin etme yetkisine sahip olacaktır. Son olarak Tasarı, mevcut yürürlükte bulunan Kanun kapsamındaki mevcut suçlarla ilgili olarak bir durum tespiti savunmasını resmileştirmektedir.

Tasarı aynı zamanda yasanın başlangıcında belirtilen politika hedeflerini de güncellemektedir. Diğer hususların yanı sıra, Tasarı:

- Farklı topluluklardan ve farklı etnik geçmişlerden gelen Kanadalılar için programlama ve istihdam fırsatlarının önemini vurgulamaktadır;
- Yerli programlama ve medya hizmetleri için alan sağlamayı amaçlamaktadır;
- Fransızca program üretimi ve yayınına olan bağlılığını güçlendirmektedir ve
- Engelli kişiler için engelsiz erişilebilir programlamayı teşvik etmektedir.

Tüm bu bilgiler kapsamında, Kanada hükümeti, tasarı eğer yasalaşırsa yeni düzenleyici çerçevenin çevrimiçi yayın hizmetlerinin popülaritesini dikkate alacağını ve Kanadalı içerik üreticileri ve dağıtıcıları için daha kapsayıcı bir ortam sağlayacağını belirtmektedir. Tasarı henüz başlangıç aşamalarında olmasına rağmen, yasalaşması halinde Parlamento'nun CRTC'ye görevlerini yerine getirirken daha fazla rehberlik edecek bir politika yönergesi yayınlaması beklenmektedir. Nihai olarak Yasanın gerçek kapsamı ve uygulanabilirliği konusunda netlik sağlayacak olan bu politika yönergesi olacaktır. Bununla beraber Kamuoyunda tıpkı C-10 yasasında olduğu gibi C-11 yasa tasarısına da büyük bir tepki oluşmuştur. Bu kapsamda C-11 yasa tasarısının yasalaşıp yasalaşmayacağı halen belirsizliğini korumaktadır.

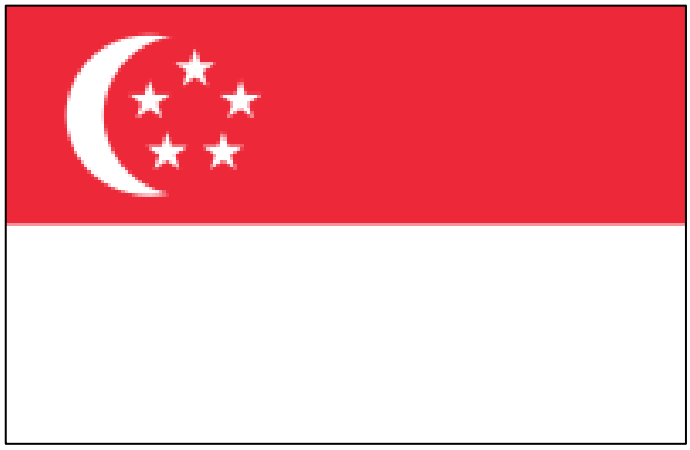
5.7. Singapur

Singapur, Güneydoğu Asya'da Malay Yarımadası'nın güney ucunda yer alan bir ada ülkesidir. Singapur, Güneydoğu Asya deniz yolları için stratejik bir konuma sahiptir. Hükümet sistemi parlamenter bir cumhuriyettir; devlet başkanı cumhurbaşkanı, hükümet başkanı ise başbakandır. Singapur, oldukça gelişmiş ve açık bir serbest piyasa ekonomisine sahiptir. Singapur Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC), Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) ve Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) üyesidir (Globaledge, 2023).

Halk Hareketi Partisi, ülkenin 1965 yılında Malezya'dan bağımsızlığını ilan etmesinden bu yana Singapur siyasetine hâkim olmuştur. Artan hayat pahalılığı, göç ve gelir eşitsizliği gibi konular hükümetin karşı karşıya olduğu başlıca zorluklar olarak değerlendirilmektedir. Güneydoğu Asya'nın medya merkezi olan Singapur, bölgenin İngilizce konuşan izleyicileri için stratejik bir merkezdir. Sıkı kontrol altındaki medya ortamı nedeniyle online içerikler üzerinde kısıtlamalar bulunmaktadır (BBC News, 2023).

Şekil 20

Singapur Bayrağı

OTT hizmetleri Singapur'da, birleşen bilgi-iletişim ve medya sektörlerini düzenleyen bir kurum olan Bilgi-İletişim Medya Geliştirme Kurumu (IMDA) (Infocomm Media Development Authority) tarafından düzenlenmektedir (IMDA, 2022).

5.7.1. IMDA (Infocomm Media Development Authority)

İnternet ortamından isteğe bağlı yayın hizmetleri Singapur'da hukuki bir temelde ele alınmış olup bu konu hakkında çeşitli düzenlemeler mevcuttur. Ülkedeki yayıncılık

hizmetleri kamu yararı, ırk, din, cinsellik ve çocuklara kötü örnek oluşturacak kategorize edilmiştir. IMDA, medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara yayın lisanlarını vermeye yetkilidir ve isteğe bağlı yayıncılık hizmetleri için belirli birtakım düzenlemeler yapılmıştır.

Böylece IMDA, internet ortamından isteğe bağlı yayın içerikleri üzerinde kamu yararı, ırksal ve dinsel uyum, şiddet, korku, uyuşturucu kullanımı, cinsel içerik gibi kategorizasyona gitmiş ve anılan kategorilere göre yasaklı bir içerik listesi ortaya çıkmıştır. Söz konusu düzenlemeye göre internet ortamından isteğe bağlı yayın hizmeti kuruluşları kamuoyunun büyük çoğunluğu tarafından kabul gören sosyal değerlere, küçüklere kötü örnek oluşturabilecek zararlı içeriklerin yayınlanmamasına, kamu düzeni ve ulusal çıkarlara aykırı olabilecek içeriklerle yayın yapılmaması gerekmektedir.

Şekil 21

IMDA Logosu

Bunun yanında cinsel içerikli sayılabilecek farklı türden anlatım ve görüntüler de farklı derecelendirmeye tabi tutulmaktadır. Örneğin, pedofili gibi görüntülerin yayınlanmasına ve bu içeriğe sahip bir hizmetin lisanslanmasına müsaade edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır (IMDA, 2022). Mevcut görsel işitsel içeriklerin herhangi bir düzenlemeyi ihlal etmesi halinde kurum söz konusu içeriğin kaldırılması talep edilebilmekte ya da bu içeriğe ilişkin ceza uygulayabilmektedir (Economic Times, 2022).

Singapur'da internet ortamından yayıncılık alanındaki düzenlemeler OTT hizmetleri, VOD ve Niş Hizmetler üzerine odaklanmıştır. Ülkede internet üzerinden radyo yayını yapan hizmet sağlayıcı kuruluşların lisanslarını tescil ettirip herhangi bir ücrete tabi olmadan lisansa sahip olmaktadırlar. Set üstü televizyon (OTT) ve talep üzerine video (VOD) hizmet sağlayıcıları ise IMDA'ya internet ortamı üzerinden başvuru yapabilmektedirler. IMDA'ya yapılan başvurunun onaylanmasından sonra medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar herhangi bir lisans ücreti olmaksızın 5 yıl süreli yayın lisansına sahip olmaktadırlar (IMDA, 2023).

5.7.1.1. IMDA İçerik Düzenlemeleri

İnternet ortamından yayın lisansına sahip medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, kullanıcılara sundukları içeriklerinde uyması gereken birtakım kurallar ve genel ilkeler bulunmaktadır. Buna göre, isteğe bağlı yayıncılık hizmetlerinde programlar;

- Singapur yasalarına uymalı;
- Ulusal çıkarları, ulusal güvenliğine, kamu çıkarlarına, kamu düzenine karşı gelmemeli;
- Singapur'un diğer ülkelerle olan ilişkilerine zarar vermemeli;
- Şiddet kullanımını savunmak veya teşvik etmek gibi aşırılık yanlısı veya anarşik mesajlar içermemelidir.

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar Singapur'da kamu politikası veya kamu açısından önemli tartışmalı konuları ele alan programlarda gereken tarafsızlığın gözetilmesini sağlamakla yükümlü tutulmuşlardır. Gerekli tarafsızlık, program yapımcılarının bir programda karşıt bakış açıları sunulduğunda bile ellerinden geleni yapmalarını gerektiği şeklinde tanımlanarak hüküm altına alınmıştır. Programlar, gerçeklerin çarpıtılması veya yanıltıcı haberler ile yönlendirilmemelidir. Programların içeriğinin doğru ve tarafsız olmasını sağlamak için her türlü makul çaba gösterilmesinin gerektiği ayrıca belirtilmiştir (IMDA, 2018).

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, Singapur'un çok ırklı ve çok dinli bağlamını göz önünde bulundurması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Herhangi bir ırksal veya dinsel grubun faaliyetlerini, inançlarını, uygulamalarını veya görüşlerini öne çıkarırken gerekli dikkati ve sağduyuyu davranılmasının zorunluluğu belirtilmiştir. Herhangi bir dini inancı veya görüşü öne çıkarırken, bunların hiçbir şekilde diğer dini inançları küçük düşürmediğinden veya küçük görmediğinden emin olunması zorunlu tutulmakta ve ırksal ve dini klişelerden kaçınılmalıdır.

IMDA'nın sınıflandırılabilir içerik öğeleri hususunda keskin kuralları bulunmaktadır. Buna göre IMDA'nın yedi ana içerik kaygısı bulunmaktadır. Bunlar;

- Tema
- Şiddet
- Çıplaklık
- Cinsellik
- Dil
- Uyuşturucu Kullanımı
- Korku

Çeşitli sınıflandırma seviyelerinde her bir içerik kaygısına yönelik izin verilebilecek farklı dereceler, IMDA'nın Film Sınıflandırma Yönergelerinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu yönergeler, programların sınıflandırılması için bir temel oluşturmakta ve bu Kurallarda belirtilen diğer tüm hükümlerle birlikte değerlendirilmektedir.

Medya hizmet sağlayıcılar, güncel olaylar ve bilgi-eğitim programları gibi haberlerde ve diğer programlarda farklı bakış açılarıyla tarafsız bir şekilde ilgilenmelidir. Denge, farklı bakış açılarının sunulması yoluyla aranmalı ve gerçeklerin dışlanması veya yanıltıcı vurgularla saptırılmaması önemle vurgulanmaktadır.

IMDA'nın içeriklerle ilgili bir başka düzenlemesi ise Hükümete veya kurumlarına, mümkün olan en kısa sürede, doğru hatalara, yanlış raporlamaya veya yanlış beyanlara cevap hakkı veya cevap verme fırsatı yönündeki düzenlemesidir. Özel kişiler veya gruplar için, her bir davanın esasına göre yanıt verme fırsatı değerlendirilmelidir. IMDA'nın mağdur tarafa uygun bir ortam üzerinden yanıt verme fırsatı vermesi için bir medya hizmet sağlayıcıyı yönlendirebileceği belirtilmektedir.

IMDA düzenlemelerine göre, mesajları iletmek veya izleyicilerin farkında olmadan zihinlerini etkilemek için görüntülerin, seslerin veya diğer cihazlar ile araçların kullanılması anlamına gelen bilinçaltı mesaj içeren programlara izin verilmemektedir. Aynı zamanda, yanıp sönen ışıklar ve belirli düzenli görsel modeller, sara hastaları veya ilgili durumlardan rahatsız olabilecek bazı izleyiciler için sorunlara neden olabileceğinden bu gibi durumlara da izin verilmemektedir. Tüm programlarda, özellikle çocukların daha duyarlı olabilecekleri için izleyecekleri programlarda bu riskleri en az seviyeye çekilmesine özen gösterilmelidir. Benzer bir şekilde eğlence amaçlı hipnotizmanın herhangi bir yayın gösterimi bakımından, duyarlı izleyicilerde hipnoz indüklenme riskini en aza indirmek için özen gösterilmelidir.

5.7.1.2. IMDA İçerik Endişeleri

IMDA tarafından yapılan sınıflandırmanın temel amacı küçükleri, yetişkinlere yönelik ve onlara zararlı olabilecek içerikten korumaktır. (IMDA Film Classification Guidelines, 2019) IMDA tarafından belirlenen altı sınıflandırma derecesi vardır.

Şekil 22

IMDA tarafından belirlenen altı sınıflandırma derecesi

IMDA tarafından paylaşılan yönergeye göre, G, PG ve PG13 tavsiye niteliğindeki derecelendirmelerdir; NC16, M18 ve R21 ise kanunen zorunlu kılınan yaş kısıtlamalı derecelendirmelerdir. İstisnai durumlarda, bir filmin içeriği: kamu düzenine zarar veriyorsa veya ulusal çıkarlara zarar veriyorsa; herhangi bir ırksal veya dini topluluğu aşağılayan; farklı ırk veya din grupları arasında düşmanlık veya düşmanlık duygularını teşvik ettiği tespit edilmişse herhangi bir derecelendirme verilmemesi mümkün olabilmektedir.

Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların filmleri sergilemek veya dağıtmak için ilgili lisansları almaları gerekmektedir. Sergi sahipleri ve distribütörler, ilgili yaş kısıtlamalarını uygulamalı ve lisanslama koşullarının yanı sıra IMDA tarafından uygulanan ek sınıflandırma koşullarına uymalıdır.

IMDA'nın herhangi bir görsel işitsel içeriğe ilişkin değerlendirmesi yedi içerik unsurunu içermektedir.

1. Tema Unsuru

Tavsiye niteliğindeki derecelendirmelerde, temalar ve mesajlar sunulmalı ve küçükler üzerindeki potansiyel etkilerinden dolayı hassas bir şekilde ele alınmalıdır. Olgun temalara veya içeriğe odaklanan filmler genellikle NC16, M18 veya R21 olarak sınıflandırılmaktadır. Bir konunun tarihsel olaylar dâhil çarpıtılmış veya yanlış temsil edilmiş tartışmalarını veya tasvirlerini içeren filmler daha yüksek bir derecelendirmeyle sınıflandırılabilir veya sınıflandırma reddedilebilmektedir.

2. Şiddet Unsuru

Bir filmdeki şiddetin derecesi ve doğası gereği sınıflandırma derecesini etkilemektedir. Görüntülerin boyutu, karakterizasyon ve şiddet tasvirleri özellikle çocukları korkutabilir, rahatsız edebilir veya taklit etmeye davet edebilir. Bu nedenle, çocuklara yönelik filmlerde yalnızca hafif şiddet tasvirlerine izin verilmektedir. Daha yüksek derecelendirmeler için, daha güçlü şiddet tasvirlerine izin verilir. Bununla birlikte, aşırı şiddet ya da zulmün ayrıntılı veya nedensiz tasvirlerini içeren filmler; suç veya öldürme yöntemleri hakkında ayrıntılı talimatlar içeren veya cinsel şiddetin aşırı veya sömürücü tasvirlerinin sınıflandırılması reddedilecektir.

3. Çıplaklık Unsuru

G derecesinde çıplaklık olmamalıdır. PG veya PG13 derecelendirmesinde, cinsel olmayan bir bağlamda çıplaklık tasvirleri sunulabilir. PG13 derecesinde çıplaklığın nadiren ve cinsel olmayan tasvirlerini içeren filmler için istisnalar olabilmektedir, örneğin tarihi olayların, kabile yaşam biçimlerinin veya tıp sağlık programlarının görüntülerini içeren filmler gibi. Cinsel olmayan bir bağlamda vücudun üst kısmının önden çıplaklığına NC16 kapsamında izin verilir. Tamamen çıplaklık tasvirleri M18 veya R21'de gösterilebilir. Çıplaklığın sömürücü tasvirlerinin sınıflandırılması reddedilecektir.

4. Cinsellik Unsuru

Filmlerdeki cinsel aktivite tasvirlerinin sınıflandırılması, açıklığına, sıklığına ve olay örgüsüne uygunluğuna bağlıdır. Genel olarak, G ve PG derecelendirmelerinde cinsel aktivite tasviri olmamalıdır. Eşcinsellik gibi alternatif cinsellikleri tasvir eden içerikler toplum değerlerine duyarlı olmalıdır. Alternatif cinselliklere odaklanan içerikler, en yüksek R21 derecelendirmesinde sınıflandırılabilir. Aynı cinsiyetten kişiler arasındaki cinsel aktivitenin açık olmayan tasvirleri, R21 derecelendirmesinde gösterilebilmektedir. Sapkın cinsel aktivitelerin pedofili, hayvanlarla cinsel ilişki ve nekrofili gibi açık tasvirlerini veya cinsel aktivitelerin sömürücü tasvirlerini içeren filmlerin sınıflandırılması reddedilecektir.

5. Dil Unsuru

Kaba dilin sınıflandırılması, dilin gücüne, kullanıldığı bağlama ve kullanımıyla ilgili topluluk hassasiyetlerine ve kültürel hassasiyetlere bağlı olmaktadır. Kaba dil, kaba hareketler ve cinsel çağrışımlar içeren jestler, küçük çocuklar tarafından kolayca taklit edilebileceği için G filmlerinde yer almamalıdır. PG13 filmlerinde basit küfürler nadiren kullanılabilmektedir.

6. Uyuşturucu Kullanımı Unsuru

G olarak derecelendirilen filmlerde uyuşturucu ve madde bağımlılığına ilişkin hiçbir gönderme veya tasvir bulunmamalıdır. PG ve PG13 olarak derecelendirilen filmler, küçükler üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceğinden, bu filmler uyuşturucu ve madde bağımlılığına yalnızca seyrek ya da gizli referanslar veya tasvirler içerebilmektedir. Uyuşturucu ve madde kötüye kullanımı tasvirleri, ayrıntı sıklığına ve düzeyine bağlı olarak NC16, M18 veya R21'de gösterilebilmektedir. Uyuşturucu veya psikoaktif madde kullanımını teşvik eden veya uyuşturucu veya psikoaktif madde kullanımının ayrıntılı ve öğretici tasvirlerini içeren içeriğe sahip filmlerin sınıflandırılması reddedilecektir.

7. Korku Unsuru

IMDA, korkunç veya rahatsız edici içeriğe sahip filmleri sınıflandırırken, genç izleyicilerin korunmasını sağlamak için bu tür tasvirlerin etkisini dikkate alacaktır.

Tüm bu düzenlemeler kapsamında, medya hizmet sağlayıcı kuruluşların IMDA'ya başvurup herhangi bir lisans ücreti olmaksızın 5 yıl süreli yayın lisansı ile Singapur'da yayın yapması mümkündür. Singapur'daki düzenlemelere bu tez çalışmasında değinilmesinin temel nedeni ise OTT hizmetleri için 6112 sayılı Kanun'da belirtilen bir lisanslama rejimine benzer bir şekilde lisanslama uygulamasından kaynaklanan benzerliktir.

5.8. Arjantin

Arjantin, Güney Amerika'da Güney Atlantik Okyanusu'na kıyısı olan bir ülkedir. Komşu ülkeler arasında Bolivya, Brezilya, Şili, Paraguay ve Uruguay bulunmaktadır. Arjantin'in kıta alanı batıda And Dağları ile doğuda Atlantik Okyanusu arasındadır. Hükümet sistemi bir cumhuriyettir; başkan hem devlet başkanı ve hem de hükümetin başıdır. Arjantin, merkezi ekonomik planlama ve hükümet düzenlemeleri ile birlikte çeşitli özel özgürlükleri içeren karma bir ekonomik sisteme sahiptir. Arjantin, Güney Ortak Pazarı'nın (Mercosur) bir üyesidir (Globaledge, 2023).

Ulusal İletişim Kurumu (ENACOM) ana iletişim ve medya düzenleyicisidir. Aralık 2015'te başkanlık kararnamesi ile kurulmuş ve daha sonra Nisan 2016'da Kongre tarafından onaylanmıştır. Düzenleyici kurum ENACOM bakanlar kuruluna bağlı olarak faaliyet göstermektedir ve başkan tarafından seçilen dört ve Kongre tarafından önerilen üç yöneticiden oluşan bir kurula sahiptir. ENACOM'un kararları basit çoğunlukla onaylanabilir ve üyeleri başkan tarafından görevden alınabilmektedir (Freedom House, 2021).

Şekil 23

ENACOM Logosu

Arjantin'de internet ortamının tüm yönlerini tek başına düzenleyen bir mevzuat bulunmamaktadır. Devlet 1997'den bu yana, 2005 yılında Kongre tarafından internet hizmetleri aracılığıyla her türlü fikir ve bilginin aranması, alınması ve yayılmasını kapsayacak şekilde genişletilen bir başkanlık kararnamesi ile çevrimiçi ifade özgürlüğüne yönelik korumaları açıkça tesis etmiştir.

Dijital Kanun (N. 27.078) iletişim altyapısı, uydu hizmetleri, telefon şebekeleri, mobil hizmetler, geniş bant bağlantıları ve kablolu televizyon için genel çerçeveyi belirlemektedir. Özellikle, her türlü içerik düzenlemesini açıkça hariç tutmakta ve her kullanıcının herhangi bir kısıtlama, ayrımcılık, ayrım, engelleme, müdahale veya bozulma olmaksızın internet üzerinden herhangi bir içeriğe, uygulamaya, hizmete veya protokole

erişme, kullanma, gönderme, alma veya sunma hakkının garanti edildiği anlamına gelen ağ tarafsızlığını güvence altına almaktadır.

267/2015 sayılı Kararname ile değiştirilen Görsel-İşitsel İletişim Hizmetleri Kanunu, medya ortamına ilişkin düzenleyici çerçeveyi belirlemiştir. Yasa 2009 yılında Kongre tarafından kabul edildiğinde, spektrumun bir kısmını kar amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşlarına ayırmış, özel medyaya kamu hizmeti yükümlülükleri getirmiş, yerli topluluklara radyo ve TV lisansı alma hakkı tanımış, yoğunlaşma ve çapraz yayın sahipliğine sınırlar getirmiş ve telefon şirketlerinin medya lisanslarına sahip olmasını yasaklamıştır (Mastrini, 2012).

5.8.1. Arjantin'de İsteğe Bağlı Yayıncılık Hakkındaki Genel Durum

Film dağıtıcısı olarak ve vergi amaçlı kayıt yaptırma zorunluluğu dışında, OTT platformları büyük ölçüde düzenlenmemiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri için genel çerçeveyi oluşturan Arjantin Dijital Kanunu (N. 27.078), her türlü içerik düzenlemesini açıkça hariç tutarken, 267/2015 sayılı Kararname ile değiştirilen Görsel-İşitsel İletişim Hizmetleri Kanunu da OTT platformlarına atıfta bulunmamaktadır. Ancak, hükümet şu anda çeşitli çevrimiçi video düzenleyici çerçeveleri değerlendirmektedir. Tasarılardan bazıları yerel içerik için asgari bir kota sağlanmasını ve ulusal yapımları teşvik etmek için vergi teşviklerini içermektedir. Teklifler kabul edilirse, ENACOM'un yerel içeriğin nasıl dâhil edilmesi gerektiği hususunda kılavuz yayınlaması beklenmektedir.

Yasa kapsamında hükümetin bir OTT platformuna içeriği kaldırması ya da değiştirmesi için emir vermesine olanak tanıyan belirli bir prosedür bulunmamaktadır. Anayasal çerçeve ve içtihat göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir işlem için yargı kararı gerekecektir. Ayrıca konunun yargıya intikalinden önce tarafların aralarında anlaşması neticesinde de içeriğin kaldırılması imkânı gayet tabi bulunmaktadır.

5.9. Şili

Şili, Güney Amerika'da Güney Pasifik Denizi'ne kıyısı olan bir ülkedir. Komşu ülkeleri arasında Arjantin, Bolivya ve Peru bulunmaktadır. Şili, Macellan Boğazı, Beagle Kanalı ve Drake Geçidi de dâhil olmak üzere Atlantik ve Pasifik Okyanusları arasındaki deniz yollarına göre stratejik bir konuma sahiptir. Şili, doğuda And Dağları ile batıda Pasifik Okyanusu arasında uzun ve dar bir kıyı şeridinde yer almaktadır. Hükümet sistemi bir cumhuriyettir; devlet başkanı ve hükümet başkanı başkandır. Şili, mal ve hizmet fiyatlarının serbest fiyat sistemiyle belirlendiği piyasa odaklı bir ekonomiye sahiptir. Şili, Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ve Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) üyesidir (Globaledge, 2023).

Şekil 24

Şili Coğrafi Konum ve Bayrağı

Şili yasaları henüz OTT platformları için özel bir düzenleyici rejim içermemektedir. Yasanın şu anki halinde OTT platformları, öncelikle Şili'nin genel Ceza Kanunu ve tesadüfen OTT hizmetlerine Katma Değer Vergisi (KDV) uygulayan Vergi Reformu

Kanunu tarafından parçalı bir şekilde düzenlenmektedir. Bununla birlikte, Senato'da yakın zamanda sunulan bir yasa tasarısı, OTT platformlarını dijital platformlar için belirli bir düzenleyici çerçeve içine almayı amaçlamaktadır.

Şili'de OTT platformları için henüz özel bir düzenleyici çerçeve bulunmamaktadır. Parçalı yasal standartlar, OTT hizmetlerine açıkça atıfta bulunmasa da OTT platformlarındaki içeriği tartışmalı bir şekilde yönetebilir.

Şili Ceza Kanunu'nun 374. Maddesi, şarkıları, broşürleri veya basılı olsun ya da olmasın diğer yazıları, rakamları veya pulları iyi geleneklere aykırı olarak sergileyenlerin küçük bir hapis cezası veya on bir ila yirmi aylık vergi birimi para cezası ile cezalandırılacağını belirtmektedir. Ayrıca, hazırlanmasında on sekiz yaşından küçüklerin kullanıldığı pornografik materyali, amacı ne olursa olsun, sergileme fiilini de hapis cezası ile cezalandırmaktadır.

Madde 374, ulusal topraklardan erişilen bir telekomünikasyon sistemi aracılığıyla gerçekleştirildiğinde teşhir eyleminin Şili'de işlenmiş sayılacağını belirtmektedir.

OTT platformları konusunda özel bir hüküm bulunmamakla birlikte, çocuk pornografisi ve iyi geleneklere aykırı diğer materyallerin sergilenmesine ilişkin genel kısıtlamanın, bu tür materyaller dijital platformlarda sergilendiğinde de aynı şekilde geçerli olması mümkündür.

5.8.1. OTT Platformunu Düzenleyen Tasarı

Eylül 2021'de, Şili'deki dijital hizmet platformlarının durumunu düzenlemek için bir yasa tasarısı çalışmaları başlatılmıştır. Dijital platformlar, sunulan kanun tasarısında amacı insanların internette çeşitli görevleri yerine getirmeleri için ortak bir etkileşim alanını kolaylaştırmak olan sanal altyapılar olarak tanımlanmaktadır. Bu platformların, 2. madde uyarınca, içeriklerini Şili'ye yönelttikleri için Kanun Tasarısı hükümlerine tabi olacağı öngörülmektedir. Tasarı, dijital platformların kendi kendilerini düzenlemelerinin artık mümkün olmadığını ve Devletin müdahale etmesinin gerekli olduğunu özellikle belirtmektedir.

Tasarının 4. Maddesi, dijital platformların dijital ortamda eşdeğerlik ilkesine, Şili'de yürürlükte olan anayasal, yasal ve diğer düzenleyici gerekliliklere uygun olarak düzenleyici uyum ilkesine ve ağ tarafsızlığı doğrultusunda erişimin evrenselliği ilkesine tabi olmasını önermektedir.

Tasarının 6. Maddesi tüketiciler ve dijital platform kullanıcıları için dijital ifade özgürlüğünü garanti altına almaktadır. Bu hükme göre, dijital platform sağlayıcıları, iletimden kaynaklanmadığı veya içeriği değiştirmedikleri takdirde içerikten sorumlu olmayacaklardır. Yalnızca, hukuka aykırı, hukuki açıdan hakaret, iftira, tehdit veya suç teşkil eden içerikten, bu tür içeriğin hukuka aykırılığından fiilen haberdar olduklarında bu tür içeriği engellemek veya kaldırmak için özenle hareket etmedikleri takdirde sorumlu olacaklardır.

Tasarının 8. Maddesine göre, dijital platform sağlayıcıları, savunmasız kişilerin, yani yaş, durum veya diğer benzer koşullar nedeniyle kanunen savunmasız kabul edilen kişilerin imajını ve bütünlüğünü korumakla yükümlüdür. Bu tür koruyucu önlemler, bağımlılık yapıcı nitelikleri bilindiğinde veya içerik esasen yetişkinlere yönelik olduğunda hassas içerikler için uyarılar yayınlamayı içerir. Koruyucu tedbirler, özellikle yetişkinlere yönelik içerik söz konusu olduğunda, uygun yaş doğrulama mekanizmalarını içerir.

Yasa tasarısının 6. maddesine göre, dijital hizmet platformlarındaki içerik, hakaret veya iftira içermedikçe, tehdit içermedikçe veya diğer yasal organlar tarafından tanımlanan bir suç teşkil etmedikçe veya bir suçun işlenmesini teşvik etmedikçe kaldırılamayacaktır. Platformların sağlayıcıları, iletimi başlatmadıkları ya da verileri veya içeriği değiştirmedikleri durumlarda sorumlu olmayacaktır. Sağlayıcıların eylemleri yalnızca hizmetin tipik kapsamını aştıklarında veya gerekli özeni göstermediklerinde hukuka aykırı olarak kabul edilecektir; bu durum, hukuka aykırılığı hakkında gerçek bilgiye sahip oldukları için içeriği engellemeleri veya kaldırmaları gereken durumlarda anlaşılacaktır.

Tasarıya göre, dijital platform sağlayıcısı, kullanıcılara verilen tüm zararlardan maddi ve manevi olarak sorumlu olacaktır. Tasarı hükümlerinin ihlali durumunda, tazminata karşılık gelen miktarlar iki katına çıkarılacak ve sistematik bir ihlal varsa platformun geçici olarak engellenmesine bile karar verebilecektir.

Bununla birlikte, bu tür kaldırma veya değişiklik kararlarının alınması ve bunlara uyulmasının sağlanması prosedürü henüz açıklığa kavuşturulmamıştır ve kanun tasarısı hakkında hala tartışma ve çalışmalar devam etmektedir (Río, Gutierrez, & Londoño, 2021).

5.9. Almanya

Batı Avrupa'nın merkezinde yer alan Almanya; Danimarka, Polonya, Çekya, Avusturya, İsviçre, Fransa, Lüksemburg, Belçika, Hollanda, Kuzey Denizi ve Baltık Denizi ile komşudur. Almanya, Kuzey Avrupa Ovası'nda ve Baltık Denizi'nin girişi boyunca stratejik bir konuma sahiptir. Hükümet sistemi federal bir cumhuriyettir; devlet başkanı cumhurbaşkanı, hükümet başkanı ise şansölyedir. Almanya, merkezi ekonomik planlama ve hükümet düzenlemeleriyle birlikte çeşitli özel özgürlükleri içeren karma bir ekonomik sisteme sahiptir. Almanya Avrupa Birliği üyesidir (Globaledge, 2022).

Almanya'da 14 ayrı federe eyalet medya otoritesi yer almaktadır. Alman Anayasa hukukuna göre Almanya'da yayıncılık bir devlet meselesidir. Bu durum yayın denetimi için de geçerlidir. Bu nedenle neredeyse her Alman eyaletinde bir Medya Otoritesi bulunmaktadır. Berlin ile Brandenburg'un yanı sıra Hamburg ile Schleswig-Holstein'da ortak Medya Otoriteleri bulunmaktadır. Bu bağlamda Almanya'da 16 federe eyalet bulunmakta iken 14 ayrı federe düzenleyici medya otoritesi bulunmaktadır.

5.9.1. Die Medienanstalten

Die Medinanstalten 14 Federe eyalet Medya Otoritesinin çatı kurumudur. Radyo ve televizyon yayıncılarının lisanslamalardan ve denetiminden sorumludur. Reklam kurallarına ve küçüklerin korunmasına ilişkin hükümlere uyulup uyulmadığını denetlemekle ve medya yetkinliği kazandırmaya yönelik projeleri teşvik etmektedirler. Yeni yayın teknolojilerinin kullanılmasını desteklemekte ve özel yayıncılıkta çeşitliliğin güvence altına alınmasını sağlamakla görevlidirler (Die Medienanstalten, 2022).

Şekil 25

Die Medinanstalten Logosu

Her kurul, eyaletin nüfusuna göre değişen üye sayısına sahiptir. Kurul üyeleri, federe eyaletlerde bulunan halkı temsil edecek şekilde üniversiteler, sendikalar ve sivil toplum kuruluşları gruplarını temsil eden üyelerden oluşmaktadır (Avşar, 2003).

Almanya'da 14 Medya Otoritesi bulunmaktadır. Eyaletler adına, Die Medienanstalten çatısı altında merkezi görevler ve projeler üzerinde birlikte çalışmaktadırlar. Bu sayede Almanya genelindeki özel radyo ve televizyon istasyonlarının tek tip bir şekilde düzenlenmesi ve Avrupa medya politikasında medya otoritelerinin tek bir sesle konuşması sağlanmaktadır (Die Medienanstalten, 2022).

Die Medienanstalten 4 merkezi komisyon tarafından çalışmalarını yürütmektedir. Bunlar;

- Lisanslama ve Denetleme Komisyonu (Kommission für Zulassung und Aufsicht, ZAK)
- Komite Başkanı Konferansı (Gremienvorsitzendenkonferenz, GVK)
- Medyada Yoğunlaşma Komisyonu (Kommission zur Ermittlung der Konzentration im Medienbereich, KEK)
- Medyada Küçüklerin Korunması Komisyonu (Kommission für Jugendmedienschutz, KJM)

ZAK, ülke çapındaki özel yayıncıların lisanslarından ve denetiminden, platformların düzenlenmesinden ve dijital yayıncılığın geliştirilmesinden sorumludur.

GVK, platformların tahsisi ve kablosuz iletim kapasitelerinin özel sağlayıcılara tahsis edilmesi için seçim kararını verir.

KEK, ülke çapındaki özel televizyonlarda görüş çeşitliliğinin sağlanmasına yönelik düzenlemelere uyulup uyulmadığını izler.

KJM, özel televizyon ve radyoların yanı sıra internette de gençlerin korunması için merkezi temas noktasıdır. Bu 4 ana komisyonun dışında bir tane de iç yapı bulunmaktadır. Anılan iç organ DLM'dir: Direktorenkonferenz der Landesmedienanstalten (Eyalet Medya

Otoriteleri Direktörler Konferansı). Genel olarak DLM'de, hukuk, teknoloji, medya yetkinliği gibi konularda medya politikası rotasının belirlenmesi için hazırlık yapılmaktadır (Die Medienanstalten, 2022).

Şekil 26

Die Medienanstalten Teşkilat Çatısı

Devletlerarası Medya Anlaşması (Medienstaatsvertrag - MStV) 16 Alman federal eyaletinin tamamı tarafından onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. MStV'yi onaylayan son Alman federal eyaleti olan Mecklenburg-Vorpommern Parlamentosu, 28 Ekim 2020 tarihinde MStV'yi onaylayan yasayı kabul etmiştir. MStV'nin ülke çapında yürürlüğe girebilmesi için tüm Alman federal eyaletleri tarafından onaylanması ön koşulu bulunmaktadır. Mecklenburg-Vorpommern eyaletinin bu yasayı onaylamasından sonra MStV Almanya'da yürürlüğe girmiştir (Hardinghaus, Süss, & Kimmich, 2020).

5.9.2. Medienstaatsvertrag (MStV)

MStV teknik olarak incelendiğinde, 2018/1808/EU sayılı Direktif ile değiştirilen 2010/13/EU sayılı AB Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifinin Almanya'daki uygulamasıdır.

MStV, mevcut Devletlerarası Yayıncılık Anlaşmasının (Rundfunkstaatsvertrag RStV) yerini almaktadır ve medya politikasında önemli bir kilometre taşı olarak kabul edilmektedir. Medya ortamını modernleştirme ve Alman yasal çerçevesini bir sonraki dijital medya seviyesine uygun hale getirme yönündeki ulusal çabaların önemli bir parçasıdır. Sonuç olarak MStV, yayıncılığın yanı sıra yayıncılık kategorisinin ötesindeki hizmetlere, yani tele medya hizmetlerine de odaklanmaktadır. Medya aracıları, medya platformları, kullanıcı arayüzleri ve video paylaşım hizmetleri ile MStV, medya piyasasındaki birçok kuruluş için geçerlidir (Hardinghaus, Süss, & Kimmich, 2020).

MStV, online haber medya için yasal çerçeve sağlar ve aynı zamanda bu konuda en önemli yasal düzenlemenin de tek bir parçasıdır. Temel olarak, MStV OTT platformları ile ilgili olabilecek üç tür medya tanımı yapmaktadır. Bunlar medya platformları (Medienplattform), medya aracıları (Medienintermediär) ve kullanıcı ara yüzleridir (Benutzeroberflächen).

Medya platformları ve medya aracıları arasındaki ana fark, içerik sağlayıcının içeriği seçme ve düzenleme rolleridir. İkisi de medya veya yayın hizmetleri sunmaktadır. Medya platformları ve medya aracıları arasındaki ana fark en iyi YouTube ve Netflix gibi platformları karşılaştırarak görülebilmektedir. Netflix, kendi ve üçüncü tarafın tele medyasından oluşan içeriğini düzenlerken, Youtube her türlü tele medya yüklenmesine izin verir ancak içeriğe karar vermemektedir. Bu nedenle, Netflix MStV'nin bir medya platformu, YouTube ise bir medya aracısıdır (Ory, 2021).

Ancak, kullanıcı arayüzleri açısından bu ayrım yapılmamaktadır çünkü her ikisi de bir tür bir arayüze sahiptir ve bu nedenle kullanıcı arayüzleri için geçerli olan hükümler, özel olarak medya platformları veya aracılarına uygulanacak hükümlerle birlikte uygulanacaktır (Ory, 2021).

İşbu Üst Kurul Uzmanlık Tezi çalışmasında sadece medya platformları ele alınacaktır çünkü sağlayıcı tarafından içeriğin düzenlenmesi istek üzerine video akışı platformları için daha gerçekçi bir senaryodur.

MStV en önemli yasal düzenlemelerden biri olmasına rağmen, genel hukuk ve ceza kanunlarının da hâlâ geçerli olduğunu belirtmek gereklidir. Buna ek olarak, JMStV (Interstate Treaty on the Protection of Minors) medya platformlarına uygulanır ve bu nedenle Devlet Medya Otoriteleri, içeriğin JMStV'nin yasaklarını ihlal ettiği durumlarda, JMStV'nin konuyla ilgili 20. ve 4.maddeleri ve MStV'nin 109. maddesi ile birlikte içeriğin kaldırılmasını emredebilmektedir.

MStV kapsamında, medya platformları program çeşitliliği garanti etme yükümlülüğüne sahip bulunmaktadır. Özellikle, üçüncü taraf içeriğinin seçilmesi ya da kabul edilmesi sırasında, benzer içeriğe karşı ayrımcılık yapmamaları ve platforma erişimi sağlayanlar için haksız şekilde kısıtlamamaları gerekmektedir (Ory, 2021).

Bu düzenlemeyle birlikte olası haksız rekabet ile mücadele edilmesi planlanmış ayrıca kullanıcılara program çeşitliliği temin edilerek ifade ve düşünce özgürlüğüne atıf yapılmıştır.

Kullanıcı arayüzüne ilişkin olarak, MStV ayrımcılık yasağı ve platformdaki içeriğin bulunabilirliğine ilişkin haksız kısıtlamaları ve yayın yapan kamu ve özel yayıncıların içeriği

için belirli gereksinimleri belirtmektedir. MStV aynı zamanda platformun kullanıcının arayüzdeki içeriklerin düzenini kalıcı şekilde kolayca özelleştirebilme imkânını garanti etmekle de yükümlü tutmaktadır. Ancak bu yükümlülük, teknik olanaklara tabidir. Platformlar, böyle bir değişikliğin teknik olarak imkânsız olduğunu veya orantısız bir çaba gerektireceğini kanıtlayabildiği takdirde bu yükümlülüklerden muaf tutulabileceklerdir.

Medya platformları aynı zamanda içeriklerin seçilmesi ve düzenlenmesi konusunda yönlendirdikleri ilkeleri açıklamakla da yükümlüdür. Bu bilgi, kullanıcılarına kalıcı, doğrudan ve kolay erişilebilir şekilde sunulmalıdır. Ayrıca, MStV medya platformlarının anayasal düzene bağlandığını ve tüm genel yasalara uymaya yükümlü olduğunu belirler ve kişisel verileri koruyan hükümler de içermektedir.

MStV tarafından yönetilen OTT platformların öncelikli lisans gerektirmediği de belirtilmektedir. Potansiyel bir medya platformu veya aracının işine başlamadan önce sadece ilgili Devlet Medya Otoritesine bu yöndeki talebini bir ay önce bildirmesi yeterlidir. Ayrıca, yukarıda belirtilen yükümlülükler günlük ortalama 20.000 ve daha az sayıda kullanıcıya sahip genel olarak sayıca daha az olan medya platformları için geçerli değildir.

MStV kapsamında bulunan OTT platformların denetimi, Devlet Medya Otoriteleri tarafından yapılabilmektedir. MStV kapsamında içeriğin kaldırılması ya da erişimin engellenmesi son çare olarak görülmektedir. 109. Madde çerçevesinde MStV hukuki önlemler alabilir ve içerik gerektiğinde kaldırılabilmektedir. Bu bağlamda Devlet Medya Otoritelerinin hükümet otoritelerinden bağımsız ve özerk bir statüde bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. MStV çerçevesindeki yükümlülüklerin içeriğini belirlemek için, Devlet Medya Otoritesi kuralları yürürlüğe koyma yetkisine sahiptir. Ancak, bu yetki MStV ile kısıtlanmıştır.

MStV'nin 109. maddesi tarafından belirlenen gereklilikler ve yöntemler, OTT platformlarındaki içeriklerin kaldırılması veya değiştirilmesi için geçerli olur. Bu nedenle, medya platformlarına yüklenen yükümlülüklerin ihlalinde Devlet Medya Otoriteleri tarafından cezai işlem uygulanabilmektedir. Ancak, bu tür bir önlemler orantılılık ilkesine tabidir.

5.10. Tayland

Tayland, Güneydoğu Asya'da Andaman Denizi ve Tayland Körfezi'ne kıyısı olan bir ülkedir. Komşu ülkeleri arasında Burma, Kamboçya, Laos ve Malezya bulunmaktadır. Hükümet sistemi anayasal monarşidir; devlet başkanı kral, hükümet başkanı ise başbakandır. Tayland, merkezi ekonomik planlama ve hükümet düzenlemeleriyle birlikte çeşitli özel özgürlüklerin bulunduğu karma bir ekonomik sisteme sahiptir. Tayland, Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ve Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) üyesidir (Globaledge.com, 2023).

Tayland'da geleneksel anlamdaki yayıncılık türleri olan radyo ve televizyon yayıncılıkları, Ulusal Yayıncılık ve Telekomünikasyon Komisyonu'nun (NBTC) gözetimi altında düzenlenmektedir. NBTC'de altı yıllık dönemler için seçilen komisyon üyeleri tarafından kararlar alınmaktadır (Wickery&Worachai, 2019).

Şekil 27

Ulusal Yayıncılık ve Telekomünikasyon Komisyonu Logosu

NBTC bir takım lisanslama faaliyetleri yürütmektedir. NBTC'de lisanslaması faaliyleti olarak, DTH (Direct to Home- Uydu Ortamı), kablo ve DTT (Digital terrestrial television) platformlarının lisanslanması ve IPTV hizmetleri telekom operatörü lisansı alınarak yürütülmektedir (Wickery&Worachai, 2019).

Tayland'da OTT hizmetleri hakkında, hâlihazırda lisans gereklilikleri ve internet üzerinden yayınlanan yerli ya da yabancı kaynaklı kanallara lisans ya da ücret uygulamak

için yasal yetki olmadığından düzenlenmemiştir. Ülkede genel olarak İnternet içeriğine ilişkin çok az düzenleme bulunmaktadır. NBTC, mevcut Yayın Kanunu doğrultusunda bazı düzenlemeler taslağı hazırlamaya çalışmış, ancak bunların evrensel olarak uygulanabilir olmayacağını, sadece Taylandlı tüketicileri aktif olarak hedefleyen OTT hizmetlerini hedeflediğini belirtmiştir (Wickery&Worachai, 2019).

NBTC 2017 yılında OTT içeriği ve ilgili hizmet operatörlerini düzenlemek için bir girişim başlatmış, ancak bu girişim konu hakkında kamuoyunda yoğun bir tepki oluştuğundan hiçbir zaman tam olarak gerçekleşmemiştir. NBTC 2019'un başlarında konuyu tekrar gündeme getirdiğinde, kamuoyunda tekrar geniş çaplı bir tepkiyle karşılanmış ve OTT hizmetlerine yönelik olarak herhangi bir düzenleme yapılamamıştır (Chitranukroh, Wongsuryat, & Surakitjakorn, 2019).

Bu kapsamda, Tayland'da, OTT içeriği ve OTT hizmet sağlayıcıları üzerindeki hukuki belirsizlik henüz çözüme kavuşturulamamıştır. Bununla birlikte Tayland'da OTT içeriği esas olarak medya içeriği şeklinde görüldüğünden, OTT içeriğinin her bir içerik türüyle ilgili yasa ve yönetmeliklere uyması gerekmektedir. Bu kapsamda Tayland'da, OTT içeriği ile ilgili olabilecek yasalar arasında Telif Hakkı Yasası, Kişisel Verilerin Korunması Yasası ve Bilgisayar Suçları Yasası bulunmaktadır (Chitranukroh, Wongsuryat, & Surakitjakorn, 2019).

Sonuç olarak Tayland'da, OTT içeriğine özel olarak uygulanabilecek bir düzenleyici kurum veya kanun bulunmadığından, OTT içeriğinin bir platformdan kaldırılmasını isteyen bir kişi, diğer ilgili kanunlardaki mevcut yasal önlemlere dayanmak zorunda kalacaktır. Başka bir deyişle, hedeflenen OTT içeriğinin bir OTT platformundan yasal olarak kaldırılması veya indirilmesi için yasa dışı olarak kabul edilmesi ve yürürlükteki yasaların buna cevaz vermesi gereklidir. Ayrıca, OTT hizmet sağlayıcısına karşı içeriklerin kaldırılması işleminin uygulanabilmesi için tedbirlerin uygulanabilir ve yeterince pratik olması gerekir. Bu kapsamda ülkede OTT hizmetleri için uygulanabilir iki farklı Kanun Telif Hakkı Kanunu ve Bilgisayar Suçları Kanunu bulunmaktadır.

5.11. Belarus

Belarus'ta, program sağlayıcılar tarafından sağlanan IPTV kanalları da dâhil olmak üzere internet hizmetleri aktif olarak yürütmektedir. Mevcut Belarus mevzuatı, internet üzerinden sağlanan video içeriği OTT hizmetleri için herhangi bir düzenleme öngörmemektedir.

OTT hizmetlerinin düzenlenmesi ihtiyacı Minsk'te düzenlenen bir toplantıda Bilgi ve Bilişim Bakanlığı, ilgili birimler, televizyon kanalları, kablo operatörleri ve Telekomünikasyon Endüstrisi Birliği temsilcileri tarafından tartışılmıştır. Telekomünikasyon Endüstrisi Birliği Başkanı, düzenlemenin olmaması nedeniyle yasal alanda çalışan telekomünikasyon operatörlerinin OTT hizmetlerinden kaynaklanan haksız rekabetle karşı karşıya kaldıklarını belirtmiş ve bu kapsamda düzenlemeye ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. OTT hizmetleri uydu ve kablo ortamındaki aboneliklerin azalmasına sebep olmaktadır. Buna göre, yıllık abone çıkışı en az yüzde 10'a yakın olarak belirtilmektedir (Laptev & Lashuk, 2021).

Mevcut durumda OTT hizmetleri,

- Vergi ödememekte;
- Dağıtımcılar siciline kayıtlı değildir: yani, hak sahipleriyle sözleşme yapmadan TV programları sağlamakta;
- İlgili haklar için ödeme yapmamakta;
- Ulusal Fikri Mülkiyet Merkezi'ne katkıda bulunmamakta ve
- Kamu paketinin zorunlu programlarını dağıtmamaktadır.

OTT hizmetlerinin özellikle vergilerden bir anlamda muaf olmasının önüne geçebilmek adına gelecekte hükümet kuralları ve yönetmelikleri ile düzenlenmesi planlanmaktadır (Laptev & Lashuk, 2021).

5.12. Hindistan

Hindistan, Güney Asya'da Umman Denizi ve Bengal Körfezi'ne kıyısı olan bir ülkedir. Komşu ülkeleri arasında Bangladeş, Bhutan, Burma, Çin, Nepal ve Pakistan bulunmaktadır. Hükümet sistemi olarak federal bir cumhuriyettir Devlet başkanı cumhurbaşkanı, hükümet başkanı ise başbakandır. Hindistan Asya-Pasifik Ticaret Anlaşması (APTA) ve Güney Asya Bölgesel İşbirliği Birliği (SAARC) üyesidir (Globaledge, 2023).

2010'lu yılların başlarından itibaren Hindistan'da OTT hizmetlerine yönelik herhangi bir düzenlenme bulunmamaktadır. OTT platformlarını düzenleyen herhangi bir yasa veya kural bulunmamasının temel nedenlerinden biri ise, dijital ortamlar olarak sınıflandırılan alanın nispeten yeni bir eğlence aracı olarak görülmesidir.

Çeşitli düzenleyici kurumların yönetimi altında hükümet yönergelerini takip eden televizyon, film, basılı yayın veya radyo gibi geleneksel medyanın aksine, OTT hizmetleri serbest bir alana sahiptir. Bununla birlikte, çeşitli siyasi gruplar ve sosyal örgütler tarafından çevrimiçi içeriğin düzenlenmesi yönünde sık sık çağrılar yapılmaktadır. Netflix'in "Leila" ve "Sacred Games" gibi dizileri bazı grupların tepkisini çekmiş, bu da yayın içeriğinin düzenlenmesini talep eden davalara yol açmıştır (Spherex, 2023).

Bu kapsamda, Hindistan'da OTT hizmetlerinin denetlenmesine yönelik büyük bir kamuoyu oluşmuş ve düzenleme ile ilgili çalışmalar başlamıştır. Bu bağlamda Hindistan İnternet ve Mobil Birliği (IAMAI) ile Bilgi ve Yayıncılık Bakanlığı (MIB) tarafından yapılan çalışmalar neticesinde Eylül 2020'de "Çevrimiçi Küratörlü İçerik Sağlayıcılar için Evrensel Öz Düzenleme Yasası" çıkarılmıştır. Bu yapılan çalışma ile platformların kendi denetim mekanizmalarını geliştirmeleri tavsiye ve teşvik edilmekle beraber herhangi bir bağlayıcı hükümler bulunmamaktadır.

Çevrimiçi Küratörlü İçerik Sağlayıcılar için Evrensel Öz Düzenleme Yasası ile bir takım genel amaçlar belirtilmiştir. Bunlar arasında;

- İçerik sağlayıcıları tarafından sunulan içerikle ilgili şikâyetlerin yerine getirebilmesi adına bir mekanizma sağlamak;
- İçerik sağlayıcıları tarafından sunulan içerikle ilgili şikâyetler için bir üst merciye iletilmesini sağlamak gibi genel anlamda bir çerçeveleme yapılmaktadır.

IAMAI ile MIB çalışmalarını öz düzenleme yasasından sonra da devam ettirmiş ve yapılan ortak çalışmaların ikinci bir sonucu olarak, Şubat 2021'de Bilgi Teknolojisi Aracılar ve Dijital Medya Etik Kodu Kuralları isimli yasa (Information Technology (Intermediary

Guidelines and Digital Media Ethics Code) Rules) Resmî Gazetede ’de yayınlanmasıyla OTT platformlarına yönelik başkaca düzenlemeler getirilmiştir.

Bu yeni düzenleme ile genel olarak OTT platformları için dijital medya aracıları tanımı yapılmış ve içerikle ilgili şikâyetlerin ele alınması için üç kademeli bir şikâyet giderme mekanizması oluşturulmuştur. İlk aşama OTT platformlarının kendi öz düzenlemeleri, ikinci aşama OTT platformları için bağımsız bir öz düzenleme organı ve üçüncü aşama ise Bilgi ve Yayın Bakanlığı aracılığıyla hükümet tarafından bir gözetim mekanizması olarak belirtilmiştir.

İlk kademe platformların kendi öz düzenlemesidir. OTT platformları için bağımsız öz düzenleyici kurum, mekanizmanın ikinci aşamasıdır ve IAMAI gibi bir endüstri kuruluşu bu kapsamda söz sahibi olabilmektedir. Mekanizmanın üçüncü aşaması, Bilgi ve Yayıncılık Bakanlığı aracılığıyla Merkezi hükümet tarafından yürütülen bir gözetim mekanizmasıdır.

5.12.1. IAMAI(Internet and Mobile Association of India)

2004 yılında kurulan Hindistan İnternet ve Mobil Birliği (IAMAI), kâr amacı gütmeyen bir endüstri kuruluşudur ve dijital ekosistemin çeşitli sektörlerindeki yerleşik şirketlerin yanı sıra yeni kurulan şirketleri de içeren 400'den fazla Hintli ve çok uluslu şirketin üyesi olduğu dijital hizmetler endüstrisini temsil eden Hindistan’da bulunan kuruluştur (IAMAI, 2023).

Şekil 28

IAMAI Logosu

IAMA’nin görevi, çevrimiçi ve mobil katma değerli hizmetler sektörlerini genişletmek ve geliştirmektir. Kurum olarak, kendini, temsil ettiği işletmelerin birleşik sesini hükümete, yatırımcılara, tüketicilere ve diğer paydaşlara sunmaya adamıştır. IAMAI, dijital reklamcılık, dijital eğlence, büyük veriye kadar uzanan geniş bir spektrumda birçok sektörü temsil etmektedir.

5.12.2. Bilgi Teknolojisi Aracılar ve Dijital Medya Etik Kodu Kuralları

Şubat 2021'de yapılan çalışmalar neticesinde, 2021'de Bilgi Teknolojisi Aracılar ve Dijital Medya Etik Kodu Kuralları isimli yasa (Information Technology (Intermediary Guidelines and Digital Media Ethics Code) Rules) Resmi Gazetede 'de yayınlanarak OTT platformlarına yönelik üç aşamalı bir denetim mekanizması sistemi öngörülmüştür.

Aracılar ve Dijital Medya Etik Kodu Kurallarının öngördüğü şekilde, ilgili yasanın on birinci maddesinde öz düzenleme mekanizması ele alınmaktadır. On birinci maddenin ikinci fıkrasında platform ve yayıncıların yükümlülükleri belirtilmiştir. Buna göre platform ve yayıncılara;

- Şikâyet giderme mekanizması kuracak ve alınan şikâyetlerin giderilmesinden sorumlu olacak Hindistan merkezli Şikâyet Görevlisi atamakla;
- Şikâyet giderme mekanizmasıyla ilgili iletişim bilgilerini ve Şikâyet Görevlisinin adını ve iletişim bilgilerini web sitesinde veya arayüzde uygun bir yerde görüntülemekle;
- Şikâyet Görevlisinin kendisine ulaşan her şikâyetle ilgili olarak on beş gün içinde bir karar vermesini ve belirtilen süre içinde şikâyet sahibine iletmesini sağlamakla:
- 12. kuralda atıfta bulunulan bir özdenetim kurumunun üyesi olmak ve onun şartlarına uymakla yükümlü tutulmuşlardır.

On birinci maddenin üçüncü fıkrasında ise anılan Şikâyet Görevlisinin görev ve yetkileri belirtilmiştir. Buna göre şikâyet görevlisi;

- Etik Kuralları ile ilgili herhangi bir şikâyeti almak için irtibat noktası olmak
- Şikâyetçi, özdenetim kurumu ve Bakanlık ile etkileşim için koordinasyon noktası olarak hareket etmekle yükümlü tutulmaktadır.

Öz düzenleme mekanizmasının ikinci basamağı yasanın on ikinci maddesinde ele alınmaktadır. Buna göre OTT platformlarının üye olacağı bağımsız bir organ yapısının kurulması öngörülmekte ve bu kapsamda öz denetim kurumunun işletilmesi öngörülmektedir.

Bu bağımsız kurum Yüksek Mahkeme veya Yargıtay'dan emekli bir hâkim ya da medya, yayıncılık, eğlence, çocuk hakları, insan hakları veya ilgili diğer alanlardan bağımsız bir başkan tarafından idare edilmektedir. Aynı zamanda bu kurum, medya, yayıncılık, eğlence, çocuk hakları, insan hakları ve diğer ilgili alanlardan uzman olan ve en fazla altı üyeye sahiptir.

Öz denetim kurumunun görev ve sorumlulukları on ikinci maddenin dördüncü fırkasında belirtilmiştir. Buna göre öz denetim kurumunun görevleri arasında;

- Yayıncının Etik Kurallarına uyumunu ve bağlılığını denetlemek ve sağlamak;
- Yayıncılara Etik Kurallarının çeşitli yönleri hakkında rehberlik sağlamak;
- Yayıncılar tarafından belirtilen on beş günlük süre içinde çözülmemiş şikâyetleri ele almak;
- Yayıncıların kararına karşı şikâyetçi tarafından yapılan itirazları dinlemek;
- Etik Kurallarına uyumu sağlamak için beşinci fıkrada belirtilen bu tür kılavuzları veya tavsiyeleri bu tür yayıncılara yayınlamak görevleri bulunmaktadır.

Özdenetim kurumu, dördüncü fıkrada atıfta bulunulan bir şikâyeti veya itirazı ele alırken, yayıncılara şu şekilde aşağıdaki yönergeleri veya tavsiyeleri verebilir;

- Yayıncıyı uyarma, sansürleme, uyarma;
- Yayıncı tarafından bir özür talep edilmesi;
- Yayıncının bir uyarı kartı veya sorumluluk reddi beyanı eklemesini zorunlu kılma

Çevrimiçi içerik olması durumunda ise;

- İlgili içeriğin derecelendirmelerini yeniden sınıflandırmak
- İçerik tanımlayıcısında, yaş sınıflandırmasında ve erişim kontrol önlemleri olması ya da
- İlgili içeriğin özetinin düzenlenmesi gibi kararlar verilebilmektedir.

Özdenetim kuruluşu, Etik Kurallarının ihlal edilmediği görüşündeyse, bu kararı şikâyetçiye ve ilgili kuruluşa iletme yükümlü tutulmuşlardır. Bir yayıncının, söz konusu kılavuzda veya danışma belgesinde belirtilen süre içinde özdenetim organının yönergelerine veya tavsiyelerine uymaması durumunda, özdenetim kurumu, sürenin sona ermesinden sonraki on beş gün içinde konuyu on üçüncü maddede atıfta bulunulan Gözetim Mekanizmasına havale edeceği de ayrıca hüküm altına alınmıştır.

Üç aşamalı mekanizmanın son aşaması yasanın on üçüncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre mekanizmanın üçüncü ve son aşaması gözetim mekanizması şeklinde tasarlanmıştır. Gözetim mekanizması, Bakanlık, yayıncıların ve özdenetim kurumlarının Etik Kurallarına uymasını koordine etmek ve kolaylaştırmak ile kanunda sayılan görev ve yetkileri yerine getirmekle yükümlü tutulmuştur. Buna göre bu görev ve yetkiler;

- Öz denetim kurumu için, Uygulama Kuralları da dâhil olmak üzere bir tüzük yayınlamak;
- Şikâyetleri değerlendirmek üzere bir Daireler Arası Komite kurmak;

- On ikinci madde uyarınca özdenetim organının kararından kaynaklanan şikâyetleri veya özdenetim organı tarafından belirtilen süre içinde herhangi bir karar alınmadığı durumlarda, Etik Kuralların ihlaline ilişkin gerekli görebileceği diğer şikâyetleri veya başvuruları Bölümler Arası Komiteye havale etmek;
- Yayıncılara uygun rehberlik ve tavsiyelerde bulunmak;
- Etik Kuralların korunması ve bunlara uyulması için yayıncılara emir ve talimatlar vermek olarak sayılmıştır.

Tüm bu düzenlemelerle birlikte Hindistan'da Singapur ya da ülkemizdeki gibi bir lisanslama rejimi öngörülmemiştir. Üç aşamalı mekanizma ile içerikler hakkında düzenleme yoluna gidildiği gözlenmektedir.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gelişen teknoloji ile birlikte internet, gündelik hayatımızda vazgeçilmez bir öğe haline gelmiştir. Akıllı cep telefonlarından televizyonlara, evlerdeki buzdolaplarından akıllı ev sistemlerine kadar günümüzde bütün cihazlar artık interneti kullanarak insanların hayatını kolaylaştırmaktadır. İnternetin ve internet tabanlı teknolojilerin bu denli gelişmesinin ardından medyanın birçok unsuru da artık internet tabanlı teknolojilerle birlikte gelişmiş ve değişime uğramıştır.

İnternetin bu alanlarda kullanımı sadece medya araçlarını değiştirmekle kalmamış aynı zamanda insanların bu araçlar ile kurdukları ilişkileri de yeniden şekillendirmiştir. Aynı zamanda insanlar artık yeni nesil medya araçlarıyla birlikte alışkanlıklarını da değiştirmektedirler. Artık haftanın belirli bir günü bir içerik için televizyon başında beklemek yerine, haftanın istedikleri günü istedikleri saatte içeriğe ulaşılabilir hâle gelinmiştir. 2000'li yılların başlarına kadar sadece alıcı konumunda bulunan tüketiciler, artık sahip oldukları akıllı telefon veya tabletler vasıtası ile medya hizmet sağlayıcısı konumuna ulaşmışlardır.

İnternet teknolojilerinin bu gelişimi, günümüzde her alanda olduğu gibi insanların izleme ve dinleme alışkanlıklarında da değişiklikler meydana getirmiştir. Bu durum karşımıza, yeni yayın ortamlarını, yeni yayın şekillerini, yeni aktör ve yeni kavramları çıkarmıştır. Bunlardan biri de medyayı etkisi altına alan internet ortamından yapılan yayıncılık hizmetleridir.

Dijital verilerin görsel-işitsel ortamda ve internet ortamında sağlanmasına yönelik hizmetler genel olarak OTT hizmetleri olarak adlandırılmaktadır. Bu hizmetler genel olarak toplumu, özelde ise telekomünikasyon ve yayıncılık sektörünü değiştirme konusunda önemli bir aktör konumundadır. Yayıncılık endüstrisinde OTT hizmetlerinin yarattığı etki, temelde yayıncılık hizmetlerinin arz ve talebinde yapısal bir değişikliğe sebep olmuştur.

Günümüzde oldukça yoğun bir şekilde kullanılan internet tabanlı medya hizmetlerinin en önemli temsilcilerinden birisi de OTT hizmetleri olmuştur. OTT hizmetleri, internet teknolojilerinin ve gerekli altyapının gelişmesi ile hızlı bir biçimde gelişme göstermiştir. İnternetle birlikte gelişim sürecine giren OTT hizmetleri ile bu hizmetleri kullanan kullanıcı sayısı ve bu hizmetlerde kullanıcılara sunulan görsel işitsel içeriklerin sayısı da inanılmaz ölçülerde artmıştır.

İnternet ortamından yapılan yayıncılık hizmetlerinin gündelik hayatımızda yer almalarından itibaren uzunca bir süre sonrasına kadar bu hizmetler için herhangi bir düzenleme ya da denetleme kurum ve mekanizması geliştirilememiştir. OTT hizmetleri vasıtası ile sunulan görsel işitsel içerikler ile ilgili nihai kararları verebilecek bir kurum ya da mekanizmanın eksikliği nedeniyle, birçok zararlı ve olumsuz olduğu düşünülen içerik, korumaya muhtaç kullanıcıların erişimine sunulmuştur.

Bu sebeple, internet ortamından yapılan yayınlarda sunulan görsel işitsel içeriklerin risk gruplarını olumsuz yönde etkilememesi gerekliliği hâsıl olmuştur. Bu kapsamda ülkeler internet ortamından yapılan yayınlara ilişkin çalışmalara başlamış ve bunların neticesinde farklı farklı düzenlemeler çıkarmış ya da çıkarma aşamasında bulunmaktadırlar.

Yapılan düzenlemeler ülkelerin tarih ve kültürel farklılıklarına, siyasi modellerine, bakış açılarına göre farklılık göstermektedir. Bu kapsamda internet ortamından yapılan yayınlara ilişkin düzenlemelerde üç ana bakış açısı bulunduğu gözlemlenmektedir. Bunlardan ilki, düzenleme yanlısı yaklaşımdır. Bu yaklaşım, OTT hizmetlerinin geleneksel medya hizmetleri gibi düzenlenmesi gerektiğini savunmakta ve bu tür bir düzenlemenin, kullanıcıların korunmasını sağlayabileceğini ve haksız rekabeti engelleyebileceğini düşünmektedir.

İkinci ana yaklaşım ise düzenleme karşıtı yaklaşımdır. Bu yaklaşım, OTT hizmetlerinin özgür bir internetin bir parçası olarak herhangi bir düzenlemeye tabi olmaması gerektiğini savunmaktadır. Bu tür bir düzenlemenin inovasyonu engelleyebileceğini ve tüketicilere zarar verebileceğini düşünmektedir.

Üçüncü son ana yaklaşım ise dengeli yaklaşımdır. Bu yaklaşım hem tüketicilerin hem de OTT hizmetlerinin korunmasını sağlayacak dengeli bir düzenlemenin gerekliliğine inanmakta ve yalnızca tüketici koruması ile sınırlı kalmadan, aynı zamanda inovasyonu da teşvik edebilmesini savunmaktadır.

Türkiye'de 6112 sayılı Kanun'un 29/A maddesi ile getirilen düzenlemeler kapsamında "düzenleme yanlısı" yaklaşımı benimsediği söylenebilmektedir. Aynı şekilde Avrupa Birliği Görsel İşitsel Medya Direktifini yürürlüğe koyan Birlik üyelerinin de aynı şekilde düzenleme yanlısı yaklaşımı benimsediği gözlenmektedir.

Aynı zamanda, Türkiye'de yürürlükte olan 6112 sayılı Kanun ile Avrupa Birliği Görsel İşitsel Medya Direktifi arasında büyük benzerlikler saptanmıştır. Avrupa Eserleri, Editoryal Sorumluluk gibi tanımlar ve daha nice tanımlar birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Bu durumun da Türkiye ile Avrupa Birliği arasında yürütülen üyelik süreci kapsamında ülkemizdeki mevzuatın, Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumluluk çalışmaları

uyarınca çıkarıldığı sonucuna ulaşılmaktadır. İnternet ortamından yapılmakta olan yayınlar hakkında ülkelerin düzenleme alanına aldıkları benzer konular; özetle küçüklerin korunması, nefret söylemi, kamuya zararlı içerik ve reklam yayınları gibi konulardan oluşmaktadır.

Bu bağlamda çalışma kapsamında incelenen ülke örneklerinin, internet ortamından yapılan yayınları henüz düzenlemeyen ülkelerin çalışmalarında yol gösterici bir niteliği sahip olacağı düşünülmektedir. Ayrıca yapılan bu çalışma, hâlihazırda düzenleme çalışmasında bulunan ülkeler için hazırlanan düzenlemelerin karşılaştırılması açısından bir referans noktası olabilecektir.

Yapılan tüm bu çalışmaların ülkemiz mevzuatı açısından ele alınması neticesinde;

- İnternet ortamından yapılan yayınların denetlenmesi hususunda medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ve platformların kendi denetim mekanizmalarının teşvik edilmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir. Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların öz denetim mekanizmasının alacağı kararlara karşı bir itiraz yolu olarak RTÜK'e başvuru yapılması ile kurum çalışanlarının daha verimli bir denetim işlemi icra edebileceği düşünülmektedir.
- OTT hizmetlerini temsil edebilecek bir yapının kurulmasının teşvik edilmesinin sektör için önemli bir gelişme olacağı düşünülmektedir.
- İnternet ortamından yapılan yayınlarda meydana gelebilecek telif konusu benzeri anlaşmazlıkların önlenmesinde Sayısal Kayıt, Arşiv ve Analiz Sistemi (SKAAS) sisteminin bu alandan yapılan yayınlar için kayıt işleminin yapmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda hangi kuruluşun hangi yayını yaptığı kayıt altına alınmış olacak ve herhangi bir anlaşmazlık durumunda bu kayıtlardan faydalanılabilecektir.
- 6112 sayılı Kanuna eklenen 29/A maddesinin birinci fıkrasında hâlihazırda RTÜK'ten geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların 5651 sayılı Kanuna uygun olmak koşulu ile yayınlarını internet ortamında da sunabilecekleri düzenlenmiştir. Diğer ifadeyle, bu kapsama giren medya hizmet sağlayıcı kuruluşların ayrı bir lisans almasına gerek bulunmamaktadır. Fakat hâlihazırda "yayın iletim yetkisi"ne haiz platform işletmecileri için böyle bir imkân tanınmamıştır. Bir başka ifade ile yayınlarını internet ortamından iletmek isteyen platform işletmecilerinin, diğer teknolojiler kullanarak bunu yapmalarına imkân tanıyan lisansları veya yetkilendirmeleri olsa bile internet ortamı için ayrıca yayın iletim yetkisi almak zorundadır. Bu noktada

hâlihazırda yayın lisansı alan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların internet ortamında yapacakları yayınlar için lisans uygulamasından muaf tutulurken, benzer bir muafiyeti hâlihazırda "yayın iletim yetkisi" olan platform işletmecileri için tanımamasının geçerli bir gerekçesi bulunmamaktadır. Bu kapsamda gerekli düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

- 29/A maddesinin birinci fıkrasıyla birlikte, hâlihazırda Üst Kuruldan geçici yayın hakkı veya yayın lisansı bulunan kuruluşların internet ortamına yönelik olarak lisans almadan internet ortamından yayın yapabilecekleri ifade edilmektedir. 6112 sayılı Kanunun Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinde yayın lisansı; "Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara, bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve diğer düzenlemelerde belirtilen şartlara haiz oldukları takdirde kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan her türlü teknoloji ile yayın yapabilmeleri için her bir yayın türü, tekniği ve ortamına ilişkin olarak ayrı ayrı olmak üzere Üst Kurulca verilen izin belgesi" şeklinde tanımlanmaktadır. Bununla birlikte aynı Kanunun 27'nci maddesinin birinci fıkrasında; "Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan yayın yapabilmeleri için her bir yayın tekniği ve ortamına ilişkin Üst Kuruldan ayrı ayrı lisans almak zorundadır. Lisansın hangi yayın tekniği ve ortamına ilişkin verildiği lisans belgesinde açıkça belirtilir. Farklı yayın teknikleri ve ortamlarından aynı anda yayın yapmak isteyen kuruluşlar, her yayın tekniği ve ortamı için ayrı lisans almak ve eş zamanlı yayın yapmak zorundadır." hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda fıkra hükmünün mevcut hali değerlendirildiğinde hâlihazırda Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların bu hak ve lisansları ile yayınlarını; internet ortamından lisans almaksızın sunabilecekleri anlaşılmakta olup bu durumun 6112 sayılı Kanunun ve buna dayanılarak çıkarılmış ikincil mevzuatta düzenlenen lisans almaya yönelik kanun sistematiği ile uyumlu olması bakımından düzenleme yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.
- 6112 sayılı Kanunun kırk birinci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşlardan alınacak yayın lisansı ücretleri Üst Kurulun gelirleri arasında sayılmaktadır. Ancak söz konusu fıkra hükmünün mevcut haline göre hâlihazırda Üst Kuruldan geçici yayın hakkı veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların lisans almadan, dolayısıyla lisans ücreti ödemeden internet ortamından yayınlarını sunabilme hakkına sahip

olabileceklerdir. Bu kapsamda gerekli düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

- Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik'inin kapsam başlıklı ikinci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi, "Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamından iletmeye özgülenmemiş platformlar" ifadesinin tereddüte mahal bırakmayacak şekilde tanımlanması gerekmektedir. Tamamen yayın hizmetlerini ileten bir platformun bile, içeriğine eklenecek sosyal medya unsurları veya iletilen yayın hizmetleriyle ilgili olmayan verilerle kapsam dışına çıkarılabileceği değerlendirilmektedir.
- Yönetmeliğin tanımlar başlıklı dördüncü maddesinin (a) bendinde bireysel iletişimin tanımı "Kişiler arası görsel-işitsel etkileşim ve iletişimi sağlama yolunu ifade eder" şeklinde yapılmış olup, bireysel iletişim kavramının sınırlarının daha net bir şekilde çizilmesinin yönetmeliğin uygulama sınırlarının belirlenmesi açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir.
- Yönetmeliğin altıncı maddesinin birinci fıkrasında "Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile bu Yönetmeliğin yayımından sonra, karasal, uydu, kablolu fakat sadece kablolu ortamdan tek il için yayın lisansı bulunanlar hariç veya diğer ortamlardan ilgili mevzuata uygun olarak Üst Kuruldan yayın lisansı alan kuruluşlar, lisans süreleri ile sınırlı olmak ve yayınlarını sunacakları URL adresi ve/veya yayınlarının iletimini gerçekleştirecek platform işletmecisini Üst Kurula bildirmek ve Üst Kurulca kayıt altına alınmak kaydıyla yayınlarını internet ortamından sunabilirler" Hükmü yer almakta olup, "sadece kablolu ortamdan tek il için yayın lisansı bulunanlar hariç" ifadesiyle getirilen istisna kapsamında, her ne kadar lisans ücreti çok düşük olan kablo ortamından tek il yayın lisansı ile internet üzerinden yayın yapılmasının önüne geçilmek istense de söz konusu düzenlemenin 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar, bu hak ve lisansları ile yayınlarını bu Kanun ve 04.05.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak internet ortamından da sunabilirler. Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini sadece internet ortamından sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcılar Üst

Kuruldan yayın lisansı, bu yayınları internet ortamından iletmek isteyen platform işletmecileri de Üst Kuruldan yayın iletim yetkisi almak zorundadır." yönündeki hüküm ile uyumluluğunun sağlanması bakımından düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir.

- Yönetmeliğin yedinci maddesinin üçüncü fıkrasında "Diğer ortamlardan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, 6'ncı madde uyarınca internet ortamından sundukları radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleri dışındaki internet ortamından radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleri için başvurularında; talep dilekçesini ve ilgili yayın hizmetine ilişkin doldurulup imzalanmış internet ortamından yayın lisans başvuru formlarını Üst Kurula iletmeleri yeterlidir" ve yine aynı maddenin beşinci fıkrası, "Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar yayın akış çizelgesinde yer alan görsel işitsel hizmetleri eş zamanlı olmadan arşivden veya depodan yayınlamak istemeleri halinde internet ortamından isteğe bağlı yayın lisansı almak zorundadırlar." hükümleri yer almakta olup, üçüncü fıkrada, geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşların isteğe bağlı yayın hizmeti sunmak istemesi durumunda, başvuru formlarını Üst Kurula iletmeleri yeterlidir denilirken bu defa, kuruluşlara internet ortamından isteğe bağlı yayın lisansı almak zorundadırlar denilmektedir. Bu hükümlerde uyumluluğunun sağlanması bakımından düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir.
- Yönetmeliğin sekizinci maddesinin birinci fıkrası "İnternet ortamından yayın iletim yetkisi Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulan limited veya anonim şirketlere verilir. Yayın iletim yetkisi verilmesi için Kurum tarafından elektronik haberleşme hizmetlerini sunmak üzere yetkilendirilmiş bulunma şartı aranmaz." hükmüne amirdir. Söz konusu fıkra hükmüne göre internet ortamından yayın iletim yetkisi almak isteyen kuruluşların BTK'den elektronik haberleşme hizmeti sunmak üzere yetkilendirilmiş olması şartı aranmamaktadır. Ancak bu durum 6112 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan; "Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından elektronik haberleşme hizmetlerini sunmak üzere yetkilendirilen platform işletmecileri ve yayın hizmeti iletimi yapan altyapı işletmecileri; yayın hizmetleri yönünden bu Kanun hükümlerine tabidir. Yayın hizmetlerinin iletimi faaliyetlerine ilişkin uyulması gereken idarî, malî ve teknik şartlar Üst Kurulca belirlenir ve şartları yerine getiren kuruluşlara yayın

iletim yetkisi verilir...” hükmü ile kırk dördüncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından elektronik haberleşme hizmetlerini sunmak üzere yetkilendirilen işletmeciler; elektronik haberleşme hizmetlerine ilişkin olarak Bilgi Teknolojileri ve iletişim Kurumu düzenlemelerine tabidirler.” hükmüne aykırılık teşkil etmektedir. Bu hükümlerin de uyumluluğunun sağlanması bakımından düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir.

- Yönetmeliğin internet ortamından yayın lisansı almadan yapılan yayın hizmetleri başlıklı onuncu maddesinin birinci Fıkrası “Üst Kurul tarafından resen ve/veya şikâyet üzerine internet ortamından yayın lisansı bulunmayan yayın hizmetlerinin sunulduğunun tespiti halinde, bu durum Üst Kurulun internet sitesinde duyurulur. Bu duyuruda söz konusu yayın hizmetlerini sunan gerçek veya tüzel kişiye; a)Bu Yönetmelik uyarınca internet ortamından yayın lisansı başvurusunda bulunabileceği, başvuru talebini içeren dilekçesi ve eki taahhütname ile birlikte üç aya tekabül eden yayın lisans ücretini peşin olarak ödemesi halinde üç ay süresince yayınlarına devam edebileceği…” hükmü yer almakta olup, fıkra hükmü ile başvuru sahibine tanınan hakka yönelik olarak kanuni düzenleneme bulunmamaktadır. Keza istenilen ücrete ilişkin de kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca başvuru sahibine kademeli olarak 6 aylık geçici süreyle yayın izni verilmesinin ve bunun karşılığında ücret alınmasının ve de lisans sahibi olmamasına rağmen bu ücretin lisans ücreti olarak adlandırılması durumu söz konusu olup, bu hususlara yönelik olarak da düzenleme yapılmasının gerektiği düşünülmektedir.
- Yönetmeliğin on ikinci maddesinin üçüncü fıkrasında “Yayın hizmetlerini abone ve/veya kullanıcılara ücret karşılığında ve koşullu erişim yoluyla sunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar yıllık net satışlarının binde beşini izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula öderler. " hükmü ile on altıncı maddenin birinci fıkrasında, “İnternet ortamından yayın lisansı verilen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar; ... k) Yayın hizmetlerini abone ve/veya kullanıcılara ücret karşılığında ve koşullu erişim yoluyla sunmaları halinde yıllık net satışlarının binde beşini izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula ödemekle yükümlüdürler.” hükümleri yer almakta olup, fıkra hükümlerinde yer verilen net satış gelirlerinden alınacak bir paya ilişkin 6112 sayılı Kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu yönde bir düzenleme yapılmasının gerektiği düşünülmektedir.

- Yönetmeliğin on beşinci maddesinin birinci fıkrasında, "İnternet ortamından yayın ilelim yetkilendirme ücreti yıllık 100.000, 00 Türk lirasıdır. Koşullu erişim sağlayan internet yayın platform işletmecileri bu ücrete ilave olarak, yıllık net satışlarının binde beşini, izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula öderler." hükmü ile on yedinci maddenin birinci fıkrasında, "İnternet yayın platform işletmecileri; ... (ğ) Koşullu erişim sağlamaları halinde yayın iletim yetkilendirme ücretine ilave olarak, yıllık net satışlarının binde beşini izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Üst Kurula ödemekle yükümlüdürler." hükümlerinde yer verilen net satış gelirlerinden alınacak bir paya ilişkin 6112 sayılı Kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu bağlamda, normlar hiyerarşisi ilkesi gereğince yönetmelikte yer verilen bu hükümlerle uyumlu hükümlere 6112 sayılı Kanunda yer verilmesinin gerektiği düşünülmektedir
- Yönetmeliğin altıncı maddesinin birinci fıkrasında "Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile bu Yönetmeliğin yayımından sonra, karasal, uydu, kablo (sadece kablolu ortamdan tek il için yayın lisansı bulunanlar hariç) veya diğer ortamlardan ilgili mevzuata uygun olarak Üst Kuruldan yayın lisansı alan kuruluşlar, lisans süreleri ile sınırlı olmak ve yayınlarını sunacakları URL adresi ve/veya yayınlarının iletimini gerçekleştirecek platform işletmecisini Üst Kurula bildirmek ve Üst Kurulca kayıt allına alınmak kaydıyla yayınlarını internet ortamından sunabilirler." Yönünde olup, geçici birinci maddenin; "Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinde; Karasal, uydu, kablolu veya diğer ortamlardan ilgili mevzuata uygun olarak Üst Kuruldan geçici yayın hakkı ve/veya yayın lisansı bulunan ve bu yayınlarını internet ortamından da sunan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar bir ay içerisinde 7 nci maddenin üçüncü fıkrasında istenilen bilgi ve belgelerle birlikte 6 ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca Üst Kurula başvuruda bulunmaları halinde yayınlarına internet ortamından da devam edebilirler..." hükümlerinde, aynı konu hakkında iki farklı hüküm yer almaktadır. Bu hükümler arasındaki farklılıkların giderilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak 6112 sayılı Kanun, 7103 sayılı Kanun ile 6112 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ve 5651 sayılı Kanunun ilgili maddelerine dayanılarak hazırlanan Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik'i incelenmiş, söz konusu yönetmelikte;

- Yasada düzenlenmeyen veya doğrudan 6112 sayılı Kanun aykırılık taşıyan düzenlemelere yer verildiği,
- Aynı husus hakkında farklı hükümlerin yer aldığı,
- Herhangi bir ortamdan yayın lisansı ve/veya yayın yapma hakkı bulunmayan kuruluşların, internet ortamından lisans başvurusunda bulunma süreçlerinin net olmadığı hususları tespit edilmiştir. Bu nedenle öncelikli olarak 6112 sayılı Kanunun 29/A maddesinde çalışmada yer alan tespitler doğrultusunda değişiklik yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Yasa değişikliğinin uygun görülmemesi durumunda, çalışmada yer alan tespitler kapsamında Yönetmeliğin özellikle 6112 sayılı Kanun ve ikincil mevzuat hükümleri ile uyumlu ve uygulamanın daha kolay şekilde icrasına yardımcı olacak doğrultuda revize edilmesinin, uygun olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

International Comparative Legal Guides. (2023, 01 03). *https://iclg.com/practice-areas/telecoms-media-and-internet-laws-and-regulations/canada*. https://iclg.com/practice-areas/telecoms-media-and-internet-laws-and-regulations/canada: https://iclg.com/practice-areas/telecoms-media-and-internet-laws-and-regulations/canada adresinden alındı

5651 Sayılı Kanun., 5. S. (2007, 05 23). *Mevzuat.gov.tr*. Mevzuat.gov.tr: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5651.pdf adresinden alındı

Abuşoğlu, H. Ö. (2022). Haber Kanallarının Sosyal Medya Performansları. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 5.

AİHM. (1950, Kasım 04). İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme. Roma, Roma, İtalya.

Akdeniz, Y., & Altıparmak, K. (2008). *İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır.* Ankara : İmaj Yayınevi.

Akdeniz, Y., & Altıparmak, K. (2014). *5651 sayılı Kanunun Değişiklik Tasarısının Getirdiği Değişiklikler.* İstanbul.

Alava, P. C. (2021, Temmuz 01). *kaltura*. Kaltura: https://corp.kaltura.com/blog/avod-svod-tvod-explained/#:~:text=churners%20so%20far.-,AVOD%20%E2%80%93%20Advertising%2Dbased%20Video%20on%20Demand,from%20selling%20ads%20on%20videos. adresinden alındı

Algan, E. A. (2021). İnternet Yayıncılığı çerçevesinde Görsel İşitsel medya hizmetleri direktifi ve Türkiyedeki uygulanması. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim Teknolojileri Hukuku Yüksek Lisans Tezi*, 10.

Aslan, E., & Kolancu, D. (2018). Semantik Web'in Marka İtibarına Üzerin Bir araştırma. *The Journal of International Scientific Researches*, 209.

australia.gov.au. (2023, 01 01). *https://www.australia.gov.au*. https://www.australia.gov.au: https://www.australia.gov.au/our-country adresinden alındı

Avşar, Z. (2003). *Radyo ve Televizyon Hukuku.* Ankara: Piramit Yayıncılık.

Aydoğan, D. (2013). İletişim ve Tarih . *Bir Bakışta İletişim*, 90.

Aziz, A. (2002). *Radyo Yayıncılığı, Tarihçe, Program Yapımı, Röportaj Teknikleri, Türkiye'de Radyo Yayınları, Yayın Đlkeleri, Program Örnekleri.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Bakır, E. (2011). İnternet Güvenliğinin Tarihçesi. *Tübitak Bilgem*, 10-11.

Barron, B. E. (1997). *Internet Unleashed.* İstanbul Sistem yayıncılık Çeviri.

BBC. (2023, 02 01). https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-61249056 adresinden alındı

BBC News. (2023, 01 01). *https://www.bbc.com/news/world-asia-15966553*. https://www.bbc.com/news/world-asia-15966553: https://www.bbc.com/news/world-asia-15966553 adresinden alındı

Bendaş, K. (2022). Dijitalleşen Dünyada Medyanın Dönüşümü- Geleneksel Medyadan yeni medyaya Geçiş ve Türkiye'de İnternet Haberciliği. *Anasay*, 375.

Berber, L. K., & Kaya, M. B. (2016). *5651 Sayılı Kanunun Teknik ve Hukuki Açıdan* . İstanbul: STANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ BİLİŞİM VE TEKNOLOJİ HUKUKU ENSTİTÜSÜ.

BEREC. (2016). *Report On OTT Services.* Riga: BEREC.

Blakes. (2022, 03 01). *https://www.blakes.com*. https://www.blakes.com/insights/: https://www.blakes.com/insights/bulletins/2022/bill-c-11-a-proposal-to-regulate-online-streaming adresinden alındı

Canata, F. (2017). 5651 Sayılı Kanun Kapsamında İnternet Düzenlemeleri ve Düşünce İfade Özgürlüğü Üzerine Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 201.

Castells, M. (2016). İletişimin Gücü. M. Castells içinde, *İletişimin Gücü* (s. 59). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Chitranukroh, A., Wongsuryat, M., & Surakitjakorn, S. (2019). The Regulatory Regime Surrounding OTT Content and Operators. *Tilleke & Gibbins International*, 4.

Çakır, H. (2005). *Tüm Yönleriyle Radyo.* Ankara: Siyasal Kitabevi .

Çolak, İ. (2007). *Kitle İletişim Hukuku* . Ankara: On iki Levha Yayıncılık.

Deloitte. (2017). *TMT Predictions 2018.* Londra: Deloitte.

Demirci, G. (E.T 22.11.2022). *www.bilgiustam.com*. www.bilgiustam.com: https://www.bilgiustam.com/turkiyeye-internetin-gelisi-ve-gelisimi/ adresinden alındı

Department of Foreign Affairs and Trade. (2023, 01 10). *https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/australia-in-brief.* https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/australia-in-brief: https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/australia-in-brief adresinden alındı

Die Medienanstalten. (2022, 01 05). *https://www.die-medienanstalten.de*. https://www.die-medienanstalten.de: https://www.die-medienanstalten.de/en/about-the-media-authorities adresinden alındı

Dülger, M. V. (2021). *RTÜK'e eklenen 29/A maddesinin 5651 sayılı kanun kapsamında Değerlendirilmesi* . Ankara.

Economic Times. (2022, 10 10). *https://economictimes.indiatimes.com/industry/media/entertainment/how-are-countries-regulating-ott-platforms/singapore/slideshow/80670086.cms*. https://economictimes.indiatimes.com/industry/media/entertainment/how-are-countries-regulating-ott-platforms/singapore/slideshow/80670086.cms: https://economictimes.indiatimes.com/industry/media/entertainment/how-are-countries-regulating-ott-platforms/singapore/slideshow/80670086.cms adresinden alındı

Economictimes. (2021, 02 03). *How are countries regulating OTT platforms.* https://economictimes.indiatimes.com: https://economictimes.indiatimes.com/industry/media/entertainment/how-are-countries-regulating-ott-platforms/america/slideshow/80670076.cms adresinden alındı

Ergüney, M. (2020). RTÜK'ün İnternet Denetimi: İlgili Mevzuat Üzerine Bir Değerlendirme. *Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 105.

Erkek, R. (2019). Yeni medya teknolojilerinin film endüstrisine etkileri: Netflix örneği. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi* , 98.

FCC Commissioner Michael O'Rielly. (2018, 07 01). *FCC Regulatory Free Arena.* https://www.fcc.gov: https://www.fcc.gov/news-events/blog/2018/06/01/fcc-regulatory-free-arena adresinden alındı

Feldman, D. (2019, Ağustos 21). *Forbes*. Forbes.com: https://www.forbes.com/sites/danafeldman/2019/08/21/netflix-is-expected-to-lose-us-share-as-rivals-gain/?sh=caed1f866d67 adresinden alındı

Freedom House. (2021). *https://freedomhouse.org/*. https://freedomhouse.org/: https://freedomhouse.org/country/argentina/freedom-net/2021 adresinden alındı

Galler, E. (2021, Ocak 6). Harmonic Web Sitesi: https://www.harmonicinc.com/insights/blog/svod-vs-tvod-vs-avod-whats-the-best-content-delivery-system/ adresinden alındı

Globaledge. (2022, 01 20). *globaledge.com*. globaledge: https://globaledge.msu.edu/countries/australia adresinden alındı

Globaledge. (2022, 01 01). *https://globaledge.msu.edu*. https://globaledge.msu.edu: https://globaledge.msu.edu/countries/germany adresinden alındı

Globaledge. (2023, 01 14). *https://globaledge.msu.edu*. https://globaledge.msu.edu: https://globaledge.msu.edu/countries/argentina adresinden alındı

Globaledge. (2023, 02 10). *https://globaledge.msu.edu/*. https://globaledge.msu.edu/: https://globaledge.msu.edu/countries/chile adresinden alındı

Globaledge. (2023, 01 01). *https://globaledge.msu.edu/countries/india*. https://globaledge.msu.edu/countries/india: https://globaledge.msu.edu/countries/india adresinden alındı

Globaledge. (2023). *https://globaledge.msu.edu/countries/malaysia*. https://globaledge.msu.edu/countries/malaysia: https://globaledge.msu.edu/countries/malaysia adresinden alındı

Globaledge. (2023, 02 01). *https://globaledge.msu.edu/countries/singapore*. https://globaledge.msu.edu/countries/singapore: https://globaledge.msu.edu/countries/singapore adresinden alındı

Globaledge. (2023). *https://globaledge.msu.edu/countries/united-states*. https://globaledge.msu.edu/countries/united-states: https://globaledge.msu.edu/countries/united-states adresinden alındı

Globaledge.com. (2023, 02 01). *https://globaledge.msu.edu/*. https://globaledge.msu.edu/: https://globaledge.msu.edu/countries/thailand#:~:text=Thailand%20is%20a%20country%20located,joins%20the%20landmass%20with%20Malaysia. adresinden alındı

GlobalNewsCA. (2020, 10 03). *https://globalnews.ca/news/8406864/streaming-platforms-regulation-liberals-cautious/*. https://globalnews.ca/news/8406864/streaming-platforms-regulation-liberals-cautious/: https://globalnews.ca/news/8406864/streaming-platforms-regulation-liberals-cautious/ adresinden alındı

Gönenç, Ö. (2003). İletişimin Tarihi. *İletişim Fakültesi Hakemli Dergisai*, 57-58.

Gönenç, Ö. (2004). İnternet ve Türkiye'deki Gelişimi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*.

Güçdemir, Y. (2010). *Sanal ortamda iletişim Bir halkla ilişkiler perspektifi.* Derin Yayınları.

Gürcan, H. İ. (1999). *Sanal Gazetecilik.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi .

Gürel, M. (2017). *Dijital Kehanet.* İstanbul: Destek Yayınları.

Handa, S. (2020). A Proposal to Regulate Online Streaming Platforms.

Hardinghaus, D. A., Süss, D. P., & Kimmich, R. (2020, 11). *Germany's next steps in digitization.* www.technologylawdispatch.com: https://www.technologylawdispatch.com/2020/11/regulatory/germanys-next-steps-in-digitization-finally-the-new-interstate-treaty-on-media-has-been-ratified-by-all-german-federal-states/ adresinden alındı

https://www.btk.gov.tr/kurulus. (2023, 01 01). *https://www.btk.gov.tr/kurulus*. https://www.btk.gov.tr/kurulus: https://www.btk.gov.tr/kurulus adresinden alındı

IAMAI. (2023). https://www.iamai.in/about-us adresinden alındı

İçel, K. (1998). *Kitle Haberleşme Hukuku- Basın Radyo Televizyon Sinema İnternet* . İstanbul: Beta Basım Yayın .

IMDA. (2018, 01 01). *https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf*. https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-

2019.pdf: https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf adresinden alındı

IMDA. (2022, 12 12). *https://www.imda.gov.sg/*. https://www.imda.gov.sg/: https://www.imda.gov.sg/ adresinden alındı

IMDA. (2022, 11 11). *https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf*. https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf: https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf adresinden alındı

IMDA. (2023, 01 15). *https://www.imda.gov.sg/regulations-and-licensing-listing/Over-the-top-TV-Niche-Licence*. https://www.imda.gov.sg/regulations-and-licensing-listing/Over-the-top-TV-Niche-Licence: https://www.imda.gov.sg/regulations-and-licensing-listing/Over-the-top-TV-Niche-Licence adresinden alındı

IMDA Film Classification Guidelines. (2019, 04 29). *https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf*. https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf: https://www.imda.gov.sg/-/media/Imda/Files/Regulations-and-Licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-Media/OTT-VOD-Niche-Services-Content-Code-updated-29-April-2019.pdf adresinden alındı

İnuğur, N. (1992). *Türk Basın Tarihi.* İstanbul: Der Yayınları .

İnuğur, N. (1993). Basın ve Yayın Tarihi. N. İnuğur içinde, *Basın ve Yayın Tarihi* (s. 25). İstanbul: Der Yayınları.

Jeanney, J.-N. (2009). *Başlangıçtan Günümüze Medya Tarihi.* İstanbul: Çeviren:Esra Atuk Yapı Kredi Yayınları.

Judgment Cengiz and Others v. Turkey - blocking of access to YouTube, 376 (European Court of Human Rights 2015).

Kalakuta, R., & Whinston, A. (1996). *Frontiers Of Electronic Commerce.* Pearson Education.

Kihtir, A. (2012). Avrupa Birliği Görsel İşitsel Politikasi Bağlamında AB Meda Hukukunun Temel Çerçevesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 77.

Kırçova, İ. (1999). *İnternette Pazarlama* . İstanbul: Beta Basım Yayınevi.

Kırçova, İ., & Enginkaya, E. (2015). *Sosyal Medya Pazarlaması.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Köksal, T. (1999). *Kim Korkar Bilgisayardan?* . İstanbul: Pusula Yayıncılık.

Laptev, K., & Lashuk, P. (2021). The Technology, Media and Telecommunications Review: Belarus . *The Technology, Media and Telecommunications Review*, 47.

Lenz, J. (2020). *Bill C-11: A Proposal to Regulate Online Streaming Platforms.* https://www.blakes.com/insights/bulletins/2022/bill-c-11-a-proposal-to-regulate-online-streaming adresinden alındı

Mastrini, G. (2012). *Mapping Digital Argentina.* Buenos Aires: Open Society Foundations .

MCMC. (2023). *https://www.mcmc.gov.* https://www.mcmc.gov.: https://www.mcmc.gov.my/en/about-us/history adresinden alındı

Meydan Larousse. (1986). *Meydan Larousse.* İstanbul: Milliyet Gazetesi Yayınları.

NationsOnline. (2022, 11 01). *https://www.nationsonline.org*. https://www.nationsonline.org: https://www.nationsonline.org/oneworld/canada.htm adresinden alındı

Norman, J. (2022, 01 Erişim Tarihi 01.01.2022). *https://www.historyofinformation.com*. https://www.historyofinformation.com/detail.php?entryid=1220 adresinden alındı

OECD. (2015). *The Development of Fixed Broadband Networks.* Paris : OECD.

OFCOM. (2018, 09 18). *Tackling online harm – a regulator's perspective.* Ofcom.org.uk: https://www.ofcom.org.uk/about-ofcom/latest/media/speeches/2018/tackling-online-harm adresinden alındı

OFCOM. (2021). Guidance for ODPS providers on measures to protect users from harmful material. *On-demand programme services guidance*, 3.

OFCOM. (2022). Guidance for ODPS providers on obligations relating to European Works. *On-demand programme services guidance*, 6.

OFCOM. (2023, 01 01). *https://www.ofcom.org.uk*. https://www.ofcom.org.uk: https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/information-for-industry/on-demand/rules-guidance adresinden alındı

OFCOM. (2023, 02 01). *ofcom.com*. OFCOM Resmi Web Sitesi: https://www.ofcom.org.uk/about-ofcom/website/regulator-archives#:~:text=Ofcom%20was%20formally%20established%20on,and%20the%20Broadcasting%20Standards%20Commission. adresinden alındı

OFCOM. (2023, 02 01). *ofcom.com*. ofcom.com: https://www.ofcom.org.uk/complaints/complain-about-tv-radio-a-website/something-you-have-seen-on-a-video-ondemand-service/on-netflix adresinden alındı

OFCOM Guidance notes. (2021, 09 08). *On-demand programme services: who needs to notify to Ofcom?* https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0021/224148/odps-scope-guidance.pdf adresinden alındı

Ongun, Ç. (2013). Yayın Yoluyla Kişilik Hakları İhlali: Basın, Radyo Televizyon ve İnternet Hukuku. Ç. Ongun içinde, *Yayın Yoluyla Kişilik Hakları İhlali: Basın, Radyo Televizyon ve İnternet Hukuku* (s. 71). İstanbul: Legal Yayıncılık.

Ory, S. (2021). Medienintermediäre, Medienplattformen, Benutzeroberflächen? *Zeitschrift für Urheber und Medienrecht*, 472-479.

Oskay, Ü. (1997). İletişimin ABC'si . Ü. Oskay içinde, *İletişimin ABC'si* (s. 9-10). İstanbul: Der Yayınları .

Özçağlayan, M. (2000). Türkiye'de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 46.

Özel, S. (2020). Talebe Bağlı Video Servisleri Çağında Netflix Etkisi. *İnsan ve İnsan*.

Öztürk, G. (2008). Radyo ve Televizyon Alanında Düzenleme Denetleme ve Kontrol. RTÜk ve Dünyada RTÜK benzeri kuruluşlar. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitisü Yüksek Lisans Tezi* , 42.

Paçacı, K. K., Seçki, A., & Pençereci, Ş. Y. (2011). *Düzenleyici Kurumların Sayısal Yayıncılıkta Rolü.* 2011: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu,Sektörel Araştırma ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

Parliament Of Australia . (2023, 02 01). *https://www.aph.gov.au/*. https://www.aph.gov.au/: https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BriefingBook46p/MediaBroadcasting adresinden alındı

Payday, J. (2017, 11 23). *An Over-The-Top Approach to Internet Regulation in Developing Countries.* https://www.eff.org.com: https://www.eff.org/deeplinks/2017/10/over-top-approach-internet-regulation-developing-countries adresinden alındı

Río, C. d., Gutierrez, G. W., & Londoño, M. (2021, 11). *https://www.jdsupra.com/*. https://www.jdsupra.com/: https://www.jdsupra.com/legalnews/new-bill-of-law-to-regulate-digital-9902513/ adresinden alındı

RTÜK. (2022, 12 21). Üst Kurulun 21.12.2022 tarihli ve 2022/50-8 Sayılı Kararı. *Üst Kurulun 21.12.2022 tarihli ve 2022/50-8 Sayılı Kararı*. Ankara, Çankaya, Türkiye: RTÜK.

RTÜK, R. S. (2014). *Radyo ve Televizyon Yayıncılığı Sektör Raporu.* Ankara: RTÜK.

Saka, E. (2017). Türkiye'de İnternet . *Türkiye'de Kitle İletişimi Dün Bugün Yarın*, 958.

Screenaustralia. (2023, 01). *Australian Content Regulation Video on Demand Services.* https://www.screenaustralia.gov.au: https://www.screenaustralia.gov.au/fact-finders/television/industry-trends/content-regulation/vod-services adresinden alındı

Söğüt, F. (2019). Türkiye'de Analog Yayıncılıktan Sayısal Yayıncılığa Geçiş ve İzleyiciye Olan Etkileri. *Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergi*, 12.

Sözlük, A. K. (2023, Ocak 15). *Digital Single Market Glossary.* Avrupa Komisyonu Web Sitesi: https://wayback.archive-it.org/12090/20180805112946/https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/glossary#letter_o adresinden alındı

Spherex. (2023, 01 02). *https://www.spherex.com/regulation/indian-government-regulates-ott-platforms*. https://www.spherex.com/regulation/indian-government-regulates-ott-platforms: https://www.spherex.com/regulation/indian-government-regulates-ott-platforms adresinden alındı

Statistics Canada. (2023, 02 06). *https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/71-607-x/71-607-x2018005-eng.htm*. https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/71-607-x/71-607-x2018005-eng.htm: https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/71-607-x/71-607-x2018005-eng.htm adresinden alındı

Systems, C. (2016). *Cisco Global Cloud Index Forecast and Methodology 2016–2021*. Kaliforniya: Cisco Systems .

Şen, Y. (2008). Radyo Televizyon Üst Kurulu ve Kararlarının Yargısal Denetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* .

Tekinalp, Ş. (2011). Ş. Tekinalp içinde, *Karşılaştırmalı Radyo ve Televizyon* (s. 45). İstanbul: Beta Yayınları .

TÜİK. (Ağustos 2022). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2022.* Ankara : Türkiye İstatistik Kurumu.

Türk Dil Kurumu. (2022, 10 10). *sozluk.gov.tr*. sozluk.gov.tr: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Uysal, Z. (2021). *Dijital Medyanın Topluma Etkileri Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi .

Wickery&Worachai, L. (2019). *OTT Tv Policies İn Asia.* Honkong: AVIA.

Wong Partners&Baker McKenzie International. (2022, 05). *https://www.globalcompliancenews.com/*. https://www.globalcompliancenews.com: https://www.globalcompliancenews.com/2022/06/22/malaysia-new-content-code-effective-from-30-may-2022-15062022/ adresinden alındı

Yaman, H. (2017). Sayısal Yayıncılığın Sağladığı Olanaklar; Etkileşimli Televizyon Ve Iptv Uygulamaları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 246.

Yazıcı, A. (2019). Türkiye'de Radyo Dinleme Eğilimi Yüksek Lisans Tezi. 12.

Yiğit, Y. (2019). Düzenleyici Devlet radyo ve televizyon piyasası düzenlemesi: RTÜK Örneği. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 70.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı **:** Selahattin Başar ALLIOĞLU

E-Posta Adresi **:** basar_allioglu94@hotmail.com

İş Deneyimi **:**

Unvan	**Görev Yeri**	**Yıl**
Üst Kurul Uzman Yardımcısı	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	2019-

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	**Bölüm/Program**	**Üniversite**	**Yıl**
Lisans	Hukuk Fakültesi	Atılım Üniversitesi	2012-2016
Yüksek Lisans	Hukuk Fakültesi	Hacettepe Üniversitesi	2017-2019
Yüksek Lisans	Kamu Yönetimi	Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi	2021-

RTÜK